Gemeente Gorinchem

Begroting 2026

Inhoudsopgave

1	Inleiding		2
	1.1	Beleidsmatige inleiding	2
	1.2	Financiële begroting op hoofdlijnen	4
	1.3	Leeswijzer	10
2	Beleidsbegroting: Programmaplan		15
	2.1	Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	15
	2.2	Programma 2 Veiligheid	18
	2.3	Programma 3 Verkeer en vervoer	21
	2.4	Programma 4 Economie	26
	2.5	Programma 5 Onderwijs	30
	2.6	Programma 6 Sport, cultuur en recreatie	34
	2.7	Programma 7 Sociaal domein	39
	2.8	Programma 8 Duurzaamheid	52
	2.9	Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	56
	2.10	Algemene dekkingsmiddelen	60
	2.11	Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	63
3	Beleidsbegroting: Paragrafen		67
	3.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	67
	3.2	Onderhoud kapitaalgoederen	78
	3.3	Financiering	83
	3.4	Bedrijfsvoering	86
	3.5	Openbaarheid	91
	3.6	Grondbeleid	92
	3.7	Lokale heffingen	95
	3.8	Verbonden partijen	102
4	Financiële begroting		121
	4.1	Grondslagen begroting en meerjarenraming	121
	4.2	Overzicht van lasten en baten	123
	4.3	Recapitulatie structureel begrotingsevenwicht	133
	4.4	Verschillenanalyse	135
	4.5	Uiteenzetting financiële positie	138
	4.6	Totaaloverzicht lasten en baten per taakveld	141
5	Bijlagen		143
	5.1	Reserves	144
	5.2	Voorzieningen	150
	5.3	Investeringsoverzicht	152
	5.4	Vastgesteld beleid	157
	5.5	Afkortingenlijst	159

1 Inleiding

1.1 Beleidsmatige inleiding

We kijken vooruit naar 2026. Een jaar dat weliswaar in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen zal staan, maar ook een jaar waarin veel projecten in Gorinchem in de uitvoeringsfase komen.

Werken aan Gorinchem
Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners werken we verder aan Gorinchem. We geven vorm aan de fysieke ontwikkeling van onze stad, bijvoorbeeld de werkzaamheden op bedrijventerrein Groote Haar, de herinrichting van de Banneweg, de aanleg van het warmtenet en de (her)ontwikkeling van de Arkelsedijk. We werken verder aan de voorzieningen die horen bij Gorinchem, zoals schoolgebouwen, het nieuwe zwembad en het cultuurhuis. We geven vorm en inhoud aan een sociale en veilige stad, met programma's rondom weerbaarheid en de uitvoering van het integraal zorgakkoord en de hervormingsagenda jeugd.

Zomaar een greep uit de werkzaamheden die het komende jaar worden opgepakt, want natuurlijk doet een opsomming nooit recht aan alle werkzaamheden waar medewerkers van de gemeente samen met veel betrokken partners iedere dag weer mee aan de slag gaan. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is onze inzet uiteindelijk gericht op het samen werken aan de toekomst van onze stad!

Van perspectiefnota naar begroting
Donderdag 17 juli 2025 gaf de gemeenteraad met het vaststellen van de perspectiefnota 2026-2029 richting voor het opstellen van de begroting. Er is de afgelopen maanden ingezet op de verwerking in onze begroting. Die invulling geeft aan de vastgestelde perspectiefnota.

Daarom zijn er weinig verschillen tussen de perspectiefnota en deze begroting. Natuurlijk bevat de begroting een aantal geactualiseerde cijfers, zoals de effecten van de septembercirculaire. Meer informatie daarover vindt u in de financiële inleiding. En net als de perspectiefnota bevat deze begroting geen nieuw beleid, maar staat deze in het teken van verdere uitwerking, uitvoering en continuïteit van beleid. Een stevige basis voor een volgende collegeperiode!

Overdragen
De afgelopen jaren zijn financieel uitdagend geweest, er is gewikt en gewogen, er is geparticipeerd en besloten. Ook moesten er soms pijnlijke keuzes gemaakt worden om de begroting op orde te houden. We dragen daarmee een solide begroting over richting de volgende bestuursperiode.

Tegelijkertijd blijft zorgvuldig financieel beleid nodig, ook in de komende jaren. De begroting is voor de jaren 2026 en 2029 sluitend, terwijl deze in 2027 en 2028 minimale tekorten heeft. Ook in de toekomst zijn wezenlijke keuzes noodzakelijk, waar we wel en niet in investeren. Dat is een continu proces, in het belang van onze stad.

Tot slot
Een herhaling van onze boodschap in de perspectiefnota: Er is in de komende tijd nog veel te doen. Ook in het komende jaar zijn er volop uitdagingen waar we met elkaar aan werken. Alleen samen kunnen we invulling geven aan de opgaven waar we voor staan en werken aan wat in Gorinchem moet gebeuren.

2026 zal een jaar zijn van samenwerkingen die ontstaan en van samenwerkingen die blijven. Laten we als gemeenteraad, college, inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, regio en iedereen die zich betrokken voelt bij onze mooie stad samen blijven optrekken. Samen aan de slag voor Gorinchem!

Het college van burgemeester en wethouders, 7 oktober 2025

1.2 Financiële begroting op hoofdlijnen

De financiële begroting van de gemeente Gorinchem wordt in dit hoofdstuk op hoofdlijnen uiteengezet. Dit gebeurt aan de hand van enkele financiële uitgangspunten, het verloop van het begrotingssaldo, de algemene reserve en het autorisatieniveau.

Enkele financiële uitgangspunten
Naast de specifieke uitgangspunten in de perspectiefnota 2026 zijn in deze begroting zo veel mogelijk de volgende algemene financiële uitgangspunten gehanteerd:

1. De begroting 2026 dient reëel en structureel sluitend te zijn.
2. De begroting 2027, 2028 en 2029 wordt voorzover mogelijk reëel en structureel sluitend opgesteld waardoor de toekomstige lasten van besluiten gedekt worden en er ruimte is voor het opvangen van tegenvallers.
3. Er wordt gewerkt met het principe ‘nieuw voor oud’. Nieuwe lasten worden daarbij gedekt binnen het betreffende programma danwel binnen de totale begroting.
4. De autonome en wettelijke ontwikkelingen gaan voor op de wensen voor nieuw beleid.
5. Een begrotingstekort wordt opgelost met maatregelen die een structurele besparing of een structurele opbrengst geven.
6. Er wordt gewerkt met een spaarsysteem (bestemmingsreserves) om te sparen voor grote investeringen in de (nabije) toekomst. Het al gespaarde en het in deze collegeperiode nog te sparen geld wordt in deze collegeperiode zo veel mogelijk ingezet om enkele concrete resultaten te boeken.
7. Het investeringsplafond wordt gehandhaafd om de toekomstige schuldenomvang te beheersen.

Verloop van het begrotingssaldo
Het vertrekpunt voor het financieel meerjarenperspectief van de begroting 2026 is de perspectiefnota 2026-2029 en de uitkomst van de mei- en septembercirculaire gemeentefonds 2025.

In het hierna volgende overzicht laten we zien aan hoe we vanuit dit financieel meerjarenperspectief tot ons voorstel voor de meerjarenbegroting 2026-2029 komen.

Begrotingssaldo (bedragen x € 1.000; - = nadeel)	2026	2027	2028	2029	Nr.
Perspectiefnota 2026 inclusief meicirculaire	**1.332**	**184**	**664**	**1.429**	1
Diverse technische en autonome bijstellingen	267	381	-10	-17	2
Tussentijdse rapportage 2025 structurele bijstellingen	-717	-26	-54	-120	3
Meerjarenbegroting	882	539	600	1.292	4
Wijzigingsvoorstellen (1e begrotingswijziging)					
Taakstelling Betere inzet Brede Scholen	-20	-20	-20	-20	5
Betere inzet Brede Scholen	20	20	20	20	5
Banneweg conversie investeringsbudget	-2.700	68	68	68	6
Banneweg vrijval afschrijvingsreserve	1.795	-45	-45	-45	7
Onttrekking reserve infrastructuur voor Banneweg	905	-23	-23	-23	8
MJOP (vastgoed exploitatie & dotatie voorziening)	-200	-200	-200	-200	9
Skatepark Gijsbert van Andelpark	-6	-6	-6	-6	10
Algemene uitkering / septembercirculaire gemeentefonds	-212	-348	-437	-524	11
Meerjarenbegroting inclusief wijzigingsvoorstellen	**464**	**-15**	**-43**	**562**	12
Restant openstaande taakstellingen uit begroting 2025:					
Taakstelling Subsidies	7	173	173	173	13
Taakstelling Sociaal Domein	-204	-26	-36	-36	13
Taakstelling Efficiency Organisatie	0	134	159	159	13
Subtotaal	**-197**	**281**	**296**	**296**	13
Restant openstaande taakstellingen voor begroting 2025					
Dekking hogere kosten Sociaal Team	0	0	489	489	14
Taakstelling DT	100	100	100	100	14
Taakstelling Stadsontwikkeling	52	52	52	52	14
Totaal restant openstaande taakstellingen	**-45**	**433**	**937**	**937**	
Hervormingsagenda Jeugd					
Besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd (Rijk)	0	0	262	263	15
Besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd (Lokaal)	0	0	702	695	15
Totale besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd	**0**	**0**	**964**	**958**	15

1. Perspectiefnota 2025 (inclusief meicirculaire)
Dit betreffen de saldi zoals deze zijn opgenomen in de perspectiefnota 2026-2029.

2. Diverse technische en autonome bijstellingen
Dit betreffen bijstellingen die zich voordoen bij het opwerken van een perspectiefnota in een gedetailleerde meerjarenbegroting.

3. Tussentijdse rapportage 2025 structurele bijstellingen
Dit betreffen de structurele bijstellingen zoals deze zijn opgenomen in de tussentijdse rapportage 2025.

4. Meerjarenbegroting
Na verwerking van de hiervoor genoemde punten komt de meerjarenbegroting uit op genoemde saldi.

Wijzigingsvoorstellen (1e begrotingswijziging)
Voor de hierna volgende punten stellen wij voor de meerjarenbegroting te wijzigen. In afwachting van de besluitvorming van de raad zijn deze voorstellen niet verwerkt in het programmaplan en de financiële begroting. De besluitvorming zal worden verwerkt in een 1e begrotingswijziging die gelijktijdig met de begroting wordt vastgesteld.

5. Betere inzet Brede Scholen
Dit betreft huuropbrengsten en compensatie van kosten voor het buurtcentrum Gildenplein. Deze baten worden ingezet voor de opdracht Betere inzet Brede Scholen.

6. Banneweg conversie investeringsbudget
Bij het project Banneweg is de verbreding van de spoorwegovergang een belangrijk onderdeel waarvoor we afhankelijk zijn van ProRail. De middelen die we hieraan besteden passen weliswaar binnen het investeringsbudget, maar mogen op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) niet worden geactiveerd. Hiervoor is dan ook een exploitatiebudget nodig.

7. Banneweg vrijval afschrijvingsreserve
Het investeringsbudget kan als gevolg van bovenstaande conversie worden verlaagd met € 2.700.000. De afschrijvingsreserve kan hierdoor ook worden verlaagd en zorgt voor een deel van de dekking voor het inrichten van het exploitatiebudget.

8. Onttrekking reserve infrastructuur
Een deel van het exploitatiebudget voor de Banneweg kan niet worden gedekt door de afschrijvingsreserve. Voorgesteld wordt om dit te onttrekken uit de reserve Infrastructuur. Door het lagere investeringsbedrag zullen de afschrijvingen worden verlaagd. Het voordeel wat hierdoor ontstaat wordt jaarlijks teruggestort in de reserve Infrastructuur.

9. MJOP
Dit betreft de gevolgen van het actualiseren van het MeerjarenOnderhoudsPlan 2022-2025 voor het gemeentelijk vastgoed.

10. Skatepark Gijsbert van Andelpark
Dit betreft met name de onderhoudskosten voor het aan te leggen Skatepark.

11. Algemene uitkering / Septembercirculaire gemeentefonds 2025
De septembercirculaire is nog niet verwerkt

De wijzigingsvoorstellen (1e begrotingswijziging) zijn niet verwerkt in de de BIEO.

12. Meerjarenbegroting inclusief wijzigingsvoorstellen
Na verwerking van de hiervoor genoemde punten komt de meerjarenbegroting uit op genoemde saldi, waarmee rekening wordt gehouden bij het weerstandsvermogen en de stresstest.

13. Restant openstaande taakstellingen begroting 2025
De in de begroting 2025-2028 opgenomen taakstellingen zijn voor 2026 ruimschoots ingevuld. In 2027 moet nog circa 18% van deze taakstellingen worden gerealiseerd. Deze taakstellingen zullen verder worden ingevuld.

14 Restant openstaande taakstellingen voor begroting 2025.
Dit betreft de taakstellingen die reeds bestonden voor de begroting 2025.

15. Hervormingsagenda Jeugd
De besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd (Lokaal) is voor het totaaloverzicht opgenomen in deze tabel maar is inmiddels concreet in de begroting verwerkt op de budgetten waar een besparing dient te worden gerealiseerd. De besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd (Rijk) betreft de besparingen die meeveren met de maatregelen van het Rijk.

Het investeringsplafond

In de perspectiefnota 2021-2024 is besloten tot het invoeren van een investeringsplafond. Dit bleek de meest doeltreffende maatregel om de hoge schuldpositie van de gemeente Gorinchem af te bouwen. Daarbij is er voor nieuwe investeringen een investeringsplafond ingevoerd van € 5 mln. per jaar. Dit plafond is inmiddels met de jaarlijkse indexatie verhoogd en nu circa € 5,8 mln. In de begroting 2026 en verder zijn alleen de reeds in de perspectiefnota 2026-2029 verwerkte ter beschikking te stellen budgetten opgenomen. Het investeringsplafond is ongewijzigd ten opzichte van de perspectiefnota 2026-2029 en blijft sluitend.

Nr.	Investeringen (bedragen x € 1.000; - = nadeel)	2026	2027	2028	2029
	Beschikbare investeringsruimte			**268**	**5.812**
	Indexatie investeringsplafond (3,2%)	186	186	186	186
	Totaal investeringsbudget	**186**	**186**	**454**	**5.998**
1	Beschoeiingen	268	739	296	-998
2	Havens	-371			
3	Civiele Kunstwerken/Bruggen	-111	-518	-432	
4	Spaaropgave onderwijs				-1.000
5	Centrale Hal	-300			
6	IHP			-3.000	-1.000
7	Reserve Sociaal Domein	2.000			
8	Investering WBI				-1.000
9	Voertuigen en Materieel	-194	-135	102	-192
10	ICT				-210
11	Openbare verlichting				-58
12	Straatmeubilair				-100
13	Verkeersborden				-55
14	Speelruimteplan				-200
15	Vervangingsplan Inventaris				-106
16a	GRP				-1.130
16b	Dekking GRP				1.130
	Subtotaal exploitatie / investeringen	**1.292**	**86**	**-3.034**	**-4.919**
		1.478	272	-2.580	1.079
	Cumulatieve ruimte in investeringsplafond	**1.478**	**1.750**	**-830**	**249**

Verloop algemene reserve

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de algemene reserve weergegeven. Afgezien van de eenmalige inzet in 2025 en 2026 om voorgenomen nieuwe investeringen van dekking te voorzien, dient de algemene reserve voornamelijk als onderdeel van het weerstandsvermogen.

Ontwikkeling algemene reserve (- = onttrekking, + = toevoeging, bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Stand Algemene Reserve begin boekjaar	**30.468**	**29.045**	**29.045**	**29.045**	**29.045**
Bij: resultaat jaarrekening 2024	2.479				
Af: Amendement Skatepark	-102				
Bij: afroming reserve Sociaal Domein	1.100	2.000			
Af: dekking investeringen PPN 2024-2027	-3.800				
Af: dekking investeringen PPN 2025-2028	-1.100				
Af: dekking investeringen PPN 2026-2029		-2.000			
Stand Algemene Reserve ultimo boekjaar	**29.045**	**29.045**	**29.045**	**29.045**	**29.045**

Autorisatieniveau

Overeenkomstig artikel 5, lid 1, van de Financiële verordening autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting, de baten en de lasten per programma en de investeringsbudgetten, voor het eerste begrotingsjaar.

Op grond van artikel 5, lid 2, van de Financiële verordening kan de raad bij de begrotingsbehandeling aangeven van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel wil ontvangen voordat wordt overgegaan tot het aangaan van verplichtingen.

Op grond van artikel 5, lid 16, van de Financiële verordening wordt het gebruik van lid 3 t/m 15 van de verordening als acceptabel aangemerkt en kan het worden verwerkt in de maandwijziging.

Op grond van artikel 5, lid 17, van de Financiële verordening worden begrotingsafwijkingen door overschrijding en onderschrijding van baten en onderschrijding van lasten en investeringsbudgetten als acceptabel en daarmee rechtmatig aangemerkt mits deze afwijkingen worden toegelicht overeenkomstig de uitgangspunten voor de toelichting in de jaarstukken of in een ander bestuurlijk document.

De begroting geeft informatie op taakveldniveau. Dit is een detailniveau lager dan het programmaniveau waarop uiteindelijk de autorisatie van de raad plaats vindt.

1.3 Leeswijzer

De begroting bestaat uit een aantal onderdelen: Het programmaplan, de paragrafen, de financiële begroting en de bijlagen.

Programmaplan en taakvelden
Het programmaplan bestaat uit een beleidsmatig en financieel gedeelte. Het beleidsmatige gedeelte volgt de programma-indeling. Binnen deze programma's is de financiële informatie weergegeven op het niveau van taakvelden, conform de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het programmaplan bestaat uit negen programma's. Naast de negen programma's bevat de begroting ook twee aanvullende programma's. In deze programma's zijn de algemene dekkingsmiddelen en overheadkosten, vennootschapsbelasting en onvoorziene uitgaven opgenomen.

Indicatoren en streefwaarden
Conform het BBV zijn gemeenten verplicht om in de begroting en jaarstukken ten minste 34 beleidsindicatoren op te nemen. Deze indicatoren zijn via landelijke bronnen voor alle gemeenten beschikbaar en vragen dus niet om een eigen/nieuw registratiesysteem. De gegevens zijn raadpleegbaar via www.waarstaatjegemeente.nl. Per programma worden de verplichte indicatoren in een tabel weergegeven, aangeduid met 'B'. Voor sommige indicatoren zijn op het moment van opstellen (nog) geen actuele gegevens beschikbaar.

Naast deze verplichte indicatoren is er ook een lijst met facultatieve indicatoren. Voor deze indicatoren dient de gemeente zelf de registratie te organiseren. In tegenstelling tot de verplichte indicatoren zijn deze indicatoren wat minder feitelijk en kennen ze een zekere mate van subjectiviteit, zoals gevoelens of waarderingen. Voorbeelden zijn de mate waarin de gemeentelijke dienstverlening wordt gewaardeerd door ondernemers en inwoners en het veiligheidsgevoel van onze inwoners. Per programma worden de facultatieve indicatoren in een tabel weergegeven, aangeduid met 'F'. In enkele programma's zijn nieuwe facultatieve indicatoren opgenomen, gebaseerd op de burgerpeiling en andere bestuurlijke documenten. De burgerpeiling wordt eens per jaar uitgevoerd en vond voor het laatst plaats in 2025.

Per programma worden de indicatoren weergegeven in een tabel, aangeduid met de afkorting 'PI' of 'ME', respectievelijk Prestatie-Indicator of Maatschappelijk Effect.

Aan de indicatoren zijn ook streefwaarden voor 2026 gekoppeld. Voor enkele indicatoren zijn geen streefwaarden opgenomen.

Beleidsbegroting
De beleidsbegroting bestaat per programma uit de zogenaamde '3 W-vragen'.
1. Wat willen we bereiken?
2. Wat gaan we daarvoor doen?
3. Wat gaat dit kosten?

Per programma is steeds een overkoepelend doel geformuleerd onder de kop "Wat willen we bereiken". In de afgelopen jaren waren deze acties voor het grootste deel gebaseerd op acties uit het collegeprogramma 2022-2026. Omdat de periode van dit collegeprogramma bijna voorbij is en veel acties zijn uitgevoerd, zijn de acties in deze begroting verder geactualiseerd. Hierbij is ook gebruik gemaakt van de bijstellingen van de Turap, zowel wat betreft inhoud als voor de planning van acties.

Voor de weergave van de planning van acties, maken we gebruik van het onderstaande kleurenmodel:

- Periode voorbereiding besluitvorming (Paars)
- Periode plaatsvinden besluitvorming (Lichtblauw)
- Periode actie na besluitvorming of actie zonder besluitvorming (Geel)

Onder het kopje "Wat gaat dit kosten" worden de baten en lasten per programma gepresenteerd. Afwijkingen boven de € 100.000, ten opzichte van de primitieve begroting 2025, worden per taakveld nader toegelicht. De specifiek aan het programma gerelateerde investeringen worden hier eveneens gepresenteerd. Bijzondere en grote investeringen boven de € 500.000 worden nader toegelicht. In elk programma zijn de verbonden partijen opgenomen die bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van dat programma.

Paragrafen
Na het programmaplan volgen de paragrafen. Deze geven een dwarsdoorsnede van de begroting, bezien vanuit een bepaald beleidsterrein. Het gaat vooral om beheersmatige aspecten die grote (financiële) gevolgen hebben gehad en/of van belang zijn geweest voor het realiseren van de programma's.

Financiële begroting
De financiële begroting gaat in op de grondslagen voor de begroting, zoals die bij de perspectiefnota 2026-2029 zijn bekrachtigd. Daarnaast biedt de financiële begroting o.a. een totaaloverzicht van de baten en lasten, het structurele begrotingsevenwicht, verschillenoverzicht met toelichting en de uiteenzetting van de financiële positie.

Bijlagen
Tot slot zijn in de bijlagen de meerjarige overzichten van de reserves en voorzieningen, investeringsoverzicht en een overzicht van de beleidskade opgenomen. Ook is een lijst met gehanteerde afkortingen toegevoegd.

Gemeente Gorinchem

Begroting 2026
Beleidsbegroting: Programmaplan

2 Beleidsbegroting: Programmaplan

2.1 Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
0.1	Bestuur	Attie Mager
0.2	Burgerzaken	Attie Mager
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Marjo Molengraaf

2.1.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:
Iedereen ervaart de dienstverlening van de gemeente. Of je nu inwoner, ondernemer of maatschappelijke partner bent in onze stad. In de visie Gastvrij Gorinchem hebben we concrete acties beschreven die we uitvoeren. Dat is merkbaar in het gemak waarop je producten of diensten kunt regelen maar ook bij de ontvangst in het stadhuis. We werken aan toegankelijkheid van onze (digitale) diensten, ook voor mensen met een beperking. In deze periode maken we meer zichtbaar welke diensten we als gemeente allemaal verlenen. Om ons werk als gemeente goed te doen, moet onze eigen bedrijfsvoering op orde zijn. We professionaliseren onze bedrijfsvoering, bijvoorbeeld door meer projectmatig te werken bij grote projecten, slim samen te werken met specialistische bureaus of professionals en ons verder te ontwikkelen in digitaal en datagedreven werken. Waar mogelijk maken we in onze bedrijfsvoering gebruik van diensten van Gorcumse ondernemers en bedrijven.

Als gemeente hebben we diverse gebouwen in bezit. Zoals gebouwen waarin we werken, onderwijsgebouwen en accommodaties om te kunnen sporten en bewegen. We vinden het van belang dat ons vastgoed bijdraagt aan het bereiken van maatschappelijke doelen. In deze periode gaan we volop aan het werk om de gebouwen en accommodaties die ons eigendom zijn te verduurzamen.

Om onze stad steviger op de kaart te zetten gaan we werken vanuit één sterk merk. Zodat het voor iedereen herkenbaar is waar de gemeente Gorinchem voor staat en wat ze doet. We zorgen dat ons werk zichtbaar is. We nodigen inwoners uit om mee te denken, te doen of te beslissen. Dat doen we niet alleen tijdens speciale participatiebijeenkomsten, maar ook via ons Digipanel en natuurlijk gewoon door met mensen in gesprek te gaan over wat hen bezighoudt. We zorgen dat inwoners weten waarover ze mee kunnen denken en op welke manier ze dit kunnen doen. Daarbij gaan we expliciet aan de slag om jongeren actief te betrekken.

Maatschappelijke vraagstukken houden zich niet aan grenzen van gemeenten. Ze zijn gemeente overstijgend en vragen daarom om een stevige samenwerking. Daar zetten we vol op in. We versterken onze relaties in de regio en de verschillende overheden. We doen dat niet alleen, maar ook samen met het bedrijfsleven en maatschappelijke partners in onze stad. We werken onze regionale strategie uit om zichtbaar te maken waar we op welke regionale schaal aan werken. En we maken afspraken met Smart Delta Drechtsteden over de samenwerking binnen deze regio.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde 2026
Formatie	B	fte per 1.000 inwoners	PI	8,8	8,9	9,4	9,3	9,0
Bezetting	B	fte per 1.000 inwoners	PI	8,1	8,6	8,5	8,4	8,7
Apparaatskosten	B	€ per inwoner	PI	773	807	864	920	961
Externe inhuur	B	€ en %	PI	12,9	12,2	21	20,3	17
Overhead	B	€ en %	PI	9,0	8,4	7,6	8,2	7,7
Waardering inwoners algehele dienstverlening	F	1-10	ME	7,0		6,8		7
Participatie verbeteren	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME	37		35		38

Verklaringen afkorting: B = Basisset indicator, F = Facultatieve indicator, PI = Prestatie Indicator, ME = Maatschappelijk Effect.

2.1.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
Vastgoed				
We voeren ons nieuwe vastgoedbeleid, dat naar verwachting eind 2025 wordt vastgesteld, uit.	●	●	●	●
We verduurzamen onze gemeentelijke gebouwen volgens het verduurzamingsplan.	●	●		
Bedrijfsvoering en dienstverlening				
We vernieuwen de inrichting van de publieke ruimte in het stadhuis. Gastvrijheid, privacy en veiligheid zijn de belangrijkste speerpunten.	●			
We stellen een gemeentebreed ontwikkelplan op om als organisatie meer datagedreven te gaan werken, bijvoorbeeld in het sociaal domein of het beheer van de openbare ruimte. Datagedreven werken is daarbij geen doel op zichzelf, maar een middel om onze informatiepositie te verbeteren, zodat we daarmee beleidsdoelstellingen kunnen bereiken en publieke meerwaarde kunnen vergroten.	●	●	●	●
We verbeteren de leefbaarheid in wijken door te zorgen dat de informatie in de Basisregistratie Personen (BRP) klopt en we in beeld hebben wie waar woont, om illegale bewoning van leegstaande locaties tegen te gaan.	●	●	●	
Communicatie en participatie				
We verwerken ons participatiebeleid Gorcums samenspel en de Nota participatie onder de Omgevingswet in een participatieverordening. In deze verordening wordt ook het uitdaagrecht opgenomen.	RB ●			
We stellen een merkenstrategie op om één sterk, gemeentelijk merk neer te zetten en te versterken. We laten daarmee zien wat de gemeente allemaal doet en zoeken actief de samenwerking op met andere partijen die het merk Gorinchem uitdragen.	CB ●			

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
Regionale samenwerking en lobby				
We voeren onze regionale samenwerkingsstrategie uit. We werken blijvend samen in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden en maken afspraken met Smart Delta Drechtsteden over de samenwerking binnen deze regio.				
Overige acties				
We gaan aan de slag met het herijken van het gemeentelijk subsidiebeleid waarbij we kritisch kijken naar de inzet van alle subsidiegelden in relatie tot de gemeentelijke doelen en effectiviteit. We houden rekening met de recente uitspraak van de afdeling bestuursrechtspraak van de raad van State inzake schaarse begrotingssubsidies.	RB			

2.1.3 Wat gaat dit kosten?

Bestuur en Ondersteuning - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.1 Bestuur	3.038	2.822	3.014	2.962	2.990	2.990
0.2 Burgerzaken	2.203	1.701	1.789	1.956	1.739	1.459
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	673	704	717	709	709	709
Lasten	**5.914**	**5.227**	**5.521**	**5.628**	**5.439**	**5.159**
0.1 Bestuur	173	3	3	3	3	3
0.2 Burgerzaken	900	743	823	895	859	629
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	563	670	558	558	558	558
Baten	**1.636**	**1.416**	**1.384**	**1.456**	**1.420**	**1.190**
Totaal saldo van baten en lasten	-4.278	-3.811	-4.136	-4.172	-4.019	-3.969
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**-4.278**	**-3.811**	**-4.136**	**-4.172**	**-4.019**	**-3.969**

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV0.1 Bestuur	192 N	157 N	De pensioenvoorziening voor (ex)bestuurders is herzien. Om de voorziening voldoende te laten zijn voor de toekomstige verplichtingen is een extra dotatie gedaan.
TV0.2 Burgerzaken	88 N	103 N	In 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Omdat er in 2025 aanvankelijk géén verkiezingen stonden gepland levert dit ten opzichte van 2025 een nadeel.
		14 V	De ramingen van de leges zijn geactualiseerd op basis van huidige verwachtingen. Dit leidt tot een (kleine) verlaging van de rijksafdrachten (zie ook toelichting TV 02 baten).
Baten			
TV0.2 Burgerzaken	80 V	80 V	De ramingen van de leges zijn geactualiseerd op basis van huidige verwachtingen, Dit leidt tot een hogere opbrengst van de gemeentelijke leges (zie ook toelichting TV 02 lasten).
TV0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	112 N	118 N	In de perspectiefnota 2025 zijn extra huuropbrengsten voor gebouw C opgenomen. Deze huuropbrengsten zijn in de perspectiefnota 2026 afgeraamd, vanwege beperkte interesse in het gebouw.

2.2 Programma 2 Veiligheid

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	Reinie Melissant
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Reinie Melissant

2.2.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:
Om prettig te wonen, werken en verblijven in de stad, is het van groot belang dat je je veilig voelt. Daarom zetten we in op de aanpak van ondermijning, de samenwerking met zorg- en veiligheidspartners, het vergroten van de digitale veiligheid en een veilige woon- en leefomgeving. We beheersen de veiligheidsrisico's als het gaat om het uitgaansklimaat en evenementen in de stad. Dit alles doen we vanuit de juiste balans tussen preventie en handhaving.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde 2026
Verwijzingen Halt	B	Aantal per 1.000 jongeren	PI	8	7	10	9	15
Winkeldiefstallen	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI	2,1	2,1	2,6	2,2	2,6
Geweldsmisdrijven	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI	4,3	4,4	4,3	4,5	4,3
Diefstallen uit woning	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI	1,3	0,9	1,2	1,0	1,2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte	B	Aantal per 1.000 inwoners	PI	6,0	4,9	4,9	4,4	4,9
Aandeel dat zich veilig voelt in de buurt	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME	86		86		87
Mate van ervaren overlast van buurtbewoners. *Ten minste enige mate van overlast*	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME	10		12		10

2.2.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
Veiligheid				
We geven uitvoering aan de ambities die zijn opgenomen in het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026.				
We stellen een nieuw Integraal Veiligheidsplan 2027-2030 op.		RB		
We organiseren bijeenkomsten over het thema veiligheid voor de gemeenteraad. In 2026 zijn deze gekoppeld aan het opstellen van het nieuwe IVP.				
We werken aan de verdere professionalisering van onze boa's, bijvoorbeeld door het verbreden van de bevoegdheden en beschikbare middelen.				

2.2.3 Wat gaat dit kosten?

Veiligheid - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.003	4.260	4.997	4.971	4.471	4.471
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.849	2.039	1.702	1.510	1.510	1.516
Lasten	**5.852**	**6.299**	**6.699**	**6.481**	**5.981**	**5.987**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	100					
1.2 Openbare orde en veiligheid	164	210	216	216	216	216
Baten	**274**	**210**	**216**	**216**	**216**	**216**
Totaal saldo van baten en lasten	-5.578	-6.089	-6.483	-6.265	-5.765	-5.771
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	4	4	4	4	4	4
Resultaat	**-5.574**	**-6.085**	**-6.478**	**-6.261**	**-5.760**	**-5.767**

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2025	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV1.1 Crisisbeheersing en brandweer	737 N	148 N	De bijdrage aan de Veiligheidsregio (VRZHZ) wordt verhoogd als gevolg van loon- en prijsstijgingen.
		500 N	We zetten in op het tegengaan van jonge aanwas en ondermijning. Van het Rijk hebben we hiervoor een bedrag van € 1,5 mln. voor een periode van 3 jaar ontvangen via de algemene uitkering uit het gemeentefonds.
		92 N	Er vindt een verschuiving van ambtelijke inzet plaats van taakveld TV1.2 naar TV1.1 (zie ook toelichting TV1.2).
TV1.2 Openbare Orde en Veiligheid	337 V	277 V	In 2022 is het besluit genomen om de Camera Uitlees Ruimte (CUR) te ontmantelen. De hieruit volgende (natuurlijke) afbouw van personele kosten en de verplaatsing van personeel naar andere organisatieonderdelen leidt ten opzichte van 2025 tot een voordeel van € 277.000.
		92 V	Er vindt een verschuiving van ambtelijke inzet plaats van taakveld TV1.2 naar TV1.1 (zie ook toelichting TV1.1).

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen. Met deze begroting 2026 worden de investeringen 2026 ook vastgesteld.

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Nissan Leaf 1 toezicht en handhaving 28			30	
Nissan Leaf 2 toezicht en handhaving 28			30	
Totaal investeringen	**0**	**0**	**60**	**0**

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt:

Subsidies (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Bureau Halt	21
Totaal	**21**

2.2.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- MerwedeLingelijn (MLL) Beheer B.V.

2.3 Programma 3 Verkeer en vervoer

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
2.1	Verkeer en vervoer	Marjo Molengraaf
2.2	Parkeren	Marjo Molengraaf
2.3	Recreatieve havens	Fatih Polatli
2.4	Economische havens en waterwegen	Fatih Polatli
2.5	Openbaar vervoer	Marjo Molengraaf

2.3.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:
In de mobiliteitsvisie 2040 is vastgelegd hoe mobiliteit zich ontwikkelt in Gorinchem. Daarmee ligt een goede basis waarmee we aan de slag gaan. We maken keuzes in wat we de komende periode uitvoeren. Daarbij ligt de prioriteit bij het verbeteren en het veiliger maken van de routes voor fietsers en voetgangers. We hebben met name aandacht voor de oost-west verbinding en de noordelijke infrastructuur in de stad. We kijken naar de mogelijkheden om de kwaliteit van het openbaar vervoer te verbeteren. En werken samen met andere overheden aan het zoveel mogelijk voorkomen van (verkeers)hinder op de A27 en A15.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde 2026
Verkeersongevallen	F	Per 100.000 inwoners	ME	960	1.103	1261	NB	871
Geregistreerde ongevallen naar soort:	F	In %	ME					
− *Met uitsluitend materiele schade*				91,9	89,2	86,8	NB	90,8
− *Met letsel ziekenhuis*				7,5	10,4	13,2	NB	9
− *Met dodelijke afloop* (x = onbekend)				0,6	0,5	NB	NB	0,2
Inwoners vaak of heel vaak te maken heeft met onveilige verkeerssituatie	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME	NB		30		32
Inwoners tevredenheid openbaar vervoer	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME	66		56		56

* Vanuit het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) 2030 wordt ingezet om het aantal verkeersongevallen in 2030 te halveren ten opzichte van 2019. Dit komt overeen met een jaarlijkse daling van circa 6%. Het aantal verkeerongevallen stijgt echter al een paar jaar zowel landelijk als lokaal. De streefwaarde betreft dus de landelijke ambitie maar die ligt niet meer in lijn met de realisatie.

2.3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
Mobiliteit				
We onderzoeken de mogelijkheden voor een extra plek in het centrum om fietsen beveiligd te parkeren aangevuld met mogelijk andere faciliteiten zoals een openbaar toilet.	CB			
We verbeteren de fietsvoorziening langs de Nieuwe Hoven.				
We stimuleren initiatieven die mensen oproepen om op andere manieren te reizen dan met de auto tijdens de spits. Samen met Rijkswaterstaat en andere betrokkenen geven we in het bijzonder aandacht aan alternatieven tijdens de werkzaamheden aan de A27 en als onderdeel van het maatregelenpakket rondom de A15.				
De Mollenburgseweg richten we in als 30 km/u weg.				
Met de herinrichting van de Banneweg en omgeving, verbeteren we de verkeersveiligheid, oversteekbaarheid en doorstroming.				
We werken samen met andere overheden langs de A27 aan het beperken van de overlast tijdens de werkzaamheden. We kijken met Rijkswaterstaat of we de veerdienst in kunnen zetten als alternatieve route tijdens de werkzaamheden aan de A27.				
We lobbyen voor de realisatie van een OV Hub en met provincies en gemeenten langs de A15 voor het verbeteren van de doorstroming op deze weg.				
We organiseren een pilot voor het stimuleren van kleine elektrische vrachtwagens voor het bevoorraden van de winkels in de binnenstad.	CB			
We stelleen een programma mobiliteit op. Hierin evalueren we de Mobiliteitsvisie 2040 en het uitvoeringsprogramma 2020-2023. We actualiseren het uitvoeringsprogramma.. Daarbij geven we prioriteit aan uitvoering van projecten uit de top 10 van fietsknelpunten en het aanpakken van de grootste knelpunten voor voetgangers en fietsers in de binnenstad. De raadsopdracht fietsveiligheid nemen we mee in het opstellen van het programma mobiliteit.	CB			

2.3.3 Wat gaat dit kosten?

Verkeer en Vervoer - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2.1 Verkeer en vervoer	6.379	8.252	8.783	8.454	8.953	9.644
2.2 Parkeren	1.301	1.118	1.321	1.323	1.299	1.296
2.3 Recreatieve havens	777	748	828	852	840	838
2.4 Economische havens en waterwegen	29	29	146	148	147	147
2.5 Openbaar vervoer	3.185	3.338	4.436	4.480	4.479	4.471
Lasten	**11.670**	**13.486**	**15.514**	**15.257**	**15.719**	**16.396**
2.1 Verkeer en vervoer	1.151	403	603	663	628	628
2.2 Parkeren	696	924	950	950	950	950
2.3 Recreatieve havens	124	196	146	146	146	146
2.4 Economische havens en waterwegen	355	265	482	482	482	482
2.5 Openbaar vervoer	2.807	2.479	3.544	3.563	3.560	3.558
Baten	**5.533**	**4.267**	**5.724**	**5.803**	**5.765**	**5.763**
Totaal saldo van baten en lasten	-6.137	-9.219	-9.790	-9.453	-9.953	-10.632
Toevoegingen reserves	18.078	9.484	3.905	575	214	0
Onttrekkingen reserves	17.807	6.899	3.893	232	288	589
Resultaat	**-6.408**	**-11.804**	**-9.802**	**-9.797**	**-9.880**	**-10.043**

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV2.1 Verkeer en vervoer	531 N	264 N	In 2026 is er meer budget beschikbaar voor het onderhoud van wegen dan in 2025. Dat komt vooral doordat er een piek in het onderhoud aankomt, die we – volgens het wegenbeheerplan – verspreiden over de jaren 2026 tot en met 2029.
		75 N	Het MJOP voor civiele kunstwerken en publieke objecten is geactualiseerd. Op basis van het nieuwe beheerplan zijn hiervoor in 2026 extra middelen opgenomen ten opzichte van 2025.
		64 N	Met de vaststelling van het wegenbeheerplan zijn vanaf 2025 vervangingsbudgetten opgenomen. Dit leidt vanaf 2026 tot kapitaallasten.
		114 N	Als gevolg van mobiliteitsinvesteringen nemen de kapitaallasten in 2026 toe.
		319 N	Voor de uitvoering van het vastgestelde wegenbeheerplan is extra personele inzet nodig wat leidt tot een hogere doorbelasting van salarissen. Hiervoor zijn financiële middelen opgenomen in het beheerplan.
		161 V	In lijn met de nieuwe dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2026 met Waardlanden is er minder budget nodig voor het straatvegen.
		157 V	We verduurzamen de openbare verlichting in de periode 2024-2027. De resterende boekwaarde van de huidige verlichting wordt versneld afgeschreven, wat leidt tot een nadeel. In 2026 valt dit nadeel € 157.000 lager uit dan in 2025.
TV2.2 Parkeren	203 N	174 N	De lasten voor de parkeergarages nemen € 174.000 toe. Dit komt vooral door de structurele invulling van de taakstelling parkeerregisseur. Daarnaast door de lasten van het parkeermanagementsysteem (PPN 2025) en stijgende exploitatiekosten.

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
TV2.4 Economische havens en waterwegen	117 N	93 N	De doorbelasting naar dit taakveld valt hoger uit.
TV2.5 Openbaar vervoer	1.098 N	817 N	In tegenstelling tot de begroting 2025 zijn in de begroting 2026 de kosten voor de exploitatie van de verbinding Kop van het Land opgenomen. Deze kosten worden volledig gedekt door bijdragen van de gemeenten Altena en Dordrecht.
		154 N	Door de bijstelling van o.a. de energie- en brandstofkosten nemen de exploitatielasten voor de veerdienst aanzienlijk toe. Zie ook de toelichting van de baten van TV2.5.
		103 N	De salaris- en inhuurkosten voor de veerdienst nemen door de CAO-afspraken toe in 2026. Daarnaast wordt een deel van de taakstelling als gevolg van het elektrisch varen verantwoord op het salarisbudget. Waar mogelijk worden deze kosten gecompenseerd door de inzet van schepen op projectbasis en deels volgens de samenwerkingsovereenkomsten doorberekend aan de oevergemeenten.
Baten			
TV2.1 Verkeer en vervoer	200 V	150 V	In de perspectiefnota 2025 zijn extra reclameopbrengsten opgenomen voor de plaatsing van een digitale reclamemast in de loop van 2026.
TV2.4 Economische havens en waterwegen	217 V	217 V	De opbrengsten havengelden uit de riviercruisevaart zijn in 2026 substantieel hoger door de toename van het aantal aanleggingen.
TV2.5 Openbaar vervoer	1.065 V	1.065 V	De gevolgen van de toename van de energie- en brandstofkosten, de toerekening van de salariskosten Gorinchem VIII en de bijdrage in de nog te behalen ombuiging in de salariskosten voor elektrisch varen, worden doorberekend aan de deelnemende gemeenten.
Reserves			
Toevoeging	5.579 V	5.579 V	Dit voordeel komt met name doordat in de begroting 2025 een groot bedrag was opgenomen voor stortingen in de afschrijvingsreserve, onder andere voor het Caribabad en de investeringen in Wegen 2025. Voor de toevoegingen in 2026 verwijzen wij naar het onderdeel Reserves in deze begroting.
Onttrekking	3.006 N	3.006 N	Dit nadeel wordt grotendeels veroorzaakt doordat in de begroting 2025 een grote onttrekking is opgenomen uit de afschrijvingsreserve voor mobiliteitsprojecten. Daarnaast is er in 2025 een onttrekking voor het project verduurzaming openbare verlichting.

Investeringen

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen. Met deze begroting 2026 worden de investeringen 2026 ook vastgesteld.

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Openbare verlichting	59	56	58	58
Verduurzaming openbare verlichting	522	522		
Vervangen straatmeubilair	95	95	98	100
Vervangen verkeersborden	43	43	45	55
Top 10 fietsknelpunten	300			
Verbeteren fietsvoorzieningen langs Nieuwe Hoven	531	531		
Vervanging wegen	1.776	1.776	1.776	
Indexering mobiliteit	157			
Indexering herinrichting Banneweg 2019	48			
Indexering herinrichting Banneweg fase 2	373			

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Herinrichting Mollenburgseweg	250			
Indexering nieuwe Lingebrug	680			
Indexering herinrichting Arkelsedijk	85			
Diverse auto's buitendienst		48		65
Vervangen houten fietsbruggen	111	518	432	
E-hyundai Riveer		42		
Remmingswerken Petersbrug en Lingesluis	371			
Investering Woningbouwimpuls				1.000
Totaal investeringen	**5.401**	**3.631**	**2.409**	**1.278**

Verduurzaming openbare verlichting
Voor de vervanging van de lampen van onze buitenverlichting door LED-lampen in de periode van 2024-2027 is jaarlijks een investeringsbudget van € 522.000 benodigd.

Verbeteren fietsvoorzieningen langs Nieuwe Hoven
De fietsvoorzieningen langs de Nieuwe Hoven worden vernieuwd en veiliger gemaakt. Hiervoor wordt in 2026 en in 2027 een investeringsbudget van € 531.000 beschikbaar gesteld.

Vervanging wegen
In 2023 is het project 'Implementatie van planmatig wegbeheer' gestart naar aanleiding van de motie 'Onderhoud kapitaalgoederen 2021'. Er is een meerjarenplan opgesteld voor het noodzakelijke onderhoud en de vervanging van verouderde wegverhardingen. Voor de vervanging van wegen is in 2026 € 1,7 mln. beschikbaar gesteld.

Nieuwe Lingebrug
Dit betreft de indexering van het investeringsbudget voor de Nieuwe Lingebrug.

2.3.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

• GR Bureau Openbare Verlichting
• MerwedeLingelijn Beheer B.V.

2.4 Programma 4 Economie

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
3.1	Economische ontwikkeling	Attie Mager
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Marjo Molengraaf
3.3	Bedrijfsloket en - regelingen	Attie Mager
3.4	Economische promotie	Attie Mager

2.4.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:
Onze ondernemers leveren een belangrijke bijdrage aan onze stad. We verlevendigen de (binnen)stad samen met ondernemers en partners in de stad en met regionale samenwerkingsverbanden. We werken aan een aantrekkelijke binnenstad waar het voor bewoners en bezoekers prettig is om te verblijven. De stad is niet meer alleen om er iets te kopen of iets te eten of te drinken. Het is een plek waar je verblijft, ontmoet en beleeft. We versterken de relatie met de ondernemers en werken samen aan onder meer aantrekkelijke en toekomstbestendige bedrijventerreinen. We werken daarbij actief samen met onze partners in de regio. Een goed ondernemersklimaat kan daarnaast niet zonder een goede arbeidsmarkt. Daarom blijven we actief bijdragen in de arbeidsregio aan mogelijkheden vraag en aanbod van werknemers bij elkaar te laten komen. Daarbij profiteren we van de goede samenwerking die we hebben in de kleinste arbeidsmarktregio van Nederland. We zorgen dus dat we deze arbeidsmarktregio behouden.

Onze allermooiste vesting van Nederland trekt ieder jaar veel bezoekers die als toerist Gorinchem bezoeken. Dit toerisme levert veel kansen op voor onze stad. Toeristen bezoeken onze ondernemers en culturele instellingen en genieten van het moois dat onze stad te bieden heeft, zoals de vesting en de kunst in de stad. Tegelijkertijd zorgt toerisme ook voor uitdagingen. In deze periode stellen we een nieuw toeristisch beleid op, waarin we een balans zoeken tussen bezoekers en bewoners. De toeristenbelasting is ingevoegd om bezoekers mee te laten betalen aan onze voorzieningen. En we actualiseren onze marketingstrategie, om nog meer mensen bekend te maken met onze stad en hen uit te nodigen Gorinchem te bezoeken. Dat alles doen we natuurlijk niet alleen, maar samen met partners die betrokken zijn bij toerisme.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde 2026
Functiemenging *Verhouding tussen woningen en banen*	B	% 0 = alleen woningen, 100 = alleen banen	PI	56,7	57,5	57,6	58	57,6
Vestigingen van bedrijven	B	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	PI	163,4	175,3	186,2	161	203,9
Aantal overnachtingen op camperplaats	F	Aantal per jaar	PI	3.696	5.175	3.818	4.015	4.015
Aantal bezoekers binnenstad	F	Aantal per jaar	ME				1.200.000	1.300.000

2.4.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
Economie en arbeidsmarkt				
We geven uitvoering aan het accountmanagement, middels een going concern aanpak. We informeren de gemeenteraad in 2026 over onze aanpak en de strategische agenda.	●	●	●	●
We zetten het ondernemerschap en de maatschappelijke bijdrage van ondernemers centraal tijdens jubilea, openingen, de Dag van de Ondernemer en andere representatieve momenten.	●	●	●	●
We voeren het concept Warenhuis Gorichem uit, samen met ondernemersvereniging Hartje Gorcum. In 2026 evalueren we de afgelopen subsidieperiode en stellen we een plan op voor de nieuwe subsidieperiode 2026-2027.	CB ●	●		
We houden binnen diverse samenwerkingsverbanden nauw contact met ondernemers en vastgoedeigenaren, om samen te kijken wat er nodig is om de binnenstad aantrekkelijk te maken en te houden.	●	●	●	●
We onderhouden meerdere keren per jaar contact met de wijkwinkelcentra waarbij we samenwerken aan de vitaliteit deze gebieden.	●	●	●	●
We stellen gebiedsprofielen op voor bestaande, waaronder watergebonden, bedrijventerreinen. Per bedrijventerrein werken we aan een agenda voor de komende jaren. De ontwikkelrichting per bedrijventerrein vormt de basis voor een nieuw bedrijventerreinenbeleid. Deze actie is gekoppeld aan het opstellen van het gebiedspaspoort Vleugels van de stad.	CB ●	●	●	●
We evalueren de eerste periode van het Ondernemersfonds Gorinchem.			●	CB/ RB ●
We faciliteren vanuit het accountmanagement bedrijven de vorming van energiehubs op bestaande bedrijventerreinen, als onderdeel van een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Oost II is de eerste hierin.	●	●	●	●
Toerisme en citymarketing				
We maken een uitvoeringsprogramma naar aanleiding van het vastgestelde programma Toerisme en Recreatie 2035. Dit doen we samen met Stichting Gorinchem Citymarketing en andere stakeholders. In deze agenda komen, naar aanleiding van de vastgestelde thema's, de acties voor de komende vier jaren. Het vervolg op het Uitvoeringsplan Mooiste Vesting wordt ook in deze agenda meegenomen.	●	●	●	●

2.4.3 Wat gaat dit kosten?

Economie - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
3.1 Economische ontwikkeling	812	635	1.535	1.543	1.543	1.543
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	7.641	15.284	12.132	36.508	27.367	5.605
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	22	24	25	26	26	26
3.4 Economische promotie	765	737	674	675	624	624
Lasten	**9.240**	**16.680**	**14.366**	**38.751**	**29.559**	**7.796**
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	7.024	14.976	11.868	36.241	27.107	5.342
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	163	164	164	164	164	164
3.4 Economische promotie	178	337	380	430	430	430
Baten	**7.365**	**15.477**	**12.412**	**36.835**	**27.701**	**5.936**
Totaal saldo van baten en lasten	-1.875	-1.203	-1.955	-1.916	-1.858	-1.860
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	85	65	50	50	50	50
Resultaat	**-1.790**	**-1.138**	**-1.905**	**-1.866**	**-1.808**	**-1.811**

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen. Met deze begroting 2026 worden de investeringen 2026 ook vastgesteld.

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV3.1 Economische ontwikkeling	900 N	837 N	Eind 2024 heeft de gemeenteraad het raadsvoorstel Ondernemersfonds Gorinchem vastgesteld. Voor 2026 is in de begroting een subsidiebedrag van € 837.000 opgenomen. In de primitieve begroting 2025 was deze subsidie nog niet verwerkt, waardoor er een verschil is tussen de begroting van 2025 en 2026.
TV3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.152 V	4.321 V	In de begroting 2025 zijn lasten opgenomen voor een verlaging van de boekwaarde van Oost II als gevolg van verkopen.
		1.166 N	Dit betreffen lasten in 2026 die gemaakt worden voor met name Groote Haar.
Baten			
TV3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.108 N	4.321 N	In de begroting 2025 zijn baten opgenomen naar aanleiding van verlaging van de boekwaarde van Oost II als gevolg van verkopen.
		1.166 V	Dit betreft het verhogen van de boekwaarde van met name Groote Haar naar aanleiding van de lasten die worden gerealiseerd.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Stichting BIZ Hartje Gorinchem	138
Stichting Ondernemersfonds Gorinchem	837
Stichting Rijksmuseum Slot Loevestein	13
Totaal	**988**

2.5 Programma 5 Onderwijs

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
4.1	Openbaar basisonderwijs	Attie Mager
4.2	Onderwijshuisvesting	Attie Mager
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingen	Attie Mager

2.5.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:
Gorinchem is een onderwijsstad met een grote regiofunctie. Meer dan 10.000 kinderen gaan in Gorinchem naar onze basisscholen en voortgezet onderwijs. Samen met (onderwijs)partners zorgen we met passend en meer inclusief onderwijs voor een kansrijk onderwijsklimaat. Dit doen we in innovatieve en duurzame onderwijsgebouwen waar ieder kind gelijke kansen heeft om zijn of haar talenten te ontplooien. Vanuit een lange termijnvisie concretiseren we onze plannen voor de komende vier jaar voor onderwijshuisvesting met een uitvoeringsplan. We zoeken naar subsidies die ons helpen onze plannen verder mogelijk te maken.

We faciliteren doorlopende leerlijnen met onderwijs en bedrijfsleven en bevorderen een leven lang ontwikkelen. We sluiten daarbij zo goed mogelijk aan bij beleid(sontwikkelingen) van buurgemeenten en onszelf. Ook verbreden we de aanpak van laaggeletterdheid naar een aanpak die bijdraagt aan basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde 2026
Absoluut verzuim *Leerplichtigen die niet staan ingeschreven op een school*	B	Aantal per 1.000 leerlingen	PI	1,1	1,5	1,1	1,1	1
Relatief verzuim *Leerplichtigen die zijn ingeschreven op een school maar ongeoorloofd afwezig zijn*	B	Aantal per 1.000 leerlingen	PI	10	12	13	13	13
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (x = onbekend)	B	% van het aantal leerlingen (12 - 23 jaar)	PI	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
Kans op onderwijsachterstanden	F	% totaal aantal leerlingen	ME	17	17	17	17	15
Laaggeletterdheid	F	% van inwoners (16 tot 10 jaar)	ME	10	10	10	10	9
Startkwalificatie	F	% totaal aantal leerlingen	ME	97	97	97	97	98

2.5.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
Onderwijs				
We voeren het IHP 2023-2028 en het uitvoeringsprogramma 2023-2028 uit. Per project leggen we een businessplan voor aan de raad, waarbij we anticiperen op actuele ontwikkelingen. In 2028 vindt een actualisatie plaats en stellen we een nieuw IHP 2028-2044 en bijbehorend uitvoeringsprogramma op.			RB	
We onderzoeken in een continu proces passende subsidiemogelijkheden voor onze investeringen in onderwijs, zowel onderwijsinhoudelijk als voor huisvesting.				
We blijven inzetten op de lobby richting de Rijksoverheid waarin we steeds aandacht vragen voor onze bijzondere en grote regionale onderwijsfunctie en de daarbij behorende kosten.				
Samen met het bedrijfsleven en onderwijs ontwikkelen we binnen het i_lab nieuwe projecten en onderwijsinnovaties waar leren, werken en innoveren samenkomen op het gebied van technologie. We ontwikkelen de i_campus verder tot een volwaardige campus voor onderwijs en bedrijfsleven, waar i_lab een centrale functie heeft.				
We blijven regiogemeenten verbinden met het i_lab voor regionale opgaven met betrekking tot onderwijs, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.				
We verbreden, samen met het onderwijsveld en maatschappelijke partners, onze aanpak rondom laaggeletterdheid naar een aanpak rondom basisvaardigheden, zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. We werken daarbij mee aan de monitor laaggeletterdheid van het CBS.				
We streven naar een betere inzet van de wijkfunctie van de Brede Scholen voor zaken die ruimte vragen.				

2.5.3 Wat gaat dit kosten?

Onderwijs - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
4.1 Openbaar basisonderwijs	319	314	344	344	344	344
4.2 Onderwijshuisvesting	3.452	4.646	4.592	4.328	4.625	4.735
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	8.508	6.045	7.242	7.452	7.500	5.910
Lasten	**12.280**	**11.005**	**12.178**	**12.125**	**12.468**	**10.989**
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	195	191	183	148	148	148
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.925	2.581	2.617	2.645	2.645	2.645
Baten	**5.120**	**2.772**	**2.800**	**2.793**	**2.793**	**2.793**
Totaal saldo van baten en lasten	-7.160	-8.233	-9.377	-9.332	-9.675	-8.196
Toevoegingen reserves	10.071	1.049	254	218	0	2.000
Onttrekkingen reserves	6.103	1.607	552	515	618	2.618
Resultaat	**-11.128**	**-7.675**	**-9.080**	**-9.034**	**-9.057**	**-7.577**

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.197 N	70 N	Als gevolg van de actualisatie en indexering van de verzekeringspremies onderwijshuisvesting nemen de lasten toe met € 70.000.
		1.186 N	Voor o.a. de hervorming en uitvoering van de arbeidsmarktregio ontvangen we structureel meer rijksmiddelen, in 2026 € 1.2 mln. Meer dan in 2025. Dit leidt tot een even groot bedrag aan extra uitgaven.
		78 N	Voor de aanpak van laaggeletterdheid ontvangen we ten opzichte van de primitieve begroting 2025 € 78.000 meer van het Rijk. Dit leidt tot een even groot bedrag aan extra uitgaven.
		112 V	Door de herschikking van de middelen voor onderwijsachterstandenbeleid, waaronder de subsidie voor peuteropvang, nemen de lasten vanaf 2026 met € 112.000 af ten opzichte van 2025.
Reserves			
Toevoeging aan reserves	795 V	308 V	In de begroting 2025 is € 563.000 toegevoegd aan de reserve Onderwijshuisvesting als gevolg van voordelen op de afschrijving door doorschuiven van onderwijsinvesteringen. In 2026 is deze toevoeging € 254.000.
		486 V	In de begroting 2025 is € 486.000 toegevoegd aan de afschrijvingsreserves Gymnastiekcapaciteit het Gilde en verduurzaming Brede School Schuttersplein. Dit is in 2026 niet van toepassing.
Onttrekking aan reserves	1.055 N	226 N	In 2026 wordt in tegenstelling tot in 2025 geen budget voor de sloopkosten van de locatie Lange Slagenstraat aan de reserve Sloopkosten onttrokken.
		428 N	In de begroting 2025 is € 428.000 onttrokken aan reserve duurzaamheid t.b.v. onderwijshuisvesting (verduurzaming Brede School Schuttersplein).
		455 N	In de begroting 2025 is € 625.000 aan de reserve Onderwijshuisvesting onttrokken voor de sloopkosten van het Gilde en gedeeltelijke dekking voor de aanpassing van het DaVinci College. In 2026 wordt € 170.000 aan deze reserve onttrokken als gevolg van de toevoegingen aan de afschrijvingsreserves Dr. Hiemstralaan 24 en Gymzaal Johan van Egmondstraat.
		162 V	In 2026 wordt € 162.000 meer onttrokken aan de afschrijvingsreserves onderwijshuisvesting ter dekking van de afschrijvingslasten onderwijshuisvesting.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen. Met deze begroting 2026 worden de investeringen 2026 ook vastgesteld.

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Spaaropgave IHP	1.062	1.062	4.032	2.000
Indexering IHP 2017 uitbreiding Retranchement	219			
Indexering gymzaal t Gilde	179			
Indexering verbouwing Vr Robbeweg tbv Yulius en ISK	107			
Indexering verduurzaming Gildenplein	44			
Totaal investeringen	**1.611**	**1.062**	**4.032**	**2.000**

Spaaropgave IHP 2023
Vanaf 2025 nemen we, binnen de kaders van het investeringsplafond, jaarlijks een bedrag van € 1 mln. op voor toekomstige investeringen in onderwijshuisvesting.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Non-formele volwasseneneducatie*	173
Totaal	**173**

*subsidie gebaseerd op nadere regels.

2.5.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Dienst Gezondheid & Jeugd
- GR AVRES
- Coöperatie i_lab

2.6 Programma 6 Sport, cultuur en recreatie

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
5.1	Sportbeleid en activering	Fatih Polatli
5.2	Sportaccommodaties	Fatih Polatli
5.3	Cultuurpres. productie en participatie	Fatih Polatli
5.4	Musea	Fatih Polatli
5.5	Cultureel erfgoed	Eva Dansen
5.6	Media	Fatih Polatli
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Fatih Polatli

2.6.1 Wat willen we bereiken?

Uit het collegeprogramma:
Kunst, cultuur en sport moeten voor iedereen in Gorinchem mogelijk zijn. Dit zijn voorzieningen in onze stad die ervoor zorgen dat het hier goed wonen is. Cultuur en sport maken geen onderscheid tussen mensen, maar dragen bij aan ontmoeting en verbinding en welzijn. We werken daarom aan toegankelijke en laagdrempelige mogelijkheden om deel te nemen aan kunst, cultuur en sport. Dit draagt bij aan een gezonde leefstijl. We voeren onze ingezette cultuur- en sportvisie verder uit. En we creëren duidelijkheid in twee onderwerpen waar al lang over wordt gesproken, namelijk de toekomst van De Nieuwe Doelen en de bibliotheek.

Erfgoed bestaat uit het verhaal van het verleden en de fysieke overblijfselen in de stad. Het erfgoed is daarmee het DNA van onze stad. Onze vesting is een belangrijk onderdeel van het werelderfgoed van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Op ons erfgoed moeten we heel zuinig zijn. Dit willen we tenslotte voor de toekomstige generaties behouden. Bij onze maatschappelijke en ruimtelijke opgaven heeft het erfgoed steeds meer impact. Erfgoed vormt daarbij steeds meer een ontwikkelpotentieel en aanjager van ruimtelijke planvorming en ontwikkeling. Dit maken we dus een belangrijk onderdeel van onze omgevingsvisie en in de toekomst op te stellen omgevingsplannen.

***Overige ontwikkelingen**:*
Eind 2023 is besloten een nieuw zwembad te bouwen en het huidige Caribabad te slopen, omdat de technische en economische levensduur is verstreken. In de tweede helft van 2024 is het project via een Design & Build-procedure aanbesteed. Dit leidde in februari 2025 tot gunning. Het winnend voorlopig ontwerp wordt in 2025 uitgewerkt tot een uitvoeringsgereed ontwerp. De bouw start naar verwachting begin 2026. Medio 2027 opent het nieuwe zwembad de deuren, waarna het oude zwembad wordt gesloopt en het terrein opnieuw wordt ingericht. De totale oplevering staat gepland voor medio 2028.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde 2026
Niet- sporters 19 jaar en ouder dat niet minstens 1 keer per week aan sport doet	B	in %	PI	NB	45,6	NB	45,3	42
Sporters *In georganiseerd verband*	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME	15		13		14
In niet georganiseerd verband								60
Actieve deelname verenigingsleven (sport) afgelopen 12 maanden (x = onbekend)	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME	45		51		51

2.6.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
Erfgoed				
We voeren ons erfgoedbeleid uit.				
Samen met de kerkbesturen, erfgoedstakeholders, inwoners en andere belanghebbenden stellen wij een kerkenvisie op. Het gaat hier om een visie op de toekomst van alle kerkgebouwen in Gorinchem, monumentaal en niet monumentaal.	CB			
We zetten de lopende aanwijzingen voor gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden voort en onderzoeken daarbij de mogelijkheid van een subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten.			RB	
We onderzoeken de subsidiemogelijkheden voor erfgoed bij provincie, Rijksoverheid en andere mogelijke subsidiebronnen.				
We gaan aan de slag met de acties uit het Vestingplan die op korte termijn zijn uit te voeren en reserveren hiervoor de benodigde middelen.	RB			
Kunst, cultuur en sport				
We voeren het nieuwe programma cultuur uit. Besluitvorming over het programma cultuur is gepland voor eind 2025. In het programma cultuur heeft ook de museumvisie een plek.				
We realiseren een Cultuurhuis met als uitgangspunt de combinatie van de bibliotheek en culturele voorzieningen. We leggen het definitief ontwerp en exploitatieplan aan de gemeenteraad voor. We geven hiermee ook uitvoering aan de raadsopdracht vanuit de raadsagenda.	RB			
We realiseren samen met de bibliotheek de randvoorwaarden voor een toekomstbestendige bibliotheek, met ruimte voor de uitvoering van wettelijke taken en activiteiten in de wijken. Hiermee geven we uitvoering aan de zorgplicht van de gemeente voor de bibliotheek.	RB			
We hebben extra aandacht voor bewegen voor specifieke doelgroepen. Hiervoor versterken en verbreden we de SeniorenFit aanpak in alle wijken.				
We werken lokaal en regionaal samen om inclusief sporten te bevorderen.				

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
We faciliteren sportverenigingen bij de werving van vrijwilligers, zodat verenigingen ook op lange termijn vitaal blijven.	●	●	●	●
We realiseren de nieuwbouw van het zwembad.	●	●		

2.6.3 Wat gaat dit kosten?

Sport, Cultuur en Recreatie - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
5.1 Sportbeleid en activering	1.300	1.301	1.299	1.342	1.341	1.339
5.2 Sportaccommodaties	3.970	3.359	3.803	3.357	3.227	3.206
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.876	1.729	1.868	1.717	2.072	2.028
5.4 Musea	1.617	1.667	1.791	1.810	1.760	1.760
5.5 Cultureel erfgoed	830	900	731	701	658	657
5.6 Media	1.028	748	870	797	797	927
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.072	4.167	4.329	4.634	4.645	4.680
Lasten	**14.693**	**13.872**	**14.692**	**14.357**	**14.501**	**14.597**
5.1 Sportbeleid en activering	679	708	268	30	30	30
5.2 Sportaccommodaties	1.429	1.488	1.488	1.488	1.488	1.488
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	137	104	122	122	122	90
5.4 Musea	168	132	482	132	132	132
5.5 Cultureel erfgoed	178	292	126	126	126	126
5.6 Media	367	111	111	154	154	754
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	140	119	119	119	119	119
Baten	**3.097**	**2.954**	**2.716**	**2.171**	**2.171**	**2.738**
Totaal saldo van baten en lasten	-11.596	-10.918	-11.976	-12.186	-12.329	-11.859
Toevoegingen reserves	1.653	6.050	420	375	0	0
Onttrekkingen reserves	1.867	4.291	501	599	435	435
Resultaat	**-11.382**	**-12.676**	**-11.895**	**-11.962**	**-11.894**	**-11.424**

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV5.2 Sportaccommodaties	444 N	400 N	Voor de compensatie van de hoge energielasten voor de accommodaties van de Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties (SGS) wordt voor 2026 € 400.000 geraamd. Zie ook reserves.
TV5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	139 N	240 N	In de primitieve begroting 2025 is een taakstelling op subsidies opgenomen van € 247.000 in 2025. Deze taakstelling is in de loop van 2025 grotendeels ingevuld. Voor 2026 is de taakstelling ook zo goed als opgelost, conform de perspectiefnota 2026. Het invullen van de taakstelling betekent dat een negatieve last wordt weggestreept. Dit leidt boekhoudkundig tot een negatieve afwijking.
		53 V	Het budget talentontwikkeling jongeren wordt overgeheveld van TV5.3 naar TV6.23. Deze overheveling verloopt budgetneutraal, Zie ook toelichting op TV6.23.
TV5.4 Musea	124 N	45 N	Ten opzichte van 2025 zijn er in 2026 extra lasten voor de doorbelasting van personeelskosten door interne verschuiving.
		30 N	In de perspectiefnota 2026 is voor 2026 een bedrag opgenomen als activiteitenbudget voor het Gorcums Museum, bedoeld voor wisselende content. Dit staat niet in de begroting 2025.
TV5.5 Cultureel erfgoed	169 V	108 V	De tijdelijke formatie die in de begroting 2023 was opgenomen, wordt afgebouwd. Dit leidt tot een lagere doorbelasting van personeelskosten.
TV5.6 Media	122 N	114 N	Met de septembercirculaire 2024 heeft het Rijk middelen beschikbaar gesteld voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel in 2025 en 2026. Deze middelen worden als subsidie aan de bibliotheek verstrekt en waren in de primitieve begroting 2025 nog niet verwerkt.
TV5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	162 N	103 N	Ten opzichte van 2025 zijn er in 2026 extra lasten voor de doorbelasting van personeelskosten door interne wijziging.
Baten			
TV5.1 Sportbeleid en activering	440 N	391 N	In het kader van de specifieke uitkering Stimulering Sport is voor 2025 € 393.000 aan terug te ontvangen btw in het kader van sport geraamd. Voor 2026 is het nog niet zeker dat deze restitutie ook zal plaatsvinden.
TV5.4 Musea	350 V	350 V	In 2026 is incidenteel een baat opgenomen voor de verkoop van een pand.
TV5.5 Cultureel erfgoed	166 N	150 N	In de perspectiefnota 2025 zijn baten opgenomen voor de verkoop van gronden en panden. Het betreft een incidentele opbrengst in 2025 die in 2026 niet meer van toepassing is.
Reserves			
Toevoeging aan de reserves	5.630 V	6.050 V	In de begroting 2025 zijn nieuwe afschrijvingsreserves gevormd voor in totaal € 6 mln., namelijk voor het Caribabad, de verduurzaming van de Oosterbliek, de keerwand aan de Den Uylstraat en de Nieuwe Doelen. Dit is in de begroting 2026 niet aan de orde.
		420 N	In 2026 wordt € 420.000 toegevoegd aan de reserve Energielasten SGS.
Onttrekking aan de reserves	3.790 N	3.220 N	In de begroting 2025 is € 3.2 mln. aan de algemene reserve onttrokken ten behoeve van de afschrijvingsreserves keerwand den Uylstraat en de Nieuwe Doelen.
		400 N	In de begroting 2025 is € 840.000 onttrokken aan de reserve Energielasten SGS voor de naar voren gehaalde indexering van het investeringsbudget Nieuwe Zwembad. In 2026 wordt € 400.000 onttrokken aan de reserve Energielasten SGS ter compensatie van de hoge energielasten voor de vier sportaccommodaties SGS.
		130 N	In de begroting 2025 is € 130.000 onttrokken aan de reserve Duurzaamheid programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie voor de afschrijvingsreserve Sporthal Oosterbliek.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen. Met deze begroting 2026 worden de investeringen 2026 ook vastgesteld.

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Nieuwbouw Caribabad	7.518	7.633		
Indexering Nieuwe Doelen	256			
Verduurzaming oude Stadhuis		375		
Speelruimteplan	183	200	200	200
Indexering vervangen kade Stationsweg	79			
Indexering keerwand Den Uylstraat	90			
Voertuigen en materieel	195	159	158	62
Totaal investeringen	**8.321**	**8.367**	**358**	**262**

Nieuwbouw Caribabad
Als gevolg van het raadsvoorstel 'Toekomstvisie Caribabad' heeft de gemeenteraad middelen beschikbaar gesteld voor de nieuwbouw van het Caribabad. Voor de jaarschijf 2026 staat hiervoor € 7,5 mln. in de begroting.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Subsidie Jeugdsport*	61
Subsidie inclusief sporten, gezonde leefstijl en 55+*	11
Stichting Gorinchemse sportaccommodaties	1.797
COC Rotterdam	7
Stichting Openbare Bibliotheek AanZet	877
Culturele evenementen en voorstellingen*	158
Cultuureducatie en participatie*	45
Stichting Kindercentra Gorinchem	16
Stichting Internationaal Film Festival Gorinchem	51
Amateurkunst*	66
Professionele Podiumkunsten Gorinchem*	98
Stichting Hendrick Hamel Foundation	36
Totaal	**3.223**

*subsidie gebaseerd op nadere regels.

2.7 Programma 7 Sociaal domein

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Eva Dansen
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	Eva Dansen
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Eva Dansen
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Eva Dansen
6.3	Inkomensregelingen	Marjo Molengraaf
6.4	WSW en beschut werk	Marjo Molengraaf
6.5	Arbeidsparticipatie	Marjo Molengraaf
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	Eva Dansen
671A	Huishoudelijke hulp (Wmo)	Eva Dansen
671B	Begeleiding (Wmo)	Eva Dansen
671C	Dagbesteding (Wmo)	Eva Dansen
671D	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	Eva Dansen
672A	Jeugdhulp begeleiding	Eva Dansen
672B	eugdhulp behandeling	Eva Dansen
672C	Jeugdhulp dagbesteding	Eva Dansen
672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	Eva Dansen
673A	Pleegzorg	Eva Dansen
673B	Gezinsgericht	Eva Dansen
674A	Jeugdhulp behandeling GGZ zond verblijf	Eva Dansen
674B	Jeugdhulp crisis/LTA/ GGZverblijf	Eva Dansen
674C	Gesloten plaatsing	Eva Dansen
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	Eva Dansen
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	Eva Dansen
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	Eva Dansen
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	Eva Dansen
6.791	PBG Wmo	Eva Dansen
6.792	PGB Jeugd	Eva Dansen
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	Eva Dansen
6.812	Maatschappelijke - en vrouwenopvang (Wmo)	Eva Dansen
6.821	Jeugdbescherming	Eva Dansen
6.822	Jeugdreclassering	Eva Dansen
6.91	Coördinatie en beleid Wmo	Eva Dansen
6.92	Coördinatie en beleid jeugd	Eva Dansen
7.1	Volksgezondheid	Eva Dansen

2.7.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:
Elke inwoner krijgt de zorg en ondersteuning die hij of zij nodig heeft. Daarbij werken we samen met het sociale netwerk rondom de inwoner. Professionele ondersteuning is laagdrempelig en dichtbij maar ook zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. Ondersteuning moet eenvoudig te vinden zijn daarom richten we een centraal loket in. We werken we met zorg en welzijnspartners aan een preventieve aanpak zodat inwoners zo lang mogelijk gezond blijven. En zo houden we zorg en ondersteuning betaalbaar en toekomstbestendig.

Alle kinderen en jongeren in Gorinchem moeten gezond en veilig kunnen opgroeien in onze stad. De stad moet een thuis zijn. Zorg of ondersteuning bieden we zo licht en dichtbij als mogelijk. Zo bieden we met alle zorgpartners in de regio zorg en ondersteuning in alle fases van het volwassen worden. Bij de inzet van zorg en ondersteuning gaan we uit van zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. We kijken daarbij naar het hele gezin, de omgeving en het kind. We zetten in op gezondheid van kinderen en het voorkomen van zorg. Dat doen we samen met onze partners waaronder de GGD en het jongerenwerk. Ook bij jeugdzorg zien we toenemende wachttijden voor zorg. We werken deze periode hard aan het terugdringen van de wachtlijsten.

We werken aan zorg dichtbij huis. Dat doen we onder andere samen met huisartsen en met onze lobby voor het behoud van de spoedeisende hulp. We zetten ons in voor de zorg dichtbij maar ook voor behoud en verbeteren van de kwaliteit van de zorg. Het leven van een gezonde leefstijl draagt bij aan het voorkomen van zorg. Samen met onze inwoners werken we hieraan. We beginnen hier al mee op scholen. En we geven voorlichting wat mensen zelf kunnen doen.

De stad maken we met elkaar. Inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente zoeken allemaal het beste voor de stad. Daarom willen we meer samenwerken met en werken vanuit de wijk. De wijken zijn sterke knooppunten met maatschappelijke partners en inwoners, jong en oud. Vanuit de wijken kunnen we dichtbij en met kennis van de wijk problemen aanpakken en wijken verder verbeteren. We zorgen dat we snel aan de slag kunnen met verbeteringen die vanuit de wijken worden aangedragen. We behouden de ontmoetingsplaatsen in de wijken. Zo verbinden we verschillende groepen met elkaar en versterken we de sociale kracht van de wijk. Extra aandacht hebben we voor onze jongeren in de wijk.

We zetten erop in dat zoveel mogelijk mensen aan het werk kunnen. Werk is niet alleen een manier om geld te verdienen. Werk geeft voldoening, biedt gelegenheid om andere mensen te ontmoeten en een bijdrage te leveren aan de maatschappij. Dat geldt niet alleen voor betaald werk, maar ook voor het vele vrijwilligerswerk dat gebeurt. We willen een sluitende aanpak voor armoede en schulden. Dit betekent dat we zoveel mogelijk inwoners helpen met het oplossen van schuldenproblemen en het voorkomen van armoede. Een zorgelijke financiële situatie verstoort het vermogen mentaal fit aan het werk te gaan. Die cirkel willen we doorbreken. Daarom pakken we armoede aan.

We bieden mensen die door oorlogen en rampen van huis zijn verdreven een veilige plek in Gorinchem. We willen dat zij zich thuis voelen in onze stad. Dat geldt zowel voor mensen die zijn gevlucht vanwege de oorlog in Oekraïne als voor mensen uit andere delen van de wereld. Daarom zorgen we voor goede opvang voor vluchtelingen met draagvlak in de samenleving. Opvang van vluchtelingen gaat niet alleen over huisvesting. Ook het onderwijs, de zorg of andere voorzieningen moeten gewaarborgd zijn, we gaan daarbij uit van de draagkracht van de stad. We werken hierbij samen met de regio en de provincie.

Overige ontwikkelingen:
De Landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 bevat een omvangrijk pakket afspraken met als doel de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken. Alle betrokken partijen, waaronder de gemeenten, hebben zich gecommitteerd aan de doelstellingen en gewenste vernieuwing. In 2024 is het Lokale plan van aanpak Hervormingsagenda Jeugd voor de gemeente Gorinchem vastgesteld. Ook in 2026 zal hier nog uitvoering aangegeven worden. De door het Rijk aangekondigde daling in de gemeentelijke bijdrage, als gevolg van verwachte structurele besparingen, is mede dankzij de uitspraak van de deskundigencommissie Van Ark verschoven naar 2028. Tot die tijd worden gemeenten financieel gecompenseerd om uitvoering te kunnen geven aan diverse maatregelen. En om een stevige sociale basis te creëren.

Het landelijke Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, dat uitgaat van een integrale aanpak bij kinderen, gezinnen en huishoudens waar sprake is van onveiligheid, waaronder ook ontwikkelingsbedreiging, moet in 2030 staan. Dit vraagt om een fundamenteel andere werkwijze bij volwassenen en kinderen waar veiligheidsvraagtukken spelen. We werken toe naar integrale ondersteuning van gezinnen en huishoudens, met een centrale rol voor stevige lokale teams met oog voor veiligheid en een kwalitatief sterk Regionaal Veiligheidsteam.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde 2026
Banen	B	Aantal per 1.000 inwoners (15-64 jaar)	PI	934,4	972,6	974,1	982,3	985
Jongeren met een delict voor de rechter	B	% 12-21- jarigen	PI	1	1	1	NB	1
Kinderen in uitkeringsgezinnen	B	% kinderen tot 18 jaar	PI	6	5	5	NB	5
Netto Participatiegraad	B	Het percentage werkzame beroepsbevolking t.o.v. de (potentiële) beroepsbevolking	PI	70,6	73	74	73,9	74
Werkloze jongeren	B	% werkloze jongeren 16-22 jaar	PI	2	2	NB	NB	2
Personen met een bijstandsuitkering	B	Aantal per 10.000 inwoners	PI	425	375,7	356,9	345	345
Personen met een lopend re-ïntegratietraject	B	Aantal re-ïntegratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	PI	196	219,7	243,7	302,5	320
Jongeren met jeugdhulp	B	% jongeren tot 18 jaar	PI	12,9	13,9	15,0	13,3	12,8
Jongeren met jeugdbescherming	B	% jongeren tot 18 jaar	PI	1,4	1,2	1,1	1,1	1,0
Jongeren met jeugdreclassering	B	% jongeren (12-23 jaar)	PI	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	B	Aantal per 10.000 inwoners	PI	730	750	765	810	860
Waardering algehele persoonlijke gezondheid (x = onbekend)	F	Score 1-10	ME	7,6		7,6		7,5
Inwoners tevredenheid gezondheidsvoorzieningen	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME	81		79		80
Inwoners die de draad weer oppakken	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME	82		79		81
Inwoners die vertrouwen hebben in de toekomst	F	% vanuit Gorcumse burgerpeiling	ME	75		71		71

2.7.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
Wijkgericht werken				
We geven uitvoering aan de werkwijze wijkgericht werken uit de Integrale Samenlevingsvisie. We zogen voor de bundeling en ontsluiting van data per wijk. We starten in de Lingewijk met de Pilot Betrokken Lingewijk.	●	●	●	●
Om inwoners beter te voorzien van informatie en zo beter te kunnen participeren, evalueren we onze informatievoorziening over de activiteiten in de wijk. Op basis hiervan verbeteren we de informatie voor de wijk.	●	●	●	●
We nemen deel aan de pilot betrokken LIngewijk en de pilot eerstelijns netwerk, om te zorgen dat de samenwerking tussen sociaal domein, inwoner en zorg verbeterd wordt.	●	●	●	●
Armoede en werk				
We zetten blijvend in op het breed tegengaan van energiearmoede.	●	●		
We maken een keuze voor de invulling van de Gorcumpas en gaan van start met deze pas.	RB ●	●	●	●
Vluchtelingen				
We onderzoeken op welke manier we, al dan niet samen met de regio, invulling kunnen geven aan de restopgave rondom de opvang van alleenstaande minderjarige vluhctelingen in het kader van de Spreidingswet.	CB ●	●	●	●
We voeren ons deel van de regionale opgave voor de opvang van de Oekraïense vluchtelingen in onze stad uit, ook na de sluiting van de huidige gemeentelijke opvanglocaties.	CB ●	CB ●	●	●
Zorg en ondersteuning				
We realiseren een centrale toegang voor het sociaal domein. Dit draagt bij aan betere toegankelijkheid, door één aanspreekpunt te creëren. Inwoners worden hierdoor sneller en efficiënter geholpen.	●	●		
We zetten in op een gecombineerde welzijnsvoorziening met partners zoals Gorinchem Beweegt, Jongerenwerk en buurthuizen.	●	●	●	●
We voeren onze Integrale Samenlevingsvisie uit. Voor de opgaven Gezonde leefstijl, Betrokken Gorinchem, Mee doen en Passende ondersteuning en zorg werken we programma's uit.	CB ●	●	●	●
Jeugd				
We zetten binnen onze Integrale Samenlevingsvisie in op gelijke kansen voor alle kinderen in Gorinchem en breiden dit uit tot 18 jaar. Dit doen we onder meer via het Pedagogisch Educatief Ecosysteem.	●	●	●	●
We voeren de Hervormingsagenda Jeugd uit. We willen de zorg en ondersteuning voor jongeren verbeteren door deze zorg en ondersteuning tijdig in te zetten en dichterbij te brengen. Daarom zetten we in op meer lichte vormen van preventie, ondersteuning en zorg en een goed functionerend netwerk rondom het kind wat er voor zorgt dat het kind goed en veilig kan opgroeien en kan leren. We streven hierbij naar een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.	●	●	●	
We voeren het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming uit met een regionaal programmateam. We werken aan een effectievere en slimmere (jeugd)beschermingsketen, waarbij we uitgaan van 0-100 jaar.	●			
Volksgezondheid				
We voeren een blijvende lobby richting de Rijksoverheid voor het behoud van de Spoedeisende hulp in Gorinchem.				

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
Vanuit het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) werken we aan een breed gedragen regionale agenda. Vanuit deze documenten en de Integrale Samenleving Visie zetten we in op preventie, algemene voorzieningen en inzet van lokale, laagdrempelige ondersteuning, in samenwerking met partners zoals zorgverzekeraars en -aanbieders. We werken actief mee aan de plannen die in het kader van het IZA zijn goedgekeurd voor onze regio en gemeente, onder de voorwaarde dat er landelijke afspraken worden gemaakt over structurele financiering.	●	●	●	●
Overige acties				
We werken aan een samenwerkingsverband naar aanleiding van het initiatiefvoorstel over Jeugd- en Jongerenproblematiek, met als doel de ontwikkeling van een Pedagogisch Educatief Ecosysteem.	●	●	●	●
We geven uitvoering aan de Uitvoeringsagenda Wonen, Welzijn en Zorg. De uitvoeringsagenda voeren we uit met de relevante partners uit de stad.	●	●	●	●
We geven uitvoering aan de taakstelling om binnen het Sociaal domein besparingen te realiseren.	●	●	●	●
We geven uitvoering aan door de regio vastgestelde Wmo beleidsvisie "Van Opvang naar Wonen" en de Wmo beleidsvisie "Van Beschermd Wonen naar Wonen met Bescherming in de Wijk".	●	●	●	●

2.7.3 Wat gaat dit kosten?

Sociaal Domein - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	10.448	11.571	8.675	8.462	3.703	3.702
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	0	2.105	2.149	2.500	1.841	1.841
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	2.859	2.734	2.734	2.382	2.382
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	6.027	1.026	1.323	1.147	1.077	1.087
6.3 Inkomensregelingen	23.125	20.222	27.284	27.261	27.277	27.277
6.4 WSW en beschut werk	8.797	8.836	9.476	9.476	9.080	8.879
6.5 Arbeidsparticipatie	3.035	3.446	3.449	3.444	3.413	3.412
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	1.905	6.620	9.842	9.900	10.058	10.053
671A Huishoudelijke hulp (Wmo)	4.212	0	0	0	0	0
671B Begeleiding (Wmo)	2.493	0	0	0	0	0
671C Dagbesteding (Wmo)	1.014	0	0	0	0	0
671D Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	174	0	0	0	0	0
672A Jeugdhulp begeleiding	2.606	0	0	0	0	0
672B Jeugdhulp behandeling	300	0	0	0	0	0
672C Jeugdhulp dagbesteding	1.243	0	0	0	0	0
672D Jeugdhulp zonder verblijf overig	44	0	0	0	0	0
673A Pleegzorg	833	0	0	0	0	0
673B Gezinsgericht	392	0	0	0	0	0
674A Jeugdhulp behandeling GGZ zond verblijf	3.174	0	0	0	0	0
674B Jeugdhulp crisis/LTA/ GGZverblijf	1.056	0	0	0	0	0
674C Gesloten plaatsing	131	0	0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	0	5.504	6.463	6.464	5.659	5.710
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	0	781	254	254	254	254
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	3.604	4.290	4.290	4.290	4.290
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.564	204	212	212	212	212
6.791 PGB Wmo	0	2.183	291	295	299	299
6.792 PGB Jeugd	0	525	544	544	544	544

Sociaal Domein - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	217	375	806	808	808	808
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	476	1.016	522	522	522	522
6.821 Jeugdbescherming	1.363	127	1.094	1.094	1.094	1.094
6.822 Jeugdreclassering	67	0	112	112	112	112
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	0	1.293	1.655	1.720	1.720	1.720
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	871	965	971	971	971
7.1 Volksgezondheid	1.903	1.878	2.399	2.232	2.232	2.232
Lasten	**76.599**	**75.045**	**84.536**	**84.442**	**77.547**	**77.400**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	8.866	7.235	5.469	5.215	334	334
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	0	179	179	179	79	79
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	151	151	151	0	0
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	764	70	70	70	0	0
6.3 Inkomensregelingen	17.459	13.632	20.917	20.917	20.917	20.917
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	333	122	489	534	539	544
672A Jeugdhulp begeleiding	228	0	0	0	0	0
673C Jeugdhulp met verblijf overig	389	0	0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	0	546	549
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	1.958	857	857	857	857	857
681B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	78	0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	251	226	169	0	0	0
Baten	**30.326**	**22.472**	**28.302**	**27.923**	**23.272**	**23.280**
Totaal saldo van baten en lasten	-46.273	-52.573	-56.234	-56.518	-54.276	-54.121
Toevoegingen reserves	40	35	4.516	1.832	48	0
Onttrekkingen reserves	5095	1.194	2.813	922	3	7
Resultaat	**-41.218**	**-51.414**	**-57.937**	**-57.429**	**-54.321**	**-54.114**

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.896 V	2.034 V	Voor de opvang van Oekraïners ontvangt Gorinchem een normvergoeding van het Rijk. Deze normvergoeding is verlaagd (zie ook baten TV6.1). Als gevolg van de verlaging van de Rijksbijdrage zijn de opvangbudgetten bijgesteld.
		752 V	Er heeft een correctie plaatsgevonden van de doorbelasting van ambtelijke uren. Zie onder andere ook toelichting op TV6.91 en TV6.92.
		95 N	Wij starten in 2025 met een pilot Buurtknooppunt Lingewijk. Dit is nog niet verwerkt in de begroting 2025. Het project wordt voor een belangrijk deel gefinancierd door de inzet van Rijksmiddelen (transformatiemiddelen IZA). Zie ook toelichting TV6.1 baten.
		246 V	Voor de bijdrage aan de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) is aansluiting gezocht bij de begroting van de dienst. Dit heeft geleid tot een (budgetneutrale) aanpassing van de gemeentelijke begrotingsbudgetten. Zie ook toelichting op andere taakvelden.
		80 N	In november 2024 is de Strategische agenda Wonen, Welzijn en Zorg vastgesteld. Hierbij is ook een uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. Dit budget wordt in 2025 niet volledig benut en is doorgeschoven naar 2026. Zie ook Tussentijdse rapportage 2025.
TV6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	125 V	81 N	De verhoging van het budget van St. Jeugdteams betreft indexering.
		210 V	Voor de bijdrage aan de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) is aansluiting gezocht bij de begroting 2026 van de dienst. Deze begroting is voor zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit heeft geleid tot een (budgetneutrale) aanpassing van de gemeentelijke begrotingsbudgetten. Zie ook toelichting op andere taakvelden.
TV6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	297 N	600 V	Voor de bijdrage aan de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) is aansluiting gezocht bij de begroting 2026 van de dienst. Deze begroting is voor zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit heeft geleid tot een (budgetneutrale) aanpassing van de gemeentelijke begrotingsbudgetten. Zie ook toelichting op andere taakvelden.
		53 N	Het budget talentontwikkeling jongeren wordt overgeheveld van TV5.3 naar TV6.23. Deze overheveling verloopt budgetneutraal. Zie ook toelichting op TV5.3.
		45 N	Loon-en prijsstijgingen bij de DG&J leiden tot een verhoging van de gemeentelijke bijdragen. Dit sluit aan bij de begroting 2026 van de dienst die voor zienswijze is voorgelegd aan de gemeenteraad.
		800 N	In 2025 is een taakstelling opgenomen van € 700.000. Deze taakstelling is meer dan volledig gerealiseerd o.a. door een verlaging van de bijdrage aan Avres (besparing organisatiekosten) en een verlaging van de uitgaven op het gebied van minimabeleid. Ziie ook toelichting op TV6.3.
TV6.3 Inkomensregelingen	7.062 N	7.218 N	Het BUIG-budget voor verstrekking van uitkeringen is verhoogd met € 7.218.000. Het van het Rijk ontvangen extra budget wordt doorbetaald aan Avres. Daarom worden de baten en lasten verhoogd met € 7.218.000.
		300 V	De kosten voor de uitvoering van het minimabeleid vallen voor 2026 € 300.000 lager uit. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat inwoners minder beroep doen op de minimaregelingen.Dit sluit aan bij de begroting 2026 van de dienst die voor zienswijze is voorgelegd aan de gemeenteraad.
		170 V	Er wordt een besparing van € 170.000 gerealiseerd op de uitvoeringskosten van Avres. Zie ook toelichting op TV6.23.
		275 N	Loon-en prijsstijgingen bij Avres leiden tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage.

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
TV6.4 WSW en beschut werk	640 N	685 N	Door een hogere rijksbijdrage zijn de budgetten voor WSW (Wet Sociale Werkvoorziening) en beschut werk bijgesteld.
		80 V	Er wordt een besparing van € 80.000 gerealiseerd op de uitvoeringskosten van Avres. Zie ook toelichting op TV6.23.
		21 N	Loon-en prijstijgingen bij Avres leiden tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage. Dit sluit aan bij de begroting 2026 van de dienst die voor zienswijze is voorgelegd aan de gemeenteraad.
TV6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	3.222 N	100 N	Mede als gevolg van een toenemende vergrijzing zien we dat de vraag naar Wmo voorzieningen in Gorinchem toeneemt. In de PPN 2026 is deze stijging voorzien.
		190 N	Op basis van de uitkomsten van het nieuwe inkooptraject vallen de jaarlijkse kosten voor de MolenHopper hoger uit. In de PPN 2026 is deze stijging voorzien.
		190 N	Rekening houdend met verwachte groei van het aantal cliënten, is meerjarig extra budget nodig. In de PPN 2026 is deze stijging voorzien.
		380 N	Als gevolg van een herijking van de tarieven voor huishoudelijke ondersteuning stijgen de kosten voor de huishoudelijke ondersteuning. In de PPN 2026 is deze stijging voorzien.
		2.063 N	Er vindt een verschuiving tussen de budgetten Individuele begeleiding en Zorg in Natura en PGB plaats. Zie ook toelichting op TV6.791.
		285 N	Rekening houdend met verwachte groei van het aantal cliënten, o.a. als gevolg van extramuralisering van zorg en doordecentralisatie, de omvang van de indicaties en de afgesloten contracten, is meerjarig extra budget nodig. In de PPN 2026 is deze stijging voorzien.
TV6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	959 N	200 N	Loon-en prijsstijgingen bij de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) onderdeel SOJ leiden tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage.
		750 N	De landelijk commissie van Ark heeft een niet vrijblijvend advies gegeven, met onder andere het advies als Rijk gemeenten financieel te compenseren gezien alle landelijke vertragingen. De meicirculaire 2025 biedt gemeenten op het gebied van jeugdzorg dan ook financiële ruimte. De eerder opgelegde landelijke bezuiniging is verschoven tot 2028, wat ruimte geeft om in 2026 en 2027 gericht te investeren in een stevige sociale basis. Van de extra middelen die we van het Rijk hebben ontvangen stellen we voor om in 2026 en 2027 € 500.000 te oormerken voor de voortzetting van het bestaande lokale Plan van Aanpak. Het resterende budget wordt toegevoegd aan het budget Meeveren Hervormingsagenda.
TV6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	527 V	527 V	Voor de bijdrage aan de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) onderdeel Service Organisatie Jeugd (SOJ) is aansluiting gezocht bij de begroting 2026 van de dienst. Deze begroting is voor zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit heeft geleid tot een (budgetneutrale) aanpassing van de gemeentelijke begrotingsbudgetten.
TV6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	686 N	686 N	Voor de bijdrage aan de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) onderdeel Service Organisatie Jeugd (SOJ) is aansluiting gezocht 2026 bij de begroting van de dienst. Deze begroting is voor zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit heeft geleid tot een (budgetneutrale) aanpassing van de gemeentelijke begrotingsbudgetten.
TV6.791 PGB Wmo	1.892 V	2.063 V	Er vindt een verschuiving tussen de budgetten Individuele begeleiding en Zorg in Natura en PGB plaats. Zie ook toelichting op TV6.60.
		72 N	Loon-en prijsstijgingen leiden tot een verhoging van het budget.
TV6.811 Beschermd wonen (Wmo)	431 N	411 N	In 2025 is een deel van het budget Beschermd wonen ingezet voor de financiering van (tijdelijk) personeel.

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
TV6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang	494 V	470 V	Voor de bijdrage aan de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) is aansluiting gezocht bij de begroting 2026 van de dienst. Deze begroting is voor zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit heeft geleid tot een (budgetneutrale) aanpassing van de gemeentelijke begrotingsbudgetten.
TV6.821 Jeugdbescherming	967 N	967 N	Voor de bijdrage aan de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) is aansluiting gezocht bij de begroting van de dienst. Deze begroting is voor zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit heeft geleid tot een (budgetneutrale) aanpassing van de gemeentelijke begrotingsbudgetten.
TV6.822 Jeugdreclassering	112 N	112 N	Voor de bijdrage aan de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) is aansluiting gezocht bij de begroting van de dienst. Deze begroting is voor zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit heeft geleid tot een (budgetneutrale) aanpassing van de gemeentelijke begrotingsbudgetten.
TV6.91 Coördinatie en beleid Wmo	362 N	362 N	Er heeft een correctie plaatsgevonden van de doorbelasting van ambtelijke uren. Zie ook toelichting op TV6.1.
TV6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	92 N	92 N	Er heeft een correctie plaatsgevonden van de doorbelasting van ambtelijke uren. Zie ook toelichting op TV61.
TV7.1 Volksgezondheid	521 N	507 N	Voor de bijdrage aan de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) is aansluiting gezocht bij de begroting van de dienst. Deze begroting is voor zienswijze voorelegd aan de gemeenteraad. Dit heeft geleid tot een (budgetneutrale) aanpassing van de gemeentelijke begrotingsbudgetten.
Baten			
TV6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.766 N	2.034 N	Voor de opvang van Oekraïners ontvangt Gorinchem een normvergoeding van het Rijk. Deze normvergoeding is verlaagd. Zie ook toelichting TV6.1 lasten.
		145 V	Volwassen Oekraïense vluchtelingen met eigen inkomsten betalen een eigen bijdrage als zij gebruik maken van gemeentelijke opvang.
		95 V	Wij starten in 2025 met een pilot Buurtknooppunt Lingewijk. Dit is nog niet verwerkt in de begroting 2025. Het project wordt voor een belangrijk deel gefinancierd door de inzet van Rijksmiddelen (transformatiemiddelen IZA).
		30 V	In de begroting 2025 is geen rekening gehouden met de huuropbrengsten en compensatie van overige kosten voor het buurtcentrum Gildenplein.
TV6.3 Inkomensregelingen	7.285 V	7.218 V	Het BUIG-budget voor verstrekking van uitkeringen is verhoogd met € 7.218.000. Het van het Rijk ontvangen extra budget wordt doorbetaald aan Avres. Daarom worden de baten en lasten verhoogd met € 7.218.000.
TV6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	367 V	370 V	Op basis van huidige inzichten verwachten wij dat de opbrengsten van de eigen bijdrage Wmo aanzienlijk hoger uit zullen vallen. Zie ook Tussentijdse rapportage 2025.
Reserves			
Toevoeging	4.481 N	4.481 N	De landelijk commissie van Ark heeft een niet vrijblijvend advies gegeven, met onder andere het advies als Rijk gemeenten financieel te compenseren gezien alle landelijke vertragingen. De meicirculaire 2025 biedt gemeenten op het gebied van jeugdzorg dan ook financiële ruimte. Deze ruimte wordt toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein. Op basis van de uitgangspunten over de hoogte van de reserve Sociaal Domein is in de PPN 2026 voorgesteld € 2,0 mln. af te romen van deze reserve. Deze middelen worden toegevoegd aan de algemene reserve. Zie ook toelichting Onttreking.
Onttrekking	1.619 V	1.619 V	Op basis van de uitgangspunten over de hoogte van de reserve Sociaal Domein is in de PPN 2026 voorgesteld € 2,0 mln. af te romen van deze reserve. Deze middelen worden onttrokken uit de reserve Sociaaal Domein en toegevoegd aan de algemene reserve. Zie ook toelichting Toevoeging.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Bliek in Actie*	102
Flankerend ouderenbeleid*	29
Ondersteuning ouderenbonden*	7
Stichting Gorinchems Platform voor Gehandicaptenbeleid	8
Stichting Klussendienst voor Ouderen, Gehandicapten en Langdurig Zieken	15
De Zonnebloem	3
Stichting ChillAut	4
Stichting Odensehuis Gorinchem	75
Stichting Van Andel Spruijt Natuurcentrum	31
Deskundigheidsbevordering vrijwilligers*	9
Stichting Klussendienst ouderen	170
Stichting Boukie	165
Stichting Rozenobel	33
Stichting Behoud De Bogerd	17
Stichting Fluxus	19
Stichting Club- en buurthuiswerk Jeugdhaven Gorinchem	46
Scoutinggroepen*	21
Vereniging Humanitas	201
Stichting Verantwoord Woningbeheer Nederland	111
Stichting De Sociale Basis	33
Slachtofferhulp Nederland	13
Stichting Radar	17
Stichting MeeVivenz	69
Youz B.V.	19
Stichting Chris en Voorkom!	5
Stichting Adviesgroep Wmo	6
Stichting Stalkaarsen	6
Stichting Samen één	19
Stichting Inspiratiecompagnie	97
Stichting MEE Plus	79
ASVZ	14
Syndion	14
Philadelphia	14
Regionale Klankbordgroep LVB	10
Stichting Jeugdteams Zuid-Holland Zuid	118
Koninklijke EHBO-vereniging afdeling Gorinchem	3
Stichting Yulius	267
Hospice Gorinchem	19
Transformatieopgave Beschermd Wonen en opvang gemeente Gorinchem*	317
Antes Zorg B.V.	131
Straat- en buurtactiviteit*	15
Totaal	**2.351**

*subsidie gebaseerd op nadere regels.

2.7.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid
- GR Avres

2.8 Programma 8 Duurzaamheid

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
7.2	Riolering	Mark de Boer
7.3	Afval	Mark de boer
7.4	Milieubeheer	Mark de Boer
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Fatih Polatli

2.8.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:
We zetten ons maximaal in voor het realiseren van onze en regionale klimaatambities. Dit is belangrijk voor ons allemaal. We zetten onze schouders eronder en werken zowel aan de energietransitie als aan het verminderen van CO2-uitstoot. We vinden het belangrijk om dat te doen met draagvlak in de samenleving. Daarom willen we de lusten en lasten eerlijk verdelen. De acties die we inzetten zijn breed. We werken aan energiezuinig wonen en duurzame opwek van energie, zoveel mogelijk in lokaal eigendom. We betrekken inwoners en bedrijven om zo samen te werken aan een toekomstbestendige, duurzame stad.

We hebben het nieuwe afval- en grondstoffenbeleid per 1 januari 2024 ingevoerd. Daarmee houden we grip op de lokale lasten en voorkomen we een forse stijging van afvalstoffenheffing. Het betekent dat we allemaal aan de slag moeten om onder de 100 kg restafval per persoon te komen. Ook is er een aanpak om bijplaatsingen naast de afvalcontainers te voorkomen. Samen met bedrijven en inwoners verbeteren we de luchtkwaliteit en werken we aan een schone lucht. Het zorgt voor een fijne woonomgeving.

Maatschappelijke vraagstukken houden zich niet aan grenzen van gemeenten. Ze zijn gemeente overstijgend en vragen daarom om een stevige samenwerking. Daar zetten we vol op in. We versterken onze relaties in de regio en de verschillende overheden. We doen dat niet alleen, maar ook samen met het bedrijfsleven en maatschappelijke partners in onze stad. We werken onze regionale strategie uit, om zichtbaar te maken waar we op welke regionale schaal aan werken.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde 2026
Omvang huishoudelijk restafval	B	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar in kg	PI	240	226	186	133	100
Hernieuwbare elektriciteit (x = onbekend)	B	% Hernieuwbare elektriciteit van totaal verbruikte elektriciteit	PI	7,1	10,7	NB	NB	21

2.8.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
Duurzaamheid				
We maken een plan voor de optimalisatie van windenergie op Gorinchem Noord (locatie S).	●			
We voeren de Regionale Energiestrategie (RES) uit. Van de RES, waarin opwek van energie centraal stond, wordt steeds meer gekeken naar het totale energiesysteem. Er komt een nationale aanpak energiesystemen, die op termijn de RES'en gaat vervangen.	●	●		
We onderzoeken de mogelijkheden voor waterstofgebruik door ondernemers en de mogelijkheden voor een lokaal waterstofnet. Samen met de provincies Zuid-Holland en Utrecht onderzoeken we de mogelijkheden om gebruik te maken van het landelijke netwerk.	●			
We voeren maatregelen uit die gericht zijn op bewustwording rondom energiegebruik en het aanbrengen van isolatiemaatregelen. Dit doen we vanuit het Nationaal Isolatie Programma.	●	●	●	●
We voeren het Warmteprogramma uit, dat naar verwachting eind 2025 wordt vastgesteld. We werken het programma verder uit via wijkuitvoeringsplannen.	●	●	●	●
We ontwikkelen het warmtenet verder, in fase 2 van deze ontwikkeling. We worden hierin mede ondersteund vanuit het nationaal Groeifonds.	●	●	●	●
Milieu				
We blijven inzetten op communicatie en voorlichting over het nieuwe afvalsysteem.Vanaf 2026 wordt het afvalbeleid geactualiseerd.	RB ●	●	●	●
We zetten blijvend in op het voorkomen van bijplaatsingen en focussen ons op de hotspots.	●	●	●	●
We werken aan een circulaire economie en geven zelf het goede voorbeeld. Door in te zetten op circulair inkopen, een circulair afvalsysteem en meer aandacht voor circulariteit in de bouw.	●			
We stellen samen met de Omgevingsdienst beleid op voor externe veiligheid.	●	●	●	●
In het omgevingsplan nemen we afspraken op over een betere luchtkwaliteit.	●	●	●	●

2.8.3 Wat gaat dit kosten?

Duurzaamheid - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
7.2 Riolering	3.922	3.353	3.422	3.481	3.454	3.478
7.3 Afval	5.846	6.358	6.641	6.641	6.641	6.641
7.4 Milieubeheer	4.199	2.744	2.760	2.567	2.566	1.865
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	524	489	559	565	572	571
Lasten	**14.491**	**12.944**	**13.382**	**13.253**	**13.233**	**12.555**
7.2 Riolering	4.368	3.965	4.027	4.027	4.027	4.027
7.3 Afval	5.896	6.628	6.894	6.905	6.959	6.959
7.4 Milieubeheer	1.403	704	704	704	704	3
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	375	517	417	417	417	417
Baten	**12.042**	**11.814**	**12.042**	**12.054**	**12.108**	**11.406**
Totaal saldo van baten en lasten	-2.449	-1.130	-1.340	-1.200	-1.126	-1.149
Toevoegingen reserves	243	303	326	387	403	403
Onttrekkingen reserves	770	0	12	12	12	12
Resultaat	**-1.922**	**-1.433**	**-1.654**	**-1.574**	**-1.517**	**-1.540**

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV7.3 Afval	283 N	283 N	Als gevolg van de geactualiseerde begroting Waardlanden 2026 en de nieuwe dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) zijn de kosten voor de afvalinzameling (€ 278.000), het verwijderen van bijplaatsingen bij ondergrondse containers (€ 72.000) en het legen van de prullenbakken (€ 67.000) hoger en voor de afvalverwerking (€ 134.000) lager dan de begroting 2025.
Baten			
TV7.3 Afval	266 V	226 V	Doordat er meer kosten voor o.a. de afvalinzameling doorberekend kunnen worden in het tarief Afvalstoffenheffing nemen de baten als gevolg van de afvalstoffenheffing toe in 2026.
		40 V	Op basis van de verscherpte wet- en regelgeving voor de verpakkende industrie, met onder andere een Single Use Plastics (SUP) richtlijn, wordt een structurele subsidie ontvangen voor de kosten voor opruimen, transport en verwerken van plastic zwerfafval, waaronder de openbare prullenbakken.
TV7.5 Begraafplaatsen en crematoria	100 N	100 N	In de perspectiefnota 2026 is geconcludeerd dat de begrote opbrengsten uit begraafrechten voorlopig niet worden gerealiseerd. Deze opbrengsten zijn daarom meerjarig bijgesteld.

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen. Met deze begroting 2026 worden de investeringen 2026 ook vastgesteld.

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
GRP				
Lasten	1.130	1.130	1.130	1.130
Baten	-1.130	-1.130	-1.130	-1.130
Opel movano begraafplaats				65
Vervangen beschoeiingen	387	234	664	998
Totaal investeringen	**387**	**234**	**664**	**1.063**

GRP
Voor de uitvoering van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) zijn jaarlijkse investeringsbedragen opgenomen. De lasten worden rechtstreeks gedekt uit een bijdrage uit de vervangingsvoorziening Riolering.

In onderstaande tabel staan de subsidies vermeld, die binnen dit programma zijn verstrekt.

Subsidies (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Stichting Van Andel Spruijt Natuurcentrum	188
Totaal	**188**

2.8.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Dienst Gezondheid & Jeugd
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Reinigingsdienst Waardlanden

2.9 Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing

Taakvelden

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
8.1	Ruimtelijke Ordening	Mark de Boer / Attie Mager
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	Marjo Molengraaf
8.3	Wonen en bouwen	Eva Dansen

2.9.1 Wat willen we bereiken?

Doel

Uit het collegeprogramma:
We ontwikkelen Gorinchem met oog op de toekomst. We doen dat met behulp van onze nieuwe omgevingsvisie. Daarin maken we afspraken hoe we met onze ruimte om gaan. Met de invoering van de Omgevingswet leggen we ook vast hoe we hier met de stad en onze partners in samenwerken. Als we bouwen of de stad onderhouden gebeurt dat klimaatbewust en toekomstgericht. Je ziet dat de stad groener wordt en dat er ruimte is voor biodiversiteit. Maar het betekent ook dat we de aanpak van vandaag zoveel mogelijk rekening houden met de ruimtevraag of ontwikkelingen die we op ons af zien komen. Denk hierbij niet alleen aan ruimte voor groen maar ook ontwikkelingen als nieuwe ruimtevragers: uitbreiding energienetwerk, nieuwe vormen van energie, een warmtenet of elektrisch vervoer

De ruimte in onze stad is schaars. Tegelijkertijd hebben we genoeg ambities om ruimte te ontwikkelen voor wonen en werken in onze stad. We willen en moeten slim met de ruimte om gaan. We realiseren het bedrijventerrein Groote Haar. Hier ontwikkelen we een plaats waar bedrijven zich kunnen vestigen. Om ruimte te krijgen om meer woningen te bouwen, veranderen we het bedrijvengebied aan de Arkelsedijk, het Stationsgebied en de Schelluinsestraat naar een gebied waar ook woningen kunnen worden gerealiseerd. De verschillende projecten zijn afhankelijk van elkaar. Daarom zorgen we voor een goede routekaart: wanneer gaan we wat waar doen. De routekaart biedt een slimme aanpak met een realistische planning. Dit noemen we ook wel stedelijk programmeren. We werken daarin samen met inwoners en ondernemers en met onze regio. We ontwikkelen tenslotte niet alleen voor onze eigen stad, maar doen dat in relatie met onze omgeving.

We werken aan een woning voor iedereen en aan een stad waar het prettig wonen is. Het betekent dat we woningen willen voor al onze inwoners, die allemaal verschillende woonbehoeften hebben. Van betaalbare woningen tot woningen in het duurdere segment. We houden daarbij rekening met de meest kwetsbare inwoners. Om dit te realiseren zetten we stevig in op doorstroming op de woningmarkt, met aandacht voor doelgroepen als ouderen en jongeren. Daarbij willen we diversiteit in woningen om vitale en krachtige wijken te realiseren. We werken met Poort6, ontwikkelaars en initiatiefnemers samen aan de uitbreidingsopgave, de beschikbaarheid van woningen en de betaalbaarheid van deze huizen. Ook werken we aan het verduurzamen van de woningen.

Ook in de buitenruimte werken we vanuit de doelstellingen van duurzaamheid. We richten ons op de toekomst en daarbij een aanpak die bijdraagt aan ons klimaat. De kwaliteit van de buitenruimte houden we op niveau. Zodat onze stad schoon, heel en veilig is en toegankelijk is, ook voor mensen met een mobiliteitsbeperking. We willen de grootste irritaties van inwoners aanpakken. Hierbij zoeken we ook naar het vernieuwen en verbeteren van de aanpak; wijkgericht, slimmer (digitaal en datagedreven) en duurzamer. We laten de inwoners (weer) trots zijn op onze stad omdat het prettig is om hier te wonen en te verblijven.

Maatschappelijke effecten en indicatoren

Hoe meten we dat?

Indicator	B/F	Eenheid	Soort	2021	2022	2023	2024	Streefwaarde 2026
Gemiddelde WOZ-waarde	B	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen (bedragen € 1.000)	PI	243	261	312	345	n.v.t.
Nieuw gebouwde woningen	B	Aantal per 1.000 woningen	PI	10,3	11,2	8.6	13	n.v.t.
Demografische druk	B	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar	PI	68,1	67,9	68,4	69	n.v.t.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	B	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar	PI	696	797	880	878	n.v.t.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	B	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar	PI	801	905	995	1.009	n.v.t.

2.9.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete voornemens

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
Ruimtelijke ordening				
We maken een verdieping op de omgevingsvisie door het opstellen van gebiedspaspoorten. In 2026 worden de paspoorten voor Vleugels van de Stad en Binnenstad opeleverd.	RB/ CB			
We geven uitvoering aan de lokale klimaatadaptatiestrategie en werken de specifieke acties uit de uitvoeringsagenda verder uit.				
We voeren het programma Bliekse Natuur uit. Vaststelling van dit programma staat gepland voor eind 2025 of begin 2026.	CB			
We gaan extra bomen planten. We streven naar een toename van 1% van het aantal bomen per jaar. Dat zijn ongeveer 180 bomen per jaar. Zo leveren we een substantiële bijdrage aan het terugdringen van onze CO2-uitstoot.				
We voeren de samenwerkingsovereenkomst met Stedin voor het plaatsen van transformatorstations uit. We werken met Stedin samen om elk nieuw te bouwen station zo optimaal mogelijk te plaatsen, rekening houdend met verkeer, groen, zichtlijnen van bewoners en de noodzaak voor het energienet.				
Stedelijke ontwikkeling				
We realiseren de openbare ruimte en infrastructuur op het nieuwe bedrijventerrein Groote Haar.				
We realiseren bedrijventerrein Groote Haar, op basis van het in 2025 vastgestelde uitgifteprotocol.				
We zetten in op (her)ontwikkeling van de Schelluinsestraat om zo bedrijven te laten groeien en in de toekomst in een deel van het gebied wonen mogelijk te maken. Vanuit de ondertekende samenwerkingsovereenkomsten werken wij naar een masterplan voor dit gebied.				
Wonen en volkshuisvesting				
We zetten de starterslening voort.				

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
We zetten in het kader van de Nationale Woon- en bouwagenda en de Regionale Realisatieagenda in op het versnellen van de woningbouw, de betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen en op doorstroming. Onderdeel hiervan wordt om naar verwachting voor 1 januari 2027 (verplicht) een volkshuisvestingprogramma op te stellen.	RB/ CB			
We werken met Poort6 en HP6 aan het uitvoeren van de prestatieafspraken en maken jaarlijks een nieuwe jaarschijf met afspraken voor dat jaar.	CB	CB		
We bieden medewerking aan de meerjarige afspraken ‘woonproducten psychisch kwetsbare doelgroepen’ in de regionale Agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen 2023-2030.				
We herzien de urgentieverordening Regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden	RB			
Leefbaarheid en buitenruimte				
We gaan aan de slag met de benodigde onderhoudsinhaalslag voor verhardingen zoals fiets- en voetpaden, zodat onze stad schoon, heel en veilig is.				
We vervangen onze buitenverlichting met LED-lampen, zo verminderen we het energieverbruik met 78% en nemen onderhoudskosten af. Dit doen we gebiedsgewijs.				
We voeren de in 2024 vastgestelde Laadagenda uit. Doel is om in 20230 1.000 openbare, publieke laadpalen in Gorinchem te hebben. In 2024 waren dat er 200.				
We vernieuwen elk jaar een wijk op het gebied van speeltuinen en spelen, in samenwerking met bewoners en met aandacht voor vernieuwing en verduurzaming.				
We stellen een plan van aanpak voor dierenwelzijn op.	RB			

2.9.3 Wat gaat dit kosten?

Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.494	1.411	1.416	1.204	1.222	1.222
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.084	205	133	135	135	135
8.3 Wonen en bouwen	2.982	3.062	2.662	2.663	2.637	2.635
Lasten	**6.560**	**4.678**	**4.211**	**4.003**	**3.995**	**3.993**
8.1 Ruimte en leefomgeving	86	9	9	9	9	9
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.703	437	151	151	151	151
8.3 Wonen en bouwen	2.657	4.821	2.494	1.444	1.444	1.444
Baten	**5.446**	**5.267**	**2.654**	**1.604**	**1.604**	**1.604**
Totaal saldo van baten en lasten	-1.114	589	-1.557	-2.399	-2.391	-2.389
Toevoegingen reserves	589	2.235	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	191	209	249	9	9	9
Resultaat	**-1.512**	**-1.438**	**-1.308**	**-2.390**	**-2.383**	**-2.380**

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV8.3 Wonen en bouwen	400 V	440 V	In de begroting 2025 zijn lasten opgenomen voor de verlaging van de boekwaarde van panden en gronden in verband met geplande verkopen. In 2026 is dit niet aan de orde.
Baten			
TV8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	286 N	269 N	In de begroting 2025 is € 269.000 aan incidentele opbrengsten uit CV Hoog Dalem opgenomen. Deze opbrengsten zijn in de begroting 2026 niet van toepassing.
TV8.3 Wonen en bouwen	2.327 N	1.345 N	In 2025 is rekening gehouden met € 2.045.000 aan opbrengsten uit grondverkopen. Voor 2026 bedraagt dit € 700.000.
		193 N	In 2025 is een incidenteel voordeel opgenomen door de vrijval van een voorziening in verband met de verkoop van een pand.
		725 N	In 2025 is rekening gehouden met € 1.075.000 aan opbrengsten verkoop panden. Voor 2026 bedraagt dit € 350.000.
Reserves			
Toevoeging	2.235 V	1.950 V	In de begroting 2025 is een storting van circa € 2 mln. opgenomen in de afschrijvingsreserve voor de nieuwe Lingebrug.
		269 V	De verwachte incidentele opbrengsten uit de CV Hoog Dalem in 2025 worden gestort in de reserve Infrastructuur.

2.9.4 Met welke verbonden partijen doen we dit samen?

- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- Hoog Dalem C.V.

2.10 Algemene dekkingsmiddelen

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
0.11	Resultaat van de rekening baten & lasten	Marjo Molengraaf
0.5	Treasury	Marjo Molengraaf
0.61	OZB woningen	Marjo Molengraaf
0.62	OZB- niet woningen	Marjo Molengraaf
0.63	Parkeerbelasting	Marjo Molengraaf
0.64	Belasting Overig	Marjo Molengraaf
0.7	Alg. uitkering en uitk. Gemeentefonds	Marjo Molengraaf
0.8	Overige baten en lasten	Marjo Molengraaf

Doel

Uit het collegeprogramma:
We vinden het belangrijk dat onze gemeente financieel gezond is en blijft. We voeren daarom een financieel solide beleid, om onze begroting reëel en structureel sluitend te houden. We houden de lastendruk beperkt, met oog voor de draagkracht van inwoners. We houden vast aan het afgesproken investeringsplafond. Dat doen we niet als doel op zichzelf. Het investeringsplafond zorgt ervoor dat we de lasten van onze gemeente beheersbaar houden. Door het investeringsplafond bouwen we namelijk op termijn onze gemeentelijke schulden af. En daardoor kunnen we de rentelasten die we moeten betalen dragen. We komen met voorstellen hoe we kunnen sparen voor toekomstige investeringen. Daarbij werken we nauw samen met de gemeenteraad en helpen de raad om meer inzicht te krijgen in de gemeentefinanciën.

Concrete voornemens

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
2. We toetsen elk investeringsvoorstel aan de ingezette lijn van schuldenafbouw, in het bijzonder in de perspectiefnota.	●	●	●	●
3. We gaan met de gemeenteraad in gesprek over de wenselijkheid en de planning van investeringen.	●	●	●	●
4. We gaan op informele wijze in gesprek met de gemeenteraad over welke informatie de raad nodig heeft om zijn kaderstellende en controlerende rol goed in te vullen.	●	●	●	●
Nieuw begroting 2025				
We onderzoeken de mogelijkheden om reclamemasten te digitaliseren en uit te breiden, met als doel realisatie in 2026.	●			

Algemene dekkingsmiddelen - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.5 Treasury	-531	-16	-186	824	792	507
0.61 OZB woningen	607	643	707	804	1.053	1.053
0.62 OZB niet-woningen	101	0	0	0	0	0
0.63 Parkeerbelasting	292	277	291	294	294	294
0.64 Belastingen overig	598	78	75	76	76	76
0.8 Overige baten en lasten	348	139	-5	-8	166	167
Lasten	**1.415**	**1.121**	**882**	**1.989**	**2.381**	**2.096**
0.5 Treasury	1.155	260	446	446	441	441
0.61 OZB woningen	5.842	5.771	5.966	5.966	5.966	5.966
0.62 OZB niet-woningen	6.035	6.229	7.280	7.280	7.280	7.280
0.63 Parkeerbelasting	1.922	2.704	2.770	2.770	2.770	2.770
0.64 Belastingen overig	171	218	217	217	217	217
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	99.691	100.044	106.112	106.115	102.585	101.578
0.8 Overige baten en lasten	594	11	11	11	11	11
Baten	**115.410**	**115.236**	**122.802**	**122.804**	**119.270**	**118.263**
Totaal saldo van baten en lasten	113.995	114.115	121.920	120.816	116.889	116.166
Toevoegingen reserves	5.413	1.204	1.835	656	545	1.090
Onttrekkingen reserves	3.074					
Resultaat	**111.656**	**112.911**	**120.084**	**120.160**	**116.344**	**115.077**

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV0.5 Treasury	170 V	170 V	De begrote rentelasten zijn lager dan de lasten in 2025 vanwege een lagere financieringsbehoefte.
TV0.8 Overige baten en lasten	144 V	140 V	In 2025 is naar aanleiding van de meicirculaire 2024 een bedrag opgenomen om de gevolgen van de cao-onderhandelingen op te vangen. In 2026 is dit bedrag niet meer opgenomen in de begroting, omdat de cao-afspraken daarin zijn verwerkt.
Baten			
TV0.5 Treasury	186 V	200 V	De dividendopbrengsten worden structureel verhoogd.
TV0.61 OZB woningen	195 V	195 V	De belastingopbrengsten zijn, conform de perspectiefnota 2026, met 3,2% geïndexeerd.
TV0.62 OZB niet-woningen	1.051 V	851 V	Het Ondernemersfonds wordt gevoed vanuit de OZB-opbrengsten niet-woningen. Het fonds ontvangt deze middelen in de vorm van een subsidie. De verwachte extra opbrengsten bedragen in 2026 € 851.000.
		199 V	De belastingopbrengsten zijn, conform de perspectiefnota 2026, met 3,2% geïndexeerd.
TV0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	6.068 V	5.495 V	De algemene uitkering die Gorinchem vanuit het gemeentefonds ontvangt, is in 2026 aanzienlijk hoger dan in 2025. De belangrijkste ontwikkelingen in het gemeentefonds worden bekendgemaakt in de mei- en septembercirculaire en vervolgens via een raadsvoorstel verwerkt in de begroting.

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
		523 V	De middelen uit het gemeentefonds die zijn bestemd voor uitkeringen zijn in 2026 hoger dan in 2025. Deze middelen worden doorbetaald aan Avres.
Reserves			
Toevoeging	631 N	631 N	Dit verschil wordt veroorzaakt door een hogere storting in de aflossingsreserve als gevolg van het verwachte renteresultaat. Rentevoordelen worden conform afspraak gestort in de aflossingsreserve.

2.11 Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Nr.	Taakveld	Portefeuillehouder
0.4	Overhead	Attie Mager/Marjo Molengraaf

Actie (planning)	2026	2027	2028	2029
Efficiency organisatie				

Overhead

Kosten van overhead zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Overheadkosten worden integraal opgenomen in het "overzicht overhead" en niet verdeeld naar de verschillende beleidsterreinen in de programma's. De uitzondering hierop is het deel van overhead dat bij investeringen en grondexploitaties hoort. Dit deel wordt wel toegerekend. Het overheadtarief wordt berekend door de totale overheadlasten van het taakveld overhead te delen door de totale directe personeelskosten. De omvang van de doorbelasting blijkt uit de onderstaande tabel.

Toegerekende overhead (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Toegerekend aan investeringen en grondexploitaties	102	102	102	102

De baten en de lasten van de overhead zijn in onderstaande tabel meerjarig weergegeven. Hierop zijn de lasten voor investeringen en grondexploitaties in mindering gebracht. De baten betreffen huuropbrengsten van gebouwen, bijdragen van derden en overige inkomsten.

OVERHEAD, VPB - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.4 Overhead	14.386	15.740	15.438	15.568	15.513	15.568
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Lasten	**14.386**	**15.740**	**15.438**	**15.568**	**15.513**	**15.568**
0.4 Overhead	664	432	457	457	457	457
0.9 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Baten	**664**	**432**	**457**	**457**	**457**	**457**
Totaal saldo van baten en lasten	-13.722	-15.308	-14.981	-15.112	-15.057	-15.111
Toevoegingen reserves	42	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	90	692	75	77	52	52
Resultaat	**-13.674**	**-14.617**	**-14.907**	**-15.035**	**-15.005**	**-15.060**

Taakveld (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
Lasten			
TV0.4 Overhead	302 V	667 V	De eenmalige bijdrage om het stadhuis aan de sluiten op het warmtenet in 2025. Deze kosten hebben we niet in 2026.
		66 N	Door diverse investeringen in het stadhuis nemen de kapitaallasten in 2026 toe.
		154 N	De structurele formatieuitbreiding van een inkoopadviseur en voor de eerste helft van 2026 een communicatieadviseur.
		60 N	Voor de uitvoering van het nieuwe MJOP Openbare Ruimte.
		98 N	Door de indexering van de totale loonsom in 2026.
Mutaties reserves	617 N	667 N	In de begroting 2025 wordt € 667.000 onttrokken aan de reserve Duurzaamheid ter dekking van de aansluiting op het warmtenet van HVC.

Onvoorzien

De post Onvoorzien in de begroting dient ter dekking van lasten waarvoor geen budget in de begroting is opgenomen. In de begroting wordt ieder jaar een bedrag van € 100.000 voor onvoorziene uitgaven meegenomen. Voor het aanwenden van de post Onvoorzien (algemeen) als dekkingsmiddel gelden drie toetsingscriteria te weten: onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

Onvoorzien - bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
TV99 Onvoorzien	0	100	100	100	100	100
Lasten	**0**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
TV99 Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal saldo van baten en lasten	0	-100	-100	-100	-100	-100
Resultaat	**0**	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**

Investeringen

In onderstaande tabel staan de investeringen die binnen dit programma vallen en met deze begroting 2026, ook worden vastgesteld.

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Vervangingsplan inventaris	103	103	106	106
Hard- en software	361	361	371	210
Centrale hal	300			
Totaal investeringen	**764**	**464**	**477**	**316**

Gemeente Gorinchem

Begroting 2026
Beleidsbegroting: Paragrafen

3 Beleidsbegroting: Paragrafen

De begroting bestaat uit een beleidsmatig en een financieel gedeelte. De paragrafen vallen onder het beleidsmatige gedeelte. Zij geven een dwarsdoorsnede van de begroting, bezien vanuit een bepaald beleidsterrein.

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.1.1 Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de vraag in welke mate de financiële positie van gemeente Gorinchem toereikend is om de financiële gevolgen van risico's die zij loopt, op te kunnen vangen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit:
1. De beschikbare weerstandscapaciteit: alle middelen en mogelijkheden om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen.
2. De benodigde weerstandscapaciteit: De risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen (zoals voorzieningen) die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

3.1.2 Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de beschikbare weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarstukken 2024	Begroting 2026
Algemene reserve	30,5	29,0
Onbenutte belastingcapaciteit	1,1	1,4
Post onvoorzien	0,1	0,1
Meerjarige begrotingssaldi	2,3	1,0
Totale weerstandscapaciteit	**33,9**	**31,5**

- De daling van de algemene reserve is met name het gevolg van de in de perspectiefnota 2024-2027 besloten onttrekking van € 3,8 mln. Het resultaat na bestemming 2024 bedroeg circa € 2,5 mln.

- De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door een vergelijking te maken tussen de Gorinchemse OZB-tarieven en de "artikel-12-tarieven". Dit zijn de tarieven die een gemeente minimaal moet heffen om in aanmerking te komen voor financiële steun vanuit het Rijk (via het gemeentefonds). De onbenutte capaciteit wordt incidenteel meegenomen in de weerstandscapaciteit, omdat deze in de praktijk niet snel wordt ingezet.

- Ook de post onvoorzien, die ieder jaar in de begroting staat, wordt slechts incidenteel meegenomen in de weerstandscapaciteit. Er zal namelijk in het eerstvolgende jaar weer een nieuwe post voor onvoorziene zaken in de begroting worden opgenomen.

- De meerjarige begrotingssaldo betreft de optelling van de begrotingssaldi 2026 t/m 2029 (inclusief de eerste wijziging).

3.1.3 Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen, zijn allereerst de risico's geïdentificeerd. Vervolgens is gekeken naar de kans van optreden van het risico: zeer onwaarschijnlijk, onwaarschijnlijk, waarschijnlijk of zeer waarschijnlijk. Deze kansen zijn uitgedrukt in procenten en vermenigvuldigd met de financiële grondslag voor de berekening van het risico (kolom bedrag). Als het risico meerjarige financiële effecten heeft, wordt het risico voor maximaal vier jaar meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit. Jaar 1 voor 100%, jaar 2 voor 75%, jaar 3 voor 50% en jaar 4 voor 25%. Dat betekent dat vanaf het jaar van optreden van een risico de gemeente maximaal vier jaar de tijd heeft om het financiële effect voor 100% in de begroting op te vangen.

In deze paragraaf staan eerst de risico's met een incidenteel financieel effect beschreven. Vervolgens vermelden we de risico's met een structureel financieel effect, als laatste duiden we de risico's waarvoor geen rekening wordt gehouden met een financieel effect voor de benodigde weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2024	Kans	Bedrag	2026	2027	2028	2029	Huidig
Incidenteel financieel effect								
1. Gemeentelijke grondexploitaties	3,50		3,50					3,50
2. Waarborgen en garanties	2,36	12,5%	18,90					2,36
3. Uitgegeven geldleningen	0,14	12,5%	1,08					0,14
4. Bouwkostenstijging investeringen	2,75	62,5%	4,40					2,75
5 Co-financiering Regiodeal en WoningBouwImpuls	4,69	62,5%	7,50					4,69
Totaal Incidenteel	*13,43*		*35,38*					*13,43*
Structureel financieel effect								
6. Verbonden Partijen	3,13	62,5%	1,50	0,94	0,70	0,47	0,23	2,34
7. Gemeentefonds	1,61	62,5%	1,59	0,63	0,75	0,50	0,25	2,12
8. Stijging rentekosten	2,92	62,5%		0,18	0,50	0,74	0,84	2,26
Totaal Structureel	*7,65*		*3,09*	*1,75*	*1,95*	*1,71*	*1,32*	*6,73*
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	**21,08**		**38,47**	**1,75**	**1,95**	**1,71**	**1,32**	**20,16**

Risico's met een incidenteel financieel effect

1. Gemeentelijke grondexploitaties
De risico's rondom de gemeentelijke grondexploitaties zijn ingeschat op € 3,5 mln. Dit risico betreft met name het renterisico maar ook variatie in de grondprijzen. Ook de risico's van de netcongestie zijn reeds verwerkt in de omvang van de voorziening. Omdat de risico's individueel gewogen zijn (conform de voorgeschreven methodiek), is er geen percentage opgenomen in de tabel.

2. Waarborgen en garanties
De gemeente Gorinchem staat voor circa € 18,9 mln. garant voor leningen van onder andere deelnemingen, onderwijsinstellingen en verenigingen. Deze € 18,9 mln. is de basis voor de berekening van het risico. Van dit bedrag heeft € 6,5 mln. betrekking op Gevudo/HVC. Een verdere onderverdeling van deze garanties staat in de toelichting op de balans in de jaarrekening bij het onderdeel "Niet uit de balans blijkende verplichtingen".

De kans dat de gemeente wordt aangesproken voor leningen van deze instanties is ingeschat als erg onwaarschijnlijk (12,5%).

3. Uitgegeven geldleningen
De gemeente Gorinchem heeft circa € 1,08 mln. aan leningen verstrekt aan bijvoorbeeld stichtingen maar ook de startersleningen vallen onder dit risico. Deze € 1,08 mln. vormt daarmee de financiële grondslag voor de berekening van het risico. Voor een onderverdeling van deze uitgegeven geldleningen verwijzen wij u naar de toelichting op de balans in de jaarrekening bij het onderdeel 'Overige langlopende leningen'. De kans dat één of meerdere van deze leningen niet terugbetaald kunnen worden, wordt ingeschat op erg onwaarschijnlijk (12,5%).

4. Bouwkostenstijging
Doordat de inflatie in een dalende trend zit is de bouwkostenstijging in 2024 uitgekomen op 2,9%. Dit ligt in lijn met de indexering van de investeringen (> € 1 mln.) in de perspectiefnota 2025/2026. In 2021 en 2022 was de inflatie echter hoger dan de indexering. Daarbij zijn ook niet alle investeringen geïndexeerd. Indien de CBS Bouwkosten wordt vergeleken met de doorgevoerde indexering zijn de investeringen voor zo'n 11% minder geïndexeerd. De komende jaren staan diverse investeringen op de agenda. De investeringen uit hoofde van de nieuwe Lingebrug Arkelsedijk/Spijksedijk bedragen bijvoorbeeld ruim € 22 mln. Het uitgangspunt voor dit risico wordt ingeschat op € 40 mln. Voor de investeringen wordt in het weerstandsvermogen dan ook rekening gehouden met een kostenstijging van 11% van € 40 mln. en daarmee bedraagt dit risico € 4,4 mln. Dit risico wordt nog steeds ingeschat op waarschijnlijk (62,5%).

5. Co-financiering van de Regiodeal en Woningbouwimpuls (WBI 6e tranche)
De nieuw gesloten Regiodeal vraagt ook een eigen bijdrage van de gemeente. Bij de verschillende projecten zijn ook verschillende partners betrokken. Hierdoor is de benodigde co-financiering nog niet vast te stellen. Vooralsnog wordt deze op basis van de projecten en het aantal partners ingeschat op € 0,5 mln. Voor de WBI bedraagt de maximale co-financiering € 8 mln (verhoogd in verband WoKT Stationsgebied). De totale co-financiering wordt nu ingeschat op € 8,5 mln. In de Perspectiefnota 2026-2029 is in 2029 € 1 mln. gereserveerd voor de WBI. Ten opzichte van de jaarrekening is dit risico dan ook per saldo ongewijzigd. De kans op dit risico is ingeschat op waarschijnlijk (62,5%).

6. Verbonden partijen
Gemeente Gorinchem heeft te maken met diverse verbonden partijen. Het aantal verbonden partijen en het financieel en inhoudelijk belang hiervan neemt de laatste jaren toe. In de paragraaf Verbonden partijen wordt nader ingegaan op deze verbonden partijen met bijvoorbeeld een beschrijving van het publiek belang en de risico's. Niet alle risico's die daar genoemd worden, zijn financieel vertaald. Inmiddels is bovengemiddelde inflatie verwerkt in de diverse begrotingen van de verbonden partijen. Van diverse verbonden partijen wordt verwacht dat zij een bijdrage gaan leveren aan het Ravijnjaar. Als financiële grondslag voor de berekening van het risico hanteren wij een bedrag van € 1,5 mln. (was 2,0 mln) en schatten wij de kans in op waarschijnlijk (62,5%). In het risico zijn de partners in het Sociaal Domein niet meegenomen. Deze zijn meegenomen bij het risico Sociaal Domein.

Risico's met een structureel financieel effect.

7. Gemeentefonds
De hoogte van het Gemeentefonds heeft de afgelopen jaren een fluctuerend verloop gekend. Dit werd met name veroorzaakt door de algemene economische omstandigheden, het uitgangspunt van 'Samen de trap op, samen de trap af' en periodieke herijkingen van de maatstaven. Met ingang van 2023 is de verdeling van het gemeentefonds herzien. Het doel van deze herziening is een stabiel verdeelmodel dat zo goed mogelijk aansluit bij de kosten van gemeenten. De 18de studiegroep begrotingsruimte heeft het advies uitgebracht dat de

Rijksoverheid € 7 miljard moet bezuinigen om de toekomstige uitgaven voor vergrijzing en defensie te kunnen betalen. De onzekerheid van de algemene uitkering is dan ook toegenomen. Daarom is dit risicobedrag (verhoogd) opgenomen van € 1,59 mln. (1,5% van algemene uitkering van € 106 mln, was 1%) met een kans van 62,5%.

8. Stijging rentekosten
Voor de periode 2026 tot en met 2029 is een berekening gemaakt voor een rentestijging van 0,5% (was 0,6%) omdat de bewegingen op de kapitaalmarkt kleiner zijn geworden dan 6 maanden geleden.

De effecten per jaarschijf zijn conform de methodiek opgenomen in het weerstandsvermogen voor in totaal € 2,26 mln. De kans op dit risico wordt ongewijzigd ingeschat op waarschijnlijk (62,5%).

Voor de structurele effecten na de begrotingsperiode verwijzen wij naar risico's zonder financieel effect voor het weerstandsvermogen.

Risico's zonder financieel effect voor het weerstandsvermogen.

1. Sociaal Domein
Voor de reserve Sociaal Domein is bij de perspectiefnota 2025 een minimum niveau bepaald van € 4,25 mln. als toereikend om specifieke (incidentele) risico's in het Sociaal Domein af te dekken. Daarom worden de risico's in het Sociaal Domein niet meegenomen in de berekening voor de benodigde weerstandscapaciteit. De financiële ontwikkelingen in het Sociaal Domein zijn niet zonder risico. Het kabinet onderkent dat de rijksmiddelen overall gesproken ontoereikend zijn voor de kosten die in het Sociaal Domein worden gemaakt.

Jeugdzorg
De kosten binnen de landelijke jeugdzorg blijven de laatste jaren stijgen. De jeugdzorg moet hervormd worden. Op 19 juni 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 definitief vastgesteld. De Hervormingsagenda Jeugd bevat een omvangrijk pakket afspraken met als doel de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken. Dit vraagt inzet van en samenwerking van veel partijen waaronder gemeenten en het Rijk.

Het pakket aan maatregelen moet leiden tot lagere uitgaven De financiële afspraken van de Hervormingsagenda Jeugd (afbouw van extra middelen en oplopende besparingen), zijn in de gemeente Gorinchem conform Rijksbeleid opgenomen in de meerjarenbegroting. We veren mee met de ontwikkelingen van het Rijk. Zie hiervoor ook het overzicht Hervormingsagenda Jeugd aan het einde van deze paragraaf.

Eind januari heeft de Deskundigencommissie van Ark zijn advies uitgebracht t.a.v. de Hervormingsagenda Jeugd.

In de meicirculaire heeft de Rijksoverheid een deel van de besparingsopgave structureel opgelost en daarnaast zijn de onzekerheden doorgeschoven naar 2028. De verwachting is dat we in 2026/2027 middelen overhouden op Jeugd en bij uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd vanaf 2028 er een beperkt tekort optreedt.

Wmo
We zien een toename van de zorgvraag als het gaat om Wmo voorzieningen. Dit heeft vooral te maken met een toenemende vergrijzing van onze inwoners. Deze trend zal zich de komende jaren naar verwachting verder doorzetten. Voor de verwachte volumegroei is in de begroting reeds een bedrag opgenomen. De daadwerkelijke ontwikkeling blijft een risico.

2. Waarborggaranties
De huidige boekwaarde van de totale garanties bedraagt circa € 822 mln. Hiervan bestaat circa € 803 mln. uit

de garantstellingen door tussenkomst van waarborgfondsen. Dit zijn stichtingen die garant staan voor leningen die kredietverstrekkers zoals banken hebben uitstaan bij woningbouwcorporaties, welzijnsorganisaties, et cetera. De gemeente fungeert als achtervang voor het waarborgfonds. Het risico dat de gemeente wordt aangesproken als achtervang is nagenoeg nihil.

3. Situatie Oekraïne
Op dit moment is lastig in te schatten wat de impact van opvang van vluchtelingen zal zijn voor Gorinchem. In de voorjaarsnota van het Rijk is wel opgenomen dat de uitgaven voor het Rijk in 2026 en 2027 met zo'n 25% per jaar afnemen.

4. Toenemende projectorganisatie en capaciteitsplanning
Het aantal projecten binnen de organisatie is de afgelopen jaren toegenomen. Dit zorgt voor een spanningsveld tussen het aantrekken van medewerkers en de tijdelijke beschikbaarheid van middelen uit hoofde van de projecten. Voor de korte termijn zijn de risico's beperkt maar zodra de voorraad aan projecten kleiner wordt kan dit negatieve impact hebben op het jaarrekeningresultaat als gevolg van onvoldoende dekking voor de personeelskosten. Het uitgangpunt is dat de organisatie inspeelt op een situatie waarin er minder dekking uit projecten voor personeelskosten komt. Daarom wordt voor dit risico geen bedrag opgenomen. Daarnaast is bij de begroting 2023 ruimte gemaakt voor het uitbreiden van de formatie gedurende een periode van 3 jaar (2023 t/m 2025). In de Perspectiefnota 2026 is in de meerjarenbegroting opgenomen dat de formatieuitbreiding voor een deel wordt afgebouwd en voor een deel wordt voortgezet met financiele dekking.

Er wordt van uitgegaan dat de organisatie dit risico beheerst en hier geen calamiteiten optreden. Daarom wordt voor dit risico geen bedrag opgenomen.

5. IHP
In de perspectiefnota 2025-2028 is aangegeven dat er onvoldoende ruimte is voor het uitvoeren van het IHP Onderwijs. Er wordt gezocht naar oplossingen zoals bijdragen van het Rijk en andere stakeholders. Dit vraagstuk blijft een uitdaging voor de financiële situatie.

6. Cultuurhuis
In november 2024 is raadsvoorstel Cultuurhuis De Nieuwe Doelen aangenomen. De komende periode zal een (financieel) passend beheer- en exploitatiemodel voor de dagelijkse gang van zaken van het Cultuurhuis worden uitgewerkt. Dit zal in samenwerking worden gedaan met culturele partijen uit de stad, met de overige partijen waar in de onderzoeksfase mee is gesproken en met de bibliotheek. Er wordt op dit moment geen rekening gehouden met een eventuele extra financiële bijdrage van de gemeente.

7. Mobiliteit
Voor de Mobiliteitsvisie worden jaarlijkse middelen gereserveerd vanuit de grondexploitaties. De meeste grondexploitaties zitten in hun eindfase. Voor een Mobiliteitsvisie 2.0 zal dan ook een andere manier gevonden moeten worden om middelen te reserveren.

8. Renterisico's na 2029
Indien de kapitaalmarktrente 0,5% stijgt zullen de structurele rentelasten vanaf 2030 € 0,5 mln. per jaar hoger zijn dan begroot. In de periode 2030 tot en met 2033 lopen nog leningen af die wellicht geherfinancierd moeten worden. Bij de huidige marktrente kan herfinanciering leiden tot hogere rentekosten. Bij een rente van 3,5% zal volledig herfinanciering op termijn leiden tot € 783.000 hogere rentelasten per jaar. Voor het herfinancieringsrisico is geen bedrag opgenomen in het weerstandsvermogen omdat dit buiten de begrotingsperiode ligt. Daarnaast is er wellicht minder herfinanciering nodig als gevolg van de verkoopopbrengsten van Groote Haar.

9. Taakstellingen

De afgelopen jaren zijn diverse taakstellingen opgenomen. Onderstaand ziet u een overzicht van de realisatie van de bestaande taakstellingen en een overzicht van de nog in te vullen bestaande taakstellingen. Het niet realiseren van deze taakstellingen kan effect hebben op het weerstandsvermogen.

Taakstellingen begroting 2025 (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Taakstelling Subsidies	143	309	309	309
Taakstelling Sociaal Domein		178	168	168
Taakstelling Efficiency Organisatie	175	200	225	225

Voor de taakstelling subsidies is de volgende invulling verwerkt.

Taakstelling Subsidies (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Openstaande taakstelling	**143**	**309**	**309**	**309**
Herallocatie OAB Middelen	106	106	106	106
Minder Personele Dekking	30	30	30	30
Totaal invulling	**136**	**136**	**136**	**136**
Restant openstaande taakstelling	**7**	**173**	**173**	**173**

De taakstelling subsidies kan voor een deel worden ingevuld door een herschikking van de middelen voor het onderwijsachterstandenbeleid. Dit budget bevatte ruimte om andere keuzes te maken of zaken te combineren, bijvoorbeeld met de rijke ontwikkeldag. Dit levert een structurele besparing op, die kan worden ingezet voor de taakstelling subsidies. Door daarnaast minder middelen in te zetten voor personele dekking, is de taakstelling voor 2026 grotendeels gerealiseerd. Hiermee voorkomen we dat voor 2026 een grootschalige herschikking van de subsidies moet plaatsvinden die alle subsidiepartners zou kunnen raken. Voor de jaren 2027 en verder moet de taakstelling nog wel verder worden ingevuld.

Voor de taakstelling Sociaal Domein is de volgende invulling verwerkt.

Taakstelling Sociaal Domein (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Openstaande taakstelling	**0**	**178**	**168**	**168**
DG&J	-90	-90	-90	-90
Scootmobielen	-15	-15	-15	-15
Voordelen beleid verbonden partijen (m.n. Avres)	309	309	309	309
Totaal invulling	**204**	**204**	**204**	**204**
Restant openstaande taakstelling	**-204**	**-26**	**-36**	**-36**

DG&J kan vooralsnog de gevraagde taakstelling niet realiseren en ook de besparing op scootmobielen blijkt niet realiseerbaar. Bij de verbonden partijen zorgt met name Avres voor lagere lasten. Zoals eerder in de Perspectiefnota aangegeven, wordt voorgesteld om deze in te zetten voor de realisatie van de taakstelling Sociaal Domein. Hiermee is de taakstelling voor het Sociaal Domein structureel ingevuld.

Voor de taakstelling efficiency organisatie is de volgende invulling verwerkt.

Taakstelling Efficieny Organisatie (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Openstaande taakstelling	**175**	**200**	**225**	**225**
Afbouw FTE (0,5)	35	35	35	35
Onderbestede budgetten	31	31	31	31
Vacatureruimte & Inhuurkosten	109			
Totaal invulling	**175**	**66**	**66**	**66**
Restant openstaande taakstelling	**0**	**134**	**159**	**159**

Naast de taakstellingen die in de begroting 2025 nieuw zijn opgenomen bestonden er ook al eerdere taakstellingen. Onderstaand overzicht laat het totaal zien van alle taakstellingen die nog moeten worden ingevuld. De bovenste drie taakstellingen in de tabel zijn taakstellingen die al eerder in de begroting waren opgenomen.

De hogere kosten van het sociaal team worden door gebruik van de IZA-middelen voor 3 jaar gedekt (2025 t/m 2027).

Restant Openstaande Taakstellingen (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Taakstellingen voor begroting 2025				
Taakstelling hogere kosten Sociaal Team			489	489
Taakstelling DT	100	100	100	100
Taakstelling Stadsontwikkeling	52	52	52	52
Subtotaal	**152**	**152**	**641**	**641**
Taakstellingen begroting 2025				
Taakstelling Subsidies	7	173	173	173
Taakstelling Sociaal Domein	-204	-26	-36	-36
Taakstelling Efficiency Organisatie		134	159	159
Totaal	**-45**	**433**	**937**	**937**

Hervormingsagenda Jeugd

In september 2024 is de Hervormingsagenda Jeugd (lokaal) in de raad behandeld. De in het raadsvoorstel opgenomen wijzigingen zijn ook in onderstaand overzicht verwerkt.

Zoals bij de ontwikkelingen van het gemeentefonds is aangegeven wordt de fasering van de Hervormingsagenda Jeugd aangepast. Naar aanleiding hiervan houden we rekening met de volgende besparingen die meeveren met de maatregelen van het Rijk.

Hervormingsagenda Jeugd (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd (Rijk)			262	263
Besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd (Lokaal)			702	695
Totale besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd			**964**	**958**

De besparingsopgave Hervormingsagenda Jeugd (Lokaal) is voor het totaaloverzicht opgenomen in deze tabel maar is inmiddels concreet in de begroting verwerkt op de budgetten waar een besparing dient te worden gerealiseerd. E.e.a. conform het raadsbesluit van september 2024.

3.1.4 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen (ook wel weerstandsratio) is de deling van de beschikbare weerstandscapaciteit door de benodigde weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen	Ruim voldoende	Jaarstukken 2024	Begroting 2026
Weerstandsvermogen	1,4 ≤ x < 2,0	1,59	1,56
Weerstandsvermogen excl. Meerjarige saldi		1,48	1,52

De weerstandsratio ligt binnen de door de raad vastgestelde bandbreedte van 1,4 en 2,0. Exclusief het meerjarige begrotingssaldo komt de weerstandsratio op 1,52.

3.1.5 Financiële kengetallen

Kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting en/of de balans. Deze kengetallen kunnen behulpzaam zijn bij het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. Elk kengetal lichten we toe en vergelijken we met signaleringswaarden van de provincie Zuid-Holland. De provincie hanteert de volgende drie categorieën: minst risicovol, neutraal en meest risicovol. Wij benadrukken dat we voorzichtig moeten omgaan met conclusies te trekken uit individuele kengetallen. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden bekeken. In het MPG 2025 is de planning van de verkopen aangepast waardoor de schuldquote minder hard stijgt dan in eerdere begrotingen. Deze planning moet nog worden gerealiseerd en kan onderhevig zijn door ontwikkelingen op energie- en/of stikstofgebied.

Netto schuldquote

	Netto schuldquote (bedragen x € 1.000 ; stand ultimo boekjaar)	Jaarstukken 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
A	Vaste schulden	77.534	148.426	168.216	161.643	160.815
B	Netto vlottende schuld	4.202	10.000	10.000	3.510	2.175
C	Overlopende passiva	32.128	16.204	14.272	5.862	2.430
D	Financiële vaste activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	3.709	5.002	5.002	4.992	4.992
E	Uitzettingen < 1 jaar	14.494	7.000	7.000	7.000	7.000
F	Liquide middelen	440	0	0	0	0
G	Overlopende activa	5.164	1.000	1.000	1.000	1.000
H	Totale baten (exclusief mutaties reserves)	186.914	191.510	214.116	196.776	173.646
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**48%**	**84%**	**84%**	**80%**	**88%**
I	Financiële vaste activa (exclusief uitstaande leningen)	2.643	2.629	2.629	2.629	2.629
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G-I)/H x 100%	**49%**	**86%**	**85%**	**82%**	**89%**
	Signaleringswaarde provincie: <90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal en >130% is meest risicovol					

De netto schuldquote is het totaal van de leningenportefeuille verminderd met de eigen middelen. Hierdoor ontstaat een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre de gemeente geld doorleent, is ook de netto schuldquote exclusief doorgeleende gelden weergegeven. De netto schuldquote neemt toe in de komende jaren, voornamelijk als gevolg van de geplande nieuwe investeringen. Deze leiden tot een toename van de schulden. De schuldquote ging fors oplopen richting de categorie meest risicovol. Deze ontwikkeling is in aanloop naar de perspectiefnota 2021-2024 onderkend. Dit is mede de reden geweest dat er maatregelen zijn getroffen om de schuldpositie niet verder op te laten lopen. Op basis van de huidige keuzes, inzichten en prognoses zal de schuld na 2028 afnemen. De oplopende netto schuldquote zal van minst risicovol in de signaleringswaarde van de provincie verschuiven naar de bovenkant van neutraal.

Solvabiliteitsratio

	Solvabiliteit (in procent)	Jaarstukken 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	121.406	128.179	129.803	129.543	129.261
B	Balanstotaal	259.284	300.457	321.936	316.632	315.928
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**47%**	**43%**	**40%**	**41%**	**41%**
	Signaleringswaarde provincie: >50% is minst risicovol, 20-50% is neutraal en <20% is meest risicovol					

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de verhouding van het eigen vermogen tot het balanstotaal. Dit laat zien dat we op de lange termijn aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. De dalende solvabiliteitsratio wordt veroorzaakt door het stijgende balanstotaal als gevolg van de geplande investeringen. Het stijgende balanstotaal geeft risico's. Op basis van de signaleringswaarde is de solvabiliteitsratio neutraal.

Structurele exploitatieruimte

	Structurele exploitatieruimte (bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
A	Totale structurele lasten	162.890	175.550	175.942	169.758	167.504
B	Totale structurele baten	173.831	178.746	178.652	170.902	168.931
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	24	24	24	24	24
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	74	75	77	52	52
E	Totale baten	186.914	199.445	216.187	197.809	176.897
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	**5,9%**	**1,6%**	**1,3%**	**0,6%**	**0,8%**
	Signaleringswaarde provincie: >0% is minst risicovol, = 0% is neutraal en <0% is meest risicovol					

Het kengetal structurele exploitatieruimte laat zien of de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. De signaleringswaarde structurele exploitatieruimte komt voor de begroting 2026 uit op het minst risicovol.

Grondexploitatie

	Grondexploitatie (bedragen x € 1.000 ; stand ultimo boekjaar)	Jaarstukken 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
A	Bouwgronden in exploitatie	52.020	70.041	51.838	31.922	33.369
B	Totale baten (exclusief mutaties reserves)	186.914	191.510	214.116	196.776	173.646
	Grondexploitatie (A/B) x 100%	**28%**	**37%**	**24%**	**16%**	**19%**
	Signaleringswaarde provincie: <20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal en >35% is meest risicovol					

Het kengetal grondexploitaties geeft de boekwaarde van grondexploitatie weer ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Dit kengetal geeft twee zaken weer. Allereerst is er een risico dat de gemeente bij verkoop van de gronden niet de gehele boekwaarde kan realiseren. Als tweede kan een hoge boekwaarde wel betekenen dat bij verkoop de opbrengsten (incidentele baten) gebruikt kunnen worden om bijvoorbeeld de leningenportefeuille af te bouwen. Op basis van de signaleringswaarde komt de signaalwaarde in de categorie meest risicovol. Dit wordt met name veroorzaakt door de grondexploitatie Groote Haar, waarvoor de investeringen eerst moeten worden gedaan, maar de inkomsten pas later (buiten dit meerjarenperspectief) gerealiseerd zullen worden. Door de actualisatie van het MPG 2025 waarbij een deel van de verkopen naar voren is gehaald is dit risico meerjarig verbeterd. Deze verkopen dienen nog te worden gerealiseerd.

Belastingcapaciteit

	Belastingcapaciteit (bedragen in euro's)	Jaarstukken 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	325	334	334	334	334
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	201	241	241	241	241
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	365	412	412	412	412
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	1
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	891	987	987	987	986
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin (in jaar t -1)	944	1.052	1.052	1.052	1.052
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	**94%**	**94%**	**94%**	**94%**	**94%**
	Signaleringswaarde provincie: <95% is minst risicovol, 95-105% is neutraal en >105% is meest risicovol					

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 100%. De komende jaren ligt de belastingdruk rond het landelijk gemiddelde en deze is op basis van de signaleringswaarde van de provincie neutraal. In bovenstaande tabel is voor de rioolheffing uitgegaan van het nieuwe tarief uit het omgevingsplan riolering en stedelijk water (scenario 1).

De belastingcapaciteit is berekend conform de instructies van het BBV en de provincie. Dit betekent dat de gemiddelde WOZ-waarde van alle woningen zijn meegenomen en niet alleen de WOZ-waarde van de koopwoningen.

Financiële kengetallen in perspectief

Kengetallen	Jaarstukken 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	48%	84%	84%	80%	88%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	49%	86%	85%	82%	89%
Solvabiliteitsratio	47%	43%	40%	41%	41%
Structurele exploitatieruimte	5,9%	1,6%	1,3%	0,6%	0,8%
Grondexploitatie	28%	37%	24%	16%	19%
Belastingcapaciteit	94%	94%	94%	94%	94%

Signaleringswaarde: groen is minst risicovol, oranje is neutraal en rood is meest risicovol

Kengetallen die op groen staan beoordelen we als een positieve situatie. Kengetallen die op rood staan, geven aanleiding tot zorgen en vragen dus nadere aandacht.

Door de aangepaste verkoopplanning van Groote Haar lopen de schulden minder hard op dan in voorgaande begrotingen. Indien deze planning wordt gerealiseerd neemt het aantal groene kengetallen toe ten opzichte van voorgaande begrotingen.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

In de openbare ruimte hebben we veel dingen die we samen gebruiken. Dit noemen we kapitaalgoederen. Het gaat om wegen, fietspaden, bruggen, openbaar groen, speelplekken, riolering, water, bankjes en verlichting. Ze zorgen dat de stad veilig mooi en fijn is om in te wonen, werken en recreëren.

3.2.1 Inleiding

We maken voor de kapitaalgoederen onderscheid tussen vastgoed en niet-vastgoed. Per categorie worden de kapitaalgoederen nader toegelicht, inclusief het daarbij behorende onderhoud.

3.2.2 Vastgoed

De gemeente Gorinchem streeft ernaar haar vastgoedportefeuille compact, toekomstbestendig en maatschappelijk gericht te laten zijn. Het vastgoed is geen doel op zich, maar wordt ingezet als instrument om wettelijke taken en gemeentelijke ambities te realiseren. Wanneer vastgoed, zowel panden als percelen, niet langer bijdraagt aan de realisatie van beleidsdoelstellingen, wordt het verkocht. In 2026 zal er gewerkt worden met een nieuwe Nota Vastgoedbeleid 2026-2032.

Onderhoud gebeurt als dat nodig is volgens NEN 2767, met een meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) die rekening houdt met duurzaamheid en langjarige exploitatielasten. Het verduurzamen van onze panden is in 2024 gestart. Intussen is de duurzaamheid is integraal gebord in de portefeuille. Gebouwen worden stap voor stap verduurzaamd met als lange termijn doelstelling een klimaatneutrale vastgoedportefeuille in 2050. Dus ook in 2026 worden panden, zoals de Oosterbliek, verduurzaamd. Waar mogelijk wordt DUMAVA-subsidie aangevraagd om deze verduurzaming te ondersteunen. Hiermee kan de gemeente voldoen aan de afspraken in het kader van de energietransitie 2050.

Tot slot zijn er twee vastgoedprojecten die in het oog springen: de nieuwbouw van het Caribabad en toekomsvisie voor Cultuurhuis De Nieuwe Doelen. Voor het Caribabad start de uitvoering in 2026. Voor het cultuurhuis wordt er in 2026 verder gewerkt aan de uitwerking van het ontwerp en de eerste bouwvoorbereidingen.

Feitelijke gegevens van het gemeentelijk vastgoed
De gemeente heeft momenteel 83 panden in eigendom. Deze panden zijn naar soort vastgoed onderverdeeld volgens de vastgestelde vastgoedlijst en in onderstaande, geactualiseerde, tabel opgenomen.

Soort vastgoed	Sublabel	Aantal 2024	Aantal 2025
Maatschappelijk vastgoed	Onderwijs	32	32
	Sport	8	8
	Welzijn	5	5
	Cultuur	3	3
	Economie en Toerisme	3	3
	Erfgoed/historie	14	14
	Intern vastgoed (bestuurlijke en ambtelijke huisvesting)	5	5
Commercieel vastgoed	Horeca	1	1
	Kantoor	0	0
	Detailhandel	0	0
	Bedrijfsruimte	3	3
	Kinderdagverblijf/BSO	0	0
Overig vastgoed	Woningen	4	4
	Ontwikkelingsvastgoed	5	5

3.2.3 Niet-vastgoed

In de openbare ruimte verstaan we onder kapitaalgoederen: wegen, wandel- en fietspaden, civiele kunstwerken, groen, bomen, speelvoorzieningen, riolering, oppervlaktewater, straatmeubilair en verlichting. De kwaliteit van de kapitaalgoederen is van directe invloed op hoe trots de inwoners zijn op hun gemeente. Maar ook op de veiligheid van de gebruikers en voor de leefbaarheid, toegankelijkheid, beleving, aanzien en uitstraling van onze gemeente.

Wegen

Onze wegen vormen een essentieel onderdeel van de openbare ruimte. Ze verbinden wijken, bieden toegang tot voorzieningen en dragen bij aan leefbaarheid en veiligheid. Het beheer en onderhoud van de wegen wordt gevoerd op basis van het beleids- en beheerplan 2025-2029. In beheer is ongeveer 1,8 miljoen m2 verharding binnen onze gemeente. Onder het wegbeheer vallen de gemeentelijke wegverhardingen (asfalt, bestrating en halfverhardingen), de wegbermen en de wegmarkering. Het gewenste kwaliteitsniveau is niveau Basis (heel en veilig, comfortabel begaanbaar). Iedere twee jaar wordt een weginspectie uitgevoerd en wordt een jaar- en meerjarenplan opgesteld voor het benodigde onderhoud en de vervangingsopgaven. Dit meerjarenplan geeft voor de eerste twee planjaren de concrete opgave en voor de planjaren 3 tot 5 inzage in de opgave die er waarschijnlijk aankomt. Het meerjarenplan wordt integraal afgestemd met de verschillende disciplines bij Stadsbeheer en Stadsontwikkeling, waaronder de disciplines Mobiliteit en Riolering. Waar nodig worden multidisciplinaire opgaven gedefinieerd en gerealiseerd. Ook wordt door werk-met-werk te maken gestreefd naar het realiseren van kansen op het vlak van verkeersveilig en het klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte. Het huidige onderhoudsniveau varieert per straat/weg zeer sterk. Van een zeer lage kwaliteit tot goed op orde. Hierin wordt over de periode 2025-2029 een inhaalslag gerealiseerd. In 2026 staat de herinrichting van de Mollenburgseweg gepland, wordt er gestart aan het verbeteren van de fietsvoorziening langs de Nieuwe Hoven, de Banneweg start en er is zijn veel vervangingsopgaven in de wijken.

Groen

We voelen ons prettiger in een groenere omgeving. Groen is ook een belangrijk middel voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. Door ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving, zoals nieuwbouwprojecten, herinrichtingen

en ambities op het gebied van biodiversiteit, neemt het areaal groen toe. Voor de areaaluitbreiding zijn in de perspectiefnota 2026 middelen opgenomen. Voor het groenbeheer hanteren we verschillende kwaliteitsniveaus. Dit is in lijn met het vastgestelde beleidskader. Hierin is gekozen voor gebiedsdifferentiatie.

Riolering

Het riool zorgt dat regenwater en afvalwater goed wordt afgevoerd. In 2026 wordt er gewerkt met een nieuw programma riolering en stedelijk water. In dit programma staat ook geld voor aanpassingen aan het klimaat. Bijvoorbeeld stenen weghalen en groen terugplaatsen. Maar ook waterdoorlatende materialen toepassen. In 2025 zijn we gestart met vervanging van het riool in de Gildewijk en dat wordt doorgezet in 2026. Ook in de Tiende Penninglaan wordt het riool vervangen en we starten in de Prinsessenbuurt met vervangen en afkoppelen. We stemmen veel af met andere organisaties zoals het Waterschap, energiebedrijven (stedin/ HVC), glasvezel en met onze collega's van groen, water en wegen.

Water

De gemeente heeft zorg voor oppervlakte-, grond-, hemel – en afvalwater. In 2026 wordt er gewerkt met een nieuw programma riolering en stedelijk water. Dit programma ligt in lijn met de omgevingswet en omgevingsvisie van gemeente Gorinchem.

Klimaatverandering is één van de meest ingrijpende veranderingen waarop ingespeeld gaat worden. Dat doen we partners in de stad zoals het Waterschap, Rijkswaterstaat en Oasen. De plannen worden door ons uitgevoerd. Zowel het huidige programma riolering als ook het nieuwe programma riolering en stedelijk water geeft aan hoe maatregelen kunnen worden gefinancierd en wat de gevolgen zijn voor de ontwikkeling van het tarief rioolheffing.

Veerboten

De Veerdienst beschikt momenteel over tien veerboten (drie autoveerboten, twee elektrische voet-fiets boten en vijf fietsvoetveren, waarvan enkele ook inzetbaar zijn als watertaxi en blusboot). De onderhoudskosten zitten conform de businesscase in de reguliere begroting.

Havens

Onder de havens vallen:
- De Lingehaven met het havenkantoor, het voorzieningengebouw, de dienstwoning en alle in de haven aanwezige bruggen, sluizen, steigers en remmingswerken;
- De dienstensteiger, een passantensteiger en de steigers van de veerdienst die buiten de waterpoort zijn gelegen en alle overige steigers in de Lingehaven;
- De Handelskade en de loswal.

De Lingehaven omvat de Lingesluis, Visbrug, de Peterbrug, de Korenbrug, de kademuren Het Eind, de kademuren Kriekenmarkt, kademuren Appeldijk, kademuren Havendijk, kademuren Kortendijk, frontmuren Voorhaven, kademuren Buiten de Waterpoort, kademuren Duivelsgracht, de Waterpoort, historische haven, Ondervloed, twee historische sluizen en voorhaven Lingezijde en Merwedezijde.

Het onderhoud aan de havens gebeurt aan de hand van meerjarenonderhoudsplannen. Het onderhoud van de steigers in Sleeuwijk, Woudrichem, Werkendam en Hardinxveld-Giessendam komt voor rekening van de betreffende gemeente met uitzondering van de aluminium laadkleppen die door de gemeente Gorinchem worden onderhouden.

Civiele kunstwerken, bruggen en beschoeiingen

Civiele kunstwerken - waaronder bruggen steigers, grondkeringen en kademuren- zijn cruciaal voor de veiligheid, toegankelijkheid en leefbaarheid van Gorinchem. Ook oeverbescherming rekenen we tot dit areaal (ruim 64 km binnen Gorinchem) En binnen dit areaal worden ook de kunstwerken (Gorinchem heeft 138 beelden-kunstwerken) in de stad gerekend. We onderhouden de (civiele) kunstwerken en bruggen volgens het beheerplan (2026). Ook het erfgoedbeleid wordt meegenomen in de werkzaamheden.
In de periode van 2026 tot en met 2031 voeren we diverse onderhouds- en renovatiewerkzaamheden uit aan de infrastructuur en waterwerken binnen de gemeente. Het betreft de volgende projecten: Het volledig schilderen van de stalen deuren van de Lingesluis, schilderwerkzaamheden aan de Lange Brug, groot onderhoud aan de Korensluis, vervanging van beschoeiingen op meerdere locaties en vervanging van houten bruggen verspreid door de gemeente. Met deze werkzaamheden zorgen we ervoor dat onze bruggen en sluizen in goede staat blijven en voldoen aan de eisen op het gebied van veiligheid en duurzaamheid.

Openbare verlichting

Goede openbare verlichting geeft sfeer, een gevoel van sociale veiligheid en vergroot de verkeersveiligheid. Het is daarom van belang dat we de openbare verlichting goed op orde hebben. Gorinchem telt 8.076 lichtmasten. We hebben de uitvoering van het beheer en onderhoud ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Bureau OVL. Het onderhoudscontract is via Bureau OVL bij een aannemer weggelegd. Met de vervanging naar LED werken we aan het verminderen van energieverbruik. Eind 2024 zijn we begonnen met het 'verledden' van de openbare verlichting in de stad. In 2025 is reeds een kwart van de stad verled en in 2026 gaan we hiermee door.

3.2.4 Meerjarenonderhoudsplannen (MOP)

Voor het planmatig onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen zijn meerjarenonderhoudsplannen opgesteld. Uitzondering daarop zijn de kapitaalgoederen groen en veerboten. De onderhoudskosten voor groen zijn jaarlijks ongeveer gelijk en daar is geen sprake van groot onderhoud. Hiervoor is een structureel exploitatiebudget geraamd. Voor de onderhoudskosten voor de (elektrische) veerboten zijn exploitatiebudgetten opgenomen, welke conform de samenwerkingsovereenkomst worden doorberekend aan de deelnemende oevergemeenten. Voor het reguliere onderhoud van de riolering zijn jaarlijkse exploitatiebudgetten beschikbaar, welke gedekt worden via de riooltarieven. Voor de vervanging van de riolering worden conform het programma riolering jaarlijkse budgetten geraamd. Deze worden gedekt uit een vervangingsvoorziening, welke gevoed wordt uit de rioolheffing.

3.2.5 Kwaliteitsniveau en onderhoudslasten per kapitaalgoed

In onderstaande tabel is per kapitaalgoed het kwaliteitsniveau van onderhoud en de onderhoudslasten weergegeven zoals deze in de meerjarenbegroting 2025-2028 zijn opgenomen. Het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed voldoet aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Indien van toepassing wordt aan de wettelijke normen voldaan. Er zijn momenteel geen onveilige situaties. Op het gebied van wegen is een nieuw onderzoek gedaan waarin is geconstateerd dat er achterstalligheid is of kan gaan ontstaan. Hiervoor zijn structureel middelen beschikbaar gesteld.

Kwaliteitsniveau onderhoud kapitaalgoederen en bijbehorende onderhoudslasten (bedragen x € 1.000)	Kwaliteitsniveau	Jaarlijkse storting in voorziening groot onderhoud	Gepland groot onderhoud jaarschijf 2026	Jaarlijks budget regulier (klein) onderhoud
Gebouwen:				
- woningen en panden	normaal en instandhouding	74	133	33
- onderwijspanden	normaal en instandhouding	466	323	264
- panden SGS	normaal	354	80	23
- panden t.b.v. kunstuitoefening	normaal	107	104	75
- panden maatschappelijke zorg	normaal	14	29	11
- gemeentelijk onroerend goed	normaal	396	695	515
		1.411	*1.364*	*921*
Wegen	zie Buitengewoon Groen[1]	2.160	2.160	942
Groen	zie Buitengewoon Groen[2]	59	52	1.068
Riolering	Conform GRP[3]	0	0	110
Water	geen kwaliteitsniveau vastgesteld[4]	3	12	
Veerboten	geen kwaliteitsniveau vastgesteld	15	0	231
Havens	normaal	175	743	148
Bruggen, kunstwerken en duikers	normaal	242	405	63
Monumenten	normaal	167	37	97
Parkeergarages	normaal	143	100	158
Buitensportaccommodaties	normaal	481	608	110
Openbare verlichting	normaal	12	11	74
Kunst	normaal	15	208	34
	Totaal	**4.884**	**5.700**	**3.956**

1. Bij de vaststelling van het beleidskader (Buitengewoon Groen) is ook gekozen voor gebiedsdifferentiatie, waardoor - via maatwerk - verschillende kwaliteitsniveaus zijn vastgesteld. Deze verschillen dus per gebied/woonwijk en variëren van exclusief, bijzonder niveau, plus niveau tot standaard niveau. Zie hiervoor verder het beleidskader. Het ambitieniveau op basis van het beleids- en beheerplan wegen 2025-2029 is niveau basis. Dit wijkt met het oog op de financiële haalbaarheid af van het beleidskader Buitengewoon Groen.
2. Bij de vaststelling van het beleidskader Visie en beleidsplan Openbare ruimte Buitengewoon Groen is ook gekozen voor gebiedsdifferentiatie, waardoor - via maatwerk - verschillende kwaliteitsniveaus zijn vastgesteld. Deze verschillen dus per gebied/ woonwijk en variëren van exclusief, bijzonder niveau, plus niveau tot standaard niveau. Zie hiervoor verder het beleidskader.
3. In (een bijlage van) het GRP worden de doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden beschreven. Dit is de kwaliteit die met het GRP wordt beoogd.
4. Het beheer van de watergangen is de verantwoordelijkheid van het Waterschap Rivierenland. Zij voeren hier de regie en stellen het kwaliteitsniveau vast.

3.3 Financiering

3.3.1 Inleiding

Financiering betreft de wijze waarop de gemeente leningen aantrekt en eventueel overtollig geld (tijdelijk) uitzet. Beleidskaders voor financiering zijn nodig om de rentelasten te beperken en de risico's te beheersen.

Bij het instellen van het Investerings- en Schuldenplafond is een streefrichting van € 115 mln. bepaald als bedrag waarbij de schulden en de daarbij horende renterisico's en de risico's met betrekking tot de totale lasten van de investeringen houdbaar blijven. Tijdens de investeringssessie in 2024 is aangegeven dat door het indexeren van het investeringsplafond en de bijstellingen van de grondexploitaties de schuld per 31-12-2040 wordt ingeschat op € 123,4 mln. De absolute schuld en het renterisico zijn dan ook hoger dan de oorspronkelijke streefrichting. De schuldquote is door met name de stijgende algemene uitkering niet substantieel verslechterd. De flexibiliteit van de begroting is door de hogere structurele rentelasten afgenomen. Voor de beheersing van de schulden blijft het dan ook belangrijk om binnen het investeringsplafond te opereren. Het is nu vooral zaak hier goed op te blijven sturen en monitoren. Zo zal de schuldpositie de eerste jaren nog oplopen, maar daarna wordt een substantiële afbouw van de schulden ingezet als gevolg van de verkopen op Groote Haar. De afbouw van de schuldomvang is het belangrijkste instrument om bij rentestijgingen de begroting betaalbaar te houden en een sluitende begroting te kunnen blijven presenteren.

3.3.2 Financieringsportefeuille

In onderstaande tabel wordt de meerjarige ontwikkeling van onze langlopende leningportefeuille, extra (her-) financieringsbehoefte en rente- en aflossingsverplichtingen weergegeven per 1 januari van het betreffende jaar.

Financieringsportefeuille (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Stand langlopende leningen per 1-1	106.838	148.426	168.216	161.643
Aflossingsverplichtingen	11.564	10.069	6.573	828
Financieringsbehoefte kort	10.000	10.000	10.000	3.510
Rentebetalingsverplichtingen	3.440	4.850	5.050	4.424

Financieringsbehoefte
Om de financieringsbehoefte te bepalen zijn de volgende twee zaken belangrijk: (1) de boekwaarde van de investeringen en de voorraden gronden en (2) de financieringsmiddelen. Allereerst kijken wij naar de verwachte ontwikkeling van de boekwaarde van zowel lopende als nieuwe investeringen en voorraden gronden van 2026 tot en met 2029. Als tweede kijken wij naar de externe en de interne financieringsmiddelen. De externe financieringsmiddelen zijn de langlopende leningen en de kortlopende leningen. De interne financieringsmiddelen zijn de reserves en de voorzieningen. De financieringsbehoefte is vervolgens het saldo van de investeringen en de voorraden gronden minus de beschikbare financieringsmiddelen. Een financieringstekort lost de gemeente op door het aantrekken van nieuwe kortlopende of langlopende leningen. Conform het Treasurybeleid sluit de gemeente Gorinchem kortlopende leningen in principe af totdat de targetrente bereikt is, dan wel de kasgeldlimiet is bereikt. In bovenstaand overzicht zijn de langlopende leningen weergegeven en het bedrag dat kortlopend gefinancierd wordt. De doelstelling van het Treasurybeleid is om het hieruit voortkomende renterisico zoveel mogelijk te beperken. De toename in de langlopende leningen is hoofdzakelijk het gevolg van nieuwe investeringen die (voor)gefinancierd moeten worden.

Leningen
De leningenportefeuille bestaat per 1 januari 2026 uit 15 leningen, waarvan 11 fixe leningen. Hiervan worden er in 2026 twee afgelost, totaal € 10 mln. De huidige 10-jaars rente voor nieuwe leningen is circa 3,0%.

Opgenomen geldleningen	Gemiddeld rentepercentage	Restant hoofdsom per 1-1-2026 (bedragen x € 1.000)	Laatste jaar aflossing
Kortlopende schulden		10.000	2026
Langlopende schulden		57.474	2039
Totaal		67.474	

3.3.3 Renteontwikkeling

De afgelopen jaren is de rente fors gestegen. Het rentebudget is hiervoor verhoogd in de perspectiefnota 2024-2027 en de Begroting 2024. Op basis van de huidige uitgangspunten kunnen de rentelasten van de geplande investering worden voldaan. Voor het verloop van de rentelasten verwijzen we naar de tabel bij het onderdeel financieringsportefeuille.

Bij de perspectiefnota 2026-2029 is de interne rekenrente met 0,1% gedaald naar 1,3%. De daling van de rekenrente volgt op de ontwikkeling van de rente voor het aantrekken van (lang) vreemd vermogen in combinatie met de verwachte toename van de schulden.

Met ingang van de begroting 2025 is de methode van rentetoerekening toe te rekenen aan de grondexploitaties gewijzigd in verband met nieuwe BBV-regels. Deze werd bepaald op de verhouding vreemd vermogen en totaal vermogen en het gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille. Deze wordt nu bepaald op basis van de rekenrente, dus 1,3%.

3.3.4 Renterisico's

Een gemeente moet haar renterisico's beheersen door middel van onder andere de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet
De overheid stelt grenzen aan het totaal van kort geld, omdat rentefluctuaties grote gevolgen kunnen hebben voor de rentelasten in de (meerjaren)begroting. De kasgeldlimiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	2026 kwartaal 1	2026 kwartaal 2	2026 kwartaal 3	2026 kwartaal 4
Toegestane kasgeldlimiet	16.896	16.896	16.896	16.896
Werkelijke kasgeldlimiet	10.000	10.000	10.000	10.000
Ruimte	6.896	6.896	6.896	6.896

Elk kwartaal is er een ruimte van € 6,9 mln. Hiermee voldoen we ruimschoots aan de kasgeldlimiet. In het rentebeleid is vastgelegd dat, binnen de kaders van de kasgeldlimiet, optimaal gebruik gemaakt wordt van kortlopende financieringen.

Renterisiconorm
De renterisiconorm beperkt de omvang van de jaarlijkse aflossingen en de leningen die voor renteherziening in aanmerking komen. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Toegestane renterisico	39.311	43.199	39.529	35.226
Werkelijke renterisico	11.564	10.069	6.573	828
Ruimte	27.747	33.131	32.956	34.398

Uit bovenstaande tabel blijkt dat wij binnen de grenzen van de renterisiconorm opereren.

3.3.5 Schatkistbankieren

Gezien de huidige planning van uitgaven en inkomsten zijn er in 2026 geen schatkistgelden beschikbaar en zal het verplichte schatkistbankieren voor onze gemeente in de praktijk niet snel een rol spelen.

3.4 Bedrijfsvoering

3.4.1 Inleiding

Op basis van het BBV is de gemeente verplicht om de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering te verstrekken. Onder bedrijfsvoering verstaan we de sturing en beheersing van de ondersteunende processen binnen de organisatie. De paragraaf Bedrijfsvoering schetst op hoofdlijnen de manier waarop onze organisatie haar ambities wil bereiken en welke middelen daarvoor nodig zijn.

3.4.2 Personeels- en organisatiebeleid

Strategisch HRM

Het in 2025 opgestelde strategisch HR-beleid vormt in 2026 het fundament voor onze inzet op personeelsontwikkeling en -planning. Het actualiseren van de strategische personeelsplanning geeft richting aan welke kennis en vaardigheden we nodig hebben om als organisatie toekomstproof te blijven en tijdig in te spelen op ontwikkelingen in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Vanuit dit fundament investeren we gericht in de ontwikkeling van medewerkers, voor 2026 met nadruk op digitale en AI-vaardigheden en het vergroten van wendbaarheid en inzetbaarheid. Daarbij zorgen we voor randvoorwaarden als een gezonde en veilige werkomgeving, waarin vitaliteit en sociale veiligheid structureel aandacht krijgen.

Formatie

Formatie	2026	2027	2028	2029
Fte's	352	350	349	345

In de formatie zijn de besluiten van de PPN 2026 verwerkt. Er is voorzien in een aantal tijdelijke formatieplaatsen, waardoor de formatie een afbouw kent.

Ziekteverzuim

Voorkomen van verzuim is een speerpunt voor de leidinggevenden: aandacht voor werkdruk, arbeidsomstandigheden, tijdig herkennen van signalen en proactief handelen om te voorkomen dat medewerkers in (langdurig) verzuim terecht komen. Er wordt nauw samengewerkt met de bedrijfsarts en de bedrijfsverpleegkundige als het gaat om verzuimbegeleiding.

Organisatie

Met de nieuwe missie, visie en kernwaarden (verbindend, betekenisvol en slagvaardig) werken we in 2026 verder aan het toekomstproof maken van de organisatie. We kijken of onze manier van organiseren en aansturen aansluit bij de ambities en uitdagingen van de stad en benutten kansen om te verbeteren en te versterken. Projectmatig werken speelt hierin een belangrijke rol: met de doorontwikkeling van het Projectenbureau professionaliseren we de uitvoering van projecten en zorgen we voor een eenduidige aanpak in de hele organisatie.

3.4.3 Informatisering en automatisering

Een ontwikkeling waar niemand omheen kan is de razendsnelle opkomst van kunstmatige intelligentie. In 2026 zal het gebruik in versterkte mate doorzetten in zo ongeveer alle toepassingen en systemen die de gemeente

gebruikt. Bij de inzet kijken we niet alleen naar de toegevoegde waarde en ‘de mens in control’. Ook betrouwbaarheid, veiligheid, vertrouwelijkheid, ethiek en duurzaamheid vormen een belangrijk kader.

Ook de digitalisering op het vlak van de interactie met burgers en bedrijven zet verder door. Daarbij geven we burgers en bedrijven meer inzage in gegevens die hen raken (uitbouw mijn-gemeente), en werken we verder aan onze openheid en transparantie binnen het kader van de Woo. Daarbij besteden we ook aandacht aan het blijven aanbieden van niet-digitale mogelijkheden. Alle burgers, inclusief degenen met beperkte digitale vaardigheden, dienen toegang te hebben tot de diensten van de gemeente. We volgen daarbij de uitgangspunten van de landelijke ‘werkagenda Waardengedreven Digitaliseren’.

Een ontwikkeling van een heel andere orde is de toenemende noodzaak om als gemeenten meer en beter samen te werken. Niemand slaagt er nog in om alle ontwikkelingen nog allemaal zelfstandig bij te benen. Waar mogelijk participeren we in initiatieven die op dit vlak landelijk worden geïnitieerd. Een en ander conform de lijn ‘samen versnellen’ vanuit de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) die op 4 juli 2025 landelijk werd vastgesteld. ’In de Open Web community waar we sinds 2025 deel van uitmaken, nemen we vanuit deze gedacht een actieve rol.

Bij alles wat we doen moeten we scherp sturen op de financiën en op personele capaciteit. Focus is belangrijk. Leidraad bij afwegingen is dat we allereerst veilig, betrouwbaar, gedegen en tegelijk zo makkelijk mogelijk het werk kunnen doen, en daarnaast dat we zo veel mogelijk toegevoegde waarde creëren voor de stad en/of de organisatie. Vanzelfsprekend kijken we daarbij ook de aspecten elektronische veiligheid en -robuustheid, IT-control en privacy- en vertrouwelijkheid.

3.4.4 Informatiebeveiliging

Hoewel formele vaststelling van BIO2.0 nog moet plaatsvinden, is het concept al beschikbaar en heeft de gemeente een inventarisatieproces opgestart. Tegelijkertijd is het relevant om nu reeds te anticiperen op toekomstige wettelijke kaders. Zo is de implementatie van de Cyberbeveiligingswet (CBW) opnieuw uitgesteld en wordt invoering nu in het derde kwartaal van 2026 verwacht. Dit uitstel doet niets af aan de noodzaak om als gemeente proactief voorbereidingen te treffen en gefaseerd toe te werken naar implementatie.

De actualisatie van diverse overheidsmaatregelen blijft noodzakelijk, mede door de voortdurende dreiging van cyberaanvallen zoals ransomware. Daarnaast vraagt veranderende wetgeving blijvende aandacht.

Het is van belang dat we als gemeente voldoen aan de basisnormen van informatiebeveiliging, zoals vastgelegd in de BIO. Deze vormen tevens het fundament voor de invulling van de zorgplicht die voortvloeit uit NIS2. De impact van deze wetgeving is breed: niet alleen technische systemen en applicaties worden geraakt, maar ook werkprocessen, gegevensbeheer en documentatie.

De jaarlijkse verplichte DigiD-audit door een onafhankelijke IT-auditor blijft onderdeel van het controleproces. Vanaf 2024 vindt toetsing plaats op zowel de opzet en het bestaan van beheersmaatregelen, als op de daadwerkelijke werking van drie van de zeven maatregelen gedurende de gehele beoordelingsperiode.

3.4.5 Financiën

De gemeentelijke financiën vormen een belangrijke basis voor het jaarlijks uit te voeren werk. Het adequaat beheren en beheersen van de inkomende en uitgaande geldstromen is essentieel. In de gemeentelijke begroting gaat jaarlijks ca. € 175 mln. om, daarnaast staan er ook de komende jaren voor circa € 100 mln. aan investeringen gepland. De financiële huishouding is continu aan verandering onderhevig, veranderingen bij het Rijk, nieuwe regelgeving, nieuwe inhoudelijke ontwikkelingen, nieuwe projecten etc. En daar dient de

gemeentelijke organisatie continu op in te springen. We hebben een nieuw financieel pakket aangeschaft dat vanaf 2025 in gebruik wordt genomen. Het nieuwe pakket biedt ruimte aan de informatiebehoefte van de huidige tijd en ondersteunt veel beter de verschillende processen. De aanschaf van het nieuwe financiële pakket biedt tevens de mogelijkheid om na de opstartfase de administratieve processen te optimaliseren, waar mogelijk te digitaliseren en wellicht te automatiseren.

In 2021 is de basis voor de beheersing van de schuldpositie gelegd. Het is nu vooral zaak hier goed op te blijven sturen en monitoren. Zo zal de schuldpositie de eerste jaren nog oplopen, maar daarna wordt een substantiële afbouw van de schulden ingezet. De afbouw van de schuldomvang is het belangrijkste instrument om bij rentestijgingen de begroting betaalbaar te houden en een sluitende begroting te kunnen blijven presenteren.

3.4.6 Inkoop en aanbesteding

Inkoop binnen de gemeente Gorinchem is zich aan het ontwikkelen. Samenwerking met de verschillende teams zorgt voor meer kennisverbreding van inkoop in de organisatie. Ingezet wordt op het uniformeren van aanbestedingsdocumenten en periodieke inkoopoverleggen met de teammanagers. Deze overleggen, samen met de resultaten van de spendanalyse, vormen de basis van de aanbestedingskalender.

3.4.7 Regionale samenwerking

Om lokale ambities te realiseren, is het in sommige gevallen nodig om samen te werken. Dat doen we met gemeenten die op ons lijken qua grootte, centrumpositie en gemeenten om ons heen in de regio. Samenwerken doen we onder meer via gemeenschappelijke regelingen. Meer informatie daarover is te vinden in de paragraaf verbonden partijen.

In 2024 en 2025 hebben gemeenteraad en college tijdens I&O-sessies stilgestaan bij het onderwerp regionale samenwerking. Er vinden diverse ontwikkelingen rondom regionale samenwerking plaats. Zo heeft in 2023/2024 een onderzoek plaatsgevonden naar de samenwerking in de regio Alblasserwaard - Vijfheerenlanden (AV). Naar aanleiding daarvan heeft de raad besloten om op een andere manier samen te gaan werken in de regio AV, via een nieuw regioplatform. In maart 2025 heeft een eerste radenbijeenkomst van dit regioplatform plaatsgevonden. Ontwikkelingen vinden ook plaats op de regionale schaal Zuid-Holland Zuid. Op deze schaal werkt onze gemeente steeds vaker samen met Smart Delta Drechtsteden, bijvoorbeeld door middel van de twee Regio Deals Drechtsteden-Gorinchem. Verdere doorontwikkeling van deze samenwerking biedt mogelijkheden voor de versterking van de strategische positie van onze gemeente.

Tijdens een I&O op 15 mei 2025 heeft het college de raad bijgepraat over de uitvoering van de gemeentelijke regionale strategie. We werken samen vanuit het besef dat samenwerking nodig is om ook de doelstellingen van onze stad te bereiken. Samenwerken doen we zelfbewust als veelzijdige centrumstad, waarbij we veel te bieden hebben aan onze regio. We willen daarbij weg blijven van structuurdiscussies die veel tijd in beslag nemen en weinig opleveren. Per opgave kijken we naar de ideale schaal en daarbij behorende samenwerkingspartners. Dat past ook bij onze geografische positie op het scharnierpunt van regio's.

In 2025 hebben we blijvend samenwerkt in de AV-regio op opgaven als zorg, duurzaamheid, arbeidsmarkt, wonen, klimaatadaptatie, onderwijs en recreatie en toerisme. Tegelijkertijd hebben we de samenwerking met Smart Delta versterkt. We zien dat samenwerking in Smart Delta meerwaarde biedt voor onze gemeente, op terreinen als bereikbaarheid, ruimtelijke ordening, economie, wonen en lobby en public affairs. De koers van de samenwerking in Smart Delta is vastgelegd in de nieuwe regionale ruimtelijke strategie, waarvan de hoofdlijnen zijn gepresenteerd tijdens de I&O van 15 mei 2025. Op basis van deze strategie maken we afspraken binnen en met Smart Delta over de manier waarop Gorinchem deelneemt aan de samenwerking,

welke inzet en middelen daar bij horen en hoe we deze afspraken vastleggen. Het is de verwachting dat dit in de komende periode leidt tot nieuwe afspraken. Zodra hier meer over bekend is, zal de raad hierover geïnformeerd worden.

3.4.8 Bestuurlijke planning en control

Rekenkameronderzoeken

Onderzoek Doorstromingsbeleid woningvoorraad
De rekenkamer Gorinchem is een onderzoek gestart naar het doorstromingsbeleid woningvoorraad. De doorstroming vormt een belangrijke factor om tot een evenwichtige verdeling van de woningvoorraad te komen. Daarbij is doorstroming geen doel op zich, maar moet leiden tot een evenwichtig gebruik van de woningvoorraad. Helaas is gebleken dat het onderzoeksbureau niet in staat is gebleken de rekenkamer volgens planning een rapportage voor te leggen die voldoende kwaliteit heeft voor het ambtelijk en bestuurlijk wederhoor. De verwachting is dat rekenkamer het rapport met daarbij de conclusies en aanbevelingen in de tweede helft van 2025 aan de raad zal voorleggen.

DoeMee-onderzoek NVRR energiebesparingsplicht.
De Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR) organiseert jaarlijks een zogenaamd DoeMee-onderzoek waarin lokale rekenkamers gezamenlijk een onderwerp tegen het licht houden. Het DoeMee-onderzoek staat in het teken van het decentrale toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht en informatieplicht. De rekenkamer Gorinchem heeft besloten aan dit onderzoek mee te doen. De rekenkamer zal de conclusies en aanbevelingen in het derde kwartaal van 2025 aan de raad voorleggen.

Onderzoek Toegankelijkheid
De rekenkamer van de gemeente Gorinchem heeft besloten haar nieuwe onderzoek te richten op de toegankelijkheid van de gemeente voor mensen met een beperking. Het begrip toegankelijkheid heeft vele dimensies. De onderliggende waarde is ‘inclusiviteit’: iedereen moet kunnen meedoen, ook mensen met een beperking. Dat is een fundamenteel recht dat is vastgelegd in het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Met het onderzoek wil de rekenkamer de raad informeren over de stand van zaken met betrekking tot de implementatie van het VN-verdrag. Daarbij gaat het om overzicht en inzicht in het gevoerde beleid. De verwachting is dat het onderzoek in het eerste kwartaal an 2026 wordt afgerond en de conclusies en aanbevelingen aan de raad kunnen worden voorgelegd. De rekenkamer heeft de raad over haar voornemen geïnformeerd in een brief d.d. 4 juni 2025 die via de lijst van ingekomen stukken ter beschikking is gesteld.

Collegeonderzoeken

Uitvoering subsidieverstrekking
Het college heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de uitvoering van de subsidieverstrekking. U bent in raadsinformatiebrief Z/24/766222 D-901714 geïnformeerd over de uitkomsten en de aanbevelingen van dit onderzoek. In 2026 zal verder uitvoering gegeven worden aan de aanbevelingen.

Burgerpeiling
In het voorjaar van 2025 is de burgerpeiling herhaald. Daarbij wordt onderzoek gedaan naar de tevredenheid van de Gorcumse inwoners inzake wonen, leven, veiligheid en welzijn. De burgerpeiling is zowel op wijkniveau als stadsniveau uitgevoerd waarbij een vergelijking met de uitkomsten uit 2023 zijn getrokken. De raad is op 5 oktober 2025 geïnformeerd over de uitkomsten van de peiling en daaraan gekoppelde acties. De uitkomsten leiden tot aandachtspunten en acties die zoals gebruikelijk betrokken worden bij uitvoering van het collegeprogramma en de bestaande plannen en activiteiten. De monitoring van de aandachtspunten en acties

vindt in 2026 plaats via de planning- en controlcyclus (begroting en Jaarstukken) en overige bestuurlijke documenten waaronder de monitor ISV.

Nieuw onderzoek 2026
U wordt in 2026 geïnformeerd over het nieuwe onderwerp van het collegeonderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid 2026.

3.4.9 Administratieve organisatie en interne controle

De inrichting van de administratieve organisatie en interne controle is erop gericht om de juistheid, de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van ons handelen te waarborgen en de risico's te beheersen.

Interne controle
Ieder jaar worden de interne controles uitgevoerd op basis van het meerjarige interne controleplan en het daarbij behorende jaarlijkse uitvoeringsprogramma. Het programma wordt afgestemd met de externe accountant, zodat de uitkomsten van de interne controles ook gebruikt kunnen worden als basis voor de jaarrekeningcontrole. Op basis van de belangrijkste geldstromen, risico's en ontwikkelingen wordt beoordeeld welke processen en onderwerpen gecontroleerd worden. Er wordt steeds meer gewerkt op basis van data-analyses, een ontwikkeling die de komende jaren in samenwerking met de accountant wordt geïntensiveerd.

Uit de interne controles vloeien aanbevelingen voort op het gebied van de bedrijfsvoering. Deze worden intern besproken en de opvolging wordt intern gemonitord.

Fraude-risico-analyse
De eerste stap van de fraude-risico-analyse is in 2024 afgerond. De fraude-risico's zijn geïnventariseerd, en op basis van kans en impact is duidelijk welke beheersmaatregelen nodig zijn om passend met deze risico's om te gaan. Op basis hiervan wordt in 2025 en 2026 beoordeeld in hoeverre deze maatregelen in de praktijk al zijn geïmplementeerd en of de nog ontbrekende maatregelen kunnen worden geïmplementeerd. Daarbij zal waar mogelijk gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die het nieuwe financiële pakket vanaf 2025 moet gaan bieden.

Accountantscontrole
De accountantscontrole vindt plaats overeenkomstig de verordening accountantscontrole gemeente Gorinchem 2021 (artikel 213 Gemeentewet). De komende jaren zal steeds meer invulling worden gegeven aan de integratie van de interne controlefunctie en de accountantscontrole, en steeds meer gebruik worden gemaakt van data-analyses en IT-controles. De traditionele interim-controle zal daarbij steeds meer worden vervangen door controles verspreid over het hele jaar.

De raad zal op hoofdlijnen worden geïnformeerd over de uitkomsten van de interim-controle en de reactie van het college daar op. De accountant geeft in het proces van de vaststelling van de jaarstukken de raad een toelichting op de uitkomsten van de accountantscontrole op de jaarrekening. Het college geeft in een raadsinformatiebrief een reactie op de bevindingen van de accountant. Voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole heeft de raad de mogelijkheid om speerpunten voor de controle te benoemen. Dit gebeurt bij de jaarlijkse vaststelling van het normenkader, een belangrijk uitgangspunt voor de accountantscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording.

3.4.10 Rechtmatigheid

In de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2024 is vastgesteld dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde lasten en baten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn

gekomen lager was dan de daarvoor door de raad vastgestelde verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves, die zowel voor onrechtmatigheden als onduidelijkheden afzonderlijk van toepassing was.

In de paragraaf Bedrijfsvoering van de jaarrekening 2024 is een aantal beheersmaatregelen opgenomen waarmee de onrechtmatigheid kan worden verkleind. Mogelijk leidt de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2025 nog tot nieuwe beheersmaatregelen. Deze beheersmaatregelen zijn of worden opgepakt met het uiteindelijke doel de lasten en baten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand te laten komen onder de daarvoor door de raad vastgestelde verantwoordingsgrens in de Financiële verordening gemeente Gorinchem.

In het najaar 2025 is de Financiële verordening gemeente Gorinchem gewijzigd naar aanleiding van een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Deze wijzing van de Financiële verordening gemeente Gorinchem houdt o.a. in dat de verantwoordingsgrens is vastgesteld op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves, voor afwijkingen en onduidelijkheden gezamenlijk. Dit betekent vanaf de jaarrekening 2025 een aanzienlijke verlaging van de verantwoordingsgrens. Als gevolg hiervan kan ondanks het verder verminderen van de niet rechtmatige mutaties de verantwoordingsgrens toch nog worden overschreden. Het streven blijft met (aanvullende) beheersmaatregelen de verantwoordingsgrens (op termijn) uiteindelijk niet te overschrijden.

3.4.11 Interbestuurlijk toezicht

De provincie beoordeelt op basis van een bestuursovereenkomst of gemeenten bepaalde taken volgens de wet uitvoeren waarover u jaarlijks een raadsinformatiebrief ontvangt. Het gaat hierbij om de taken Ruimtelijke ordening, Omgevingsrecht, Monumentenzorg & archeologie, Archief- & Informatiebeheer en Huisvesting vergunninghouders.

De raad wordt zoals gebruikelijk in het voorjaar van 2026 geïnformeerd via een raadsinformatiebrief over de stand van het interbestuurlijk toezicht.

3.5 Openbaarheid

In het jaar 2022 trad de Wet open overheid in werking. Deze wet richt zich op meer transparantie van overheidshandelen, en kent verplichtingen om documenten in 17 categorieën (waarvan 11 voor gemeenten) via het web toegankelijk te maken. De invoeringstermijn is vooralsnog 5 jaar. We volgen én voldoen aan de vereisten van de landelijke invoeringsstrategie. Helaas is een kenmerk van de landelijke strategie dat duidelijkheid vaak lang op zich laat wachten. Om maximaal te kunnen leren van de ervaringen van andere gemeenten, en onverhoopt herstelwerk te voorkomen, lopen we hooguit af en toe op wettelijke invoeringstermijnen vooruit. Daardoor wordt er tot op heden minder gepubliceerd dan op basis van doorlooptijd mogelijk wordt verwacht.

We besteden veel aandacht aan het zo makkelijk mogelijk maken van het publicatieproces, én tegelijk het ook voldoen aan andere (nieuwe of vernieuwde) wetgeving, zoals archiefwet, wet hergebruik overheidsinformatie, Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, de digitoegankelijkheidsvereisten, Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), etc.

Om de benodigde aanpassingen beheersbaar te houden dienen we scherp op de samenhang te sturen. Tegelijk moeten we ervoor waken dat eigen voornemens en prioriteiten niet buiten beeld verdwijnen en middelen en capaciteit geheel worden opgeslokt door via wetgeving opgelegde veranderingen.

3.6 Grondbeleid

3.6.1 Inleiding

Deze paragraaf behandelt de gemeentelijke grondexploitaties.

3.6.2 Visie, beleid en uitvoering

Het grondbeleid is op basis van de doorvertaling van de ambities uit het Gorcums Akkoord en de groeiambitie van Gorinchem (uitgewerkt in gemeentelijke Woon- en Transformatievisie uit 2020 en de regionale Bedrijventerreinvisie Zuid-Holland Zuid uit 2023). De groeiambitie naar 40.000 inwoners uit de Visie van de Stad moet, ondersteund door onder andere het Grondbeleid Gorinchem 2020-2023, worden gefaciliteerd en uiteindelijk gerealiseerd.

Grondbeleid
Grondbeleid biedt het kader voor ruimtelijke beleid en ruimtelijke doelstellingen. Het is een middel om de ruimtelijke doelstellingen en de ruimtelijke projecten die uit de programma's voortvloeien zo economisch verantwoord mogelijk te realiseren.

De kaders van het grondbeleid zijn vastgelegd in de Nota Grondbeleid. Hierin zijn de beleidskaders vastgelegd rondom het gemeentelijk grondbeleid van waaruit de projecten worden vormgegeven.

De gemeente hanteert een situationeel grondbeleid en maakt een integrale afweging voor het te hanteren grondbeleid op basis van de volgende gronden: mate van gewenste sturing, het aanwezig zijn van marktwerking, de bereidheid financiële middelen en organisatiecapaciteit in te zetten en een acceptabel risicoprofiel.

De ontwikkeling van bedrijventerreinen is terug te vinden in programma 4 (Economie).

MPG
In het Meerjaren Programma Grondexploitaties (MPG) staan de financiële stand van zaken en de bijbehorende risico's van de gemeentelijke grondexploitaties in één overzicht. Het MPG maakt het de gemeenteraad mogelijk beter te sturen op de ruimtelijke projecten (kwalitatief en kwantitatief). Bovendien legt het college er verantwoording mee af over de bereikte resultaten binnen de grondexploitaties. Het MPG geeft inzicht in het verloop van de grondvoorraad van de in exploitatie genomen gronden.

Op dit moment zijn er twee actieve grondexploitaties; Groote Haar en Oost II. Er zijn geen voorbereidingskredieten vastgesteld ter voorbereiding van nieuwe grondexploitaties.

3.6.3

In onderstaande tabel is het volgende opgenomen over de gemeentelijke grondexploitaties:
- De actuele boekwaarde per grondexploitatie op 31 december 2024;
- Een prognose van de boekwaarde per grondexploitatie op 31 december 2025 (op basis van het MPG 2025, boekingen van 2025 en een prognose van de nog te maken kosten t/m december 2025);
- Een actuele prognose van het resultaat per grondexploitatie (EW = eindwaarde) per 1-1-2025;
- De stand van de voorzieningen voor de verliesgevende grondexploitaties is conform gemeentelijk beleid gebaseerd op de netto contante waarde.
- Er staan geen gronden op de materiële vaste activa (MVA) die voor herontwikkeling zijn bestemd. Derhalve zijn er geen mutaties voorzien in de grondvoorraad.

De prognose voor de grondexploitatie is gebaseerd op de laatst vastgestelde herziening bij de jaarrekening 2024.

Grondexploitaties (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025	Exploitatie-resultaat (EW) ultimo eindjaar	Eindjaar	Voorziening per 1-1-2025	Reservering weerstands-vermogen 2025
Verliesgevende grondexploitaties						
Groote Haar	-56.806	-68.924	-12.168	2040	-8.864	3.493
Subtotaal	**-56.806**	**-68.924**	**-12.168**		**-8.864**	**3.493**
Winstgevende grondexploitaties						
Oost II	-3.444	-3.595	619	2026	N.v.t	0
Subtotaal	**-3.443**	**-3.595**	**619**			**0**
Totaal	**-60.249**	**-72.519**	**-11.549**		**-8.864**	**3.493**

Hieronder worden per grondexploitatie de meest actuele ontwikkelingen geschetst.

Groote Haar
Zoals bekend hangt de realisatie van het bedrijventerrein Groote Haar samen met de realisatie van de capaciteitsvergroting van de A27. Met Rijkswaterstaat (RWS) zijn afspraken gemaakt dat RWS zich inspant om eind 2026 de aansluiting Scheiwijk voor Groote Haar op te leveren. Er wordt naar gestreefd dan ook het bedrijventerrein bouwrijp te hebben, zodat de uitgifte al eerder kan starten en bedrijven per 1-1-2027 kunnen starten met bouwen in het gebied.

In 2024 is een aanvang gemaakt met het voorbelasten van delen van de nieuwe infrastructuur, hiervoor wordt gebruik gemaakt van specifiek hiervoor aangelegde tijdelijke bouwaansluitingen op de A27. In 2025 wordt begonnen met het bouwrijpmaken, aanleg bouwwegen, riolering en voorbelasten van uit te geven kavels. Deze werkzaamheden lopen door tot in 2026.

Oost II
Er zijn nog enkele percelen te koop waarvan verwacht wordt dat die begin 2026 (mogelijk zelfs eind 2025) worden verkocht. Dit zijn de laatste bedrijfskavels die de gemeente uit kan geven totdat Groote Haar start met uitgifte. Gelet op de schaarste van de bedrijfskavels hanteert de gemeente een strikt uitgiftebeleid. Er zijn nog een aantal werkzaamheden die in de periode 2025-2026 gerealiseerd worden. Na afsluiting van de grondexploitatie in 2026 zullen vermoedelijk nog enkele werkzaamheden doorlopen tot in 2027.

Hoog Dalem
De ontwikkelingen van Hoog Dalem staan in de paragraaf Verbonden Partijen beschreven in het onderdeel ‘Hoog Dalem C.V’.

Prognose winstneming
Er is nog een winstgevende grondexploitatie; Oost II. Op basis van de aanname dat de verkoop van de resterende kavels in 2026 zal plaatsvinden, zal een aanzienlijk deel van de resterende tussentijdse winstneming in dat boekjaar gedaan worden. De verwachting is dat € 0,7 mln. tussentijdse winst genomen kan worden in 2026.

In onderstaande tabel wordt voor de winstgevende grondexploitaties de volledige prognose weergegeven van de winstnemingen:

Winstgevende grondexploitaties (bedragen x € 1.000)	Exploitatie-resultaat (EW)	Winstneming t/m 2024	Prognose 2025	2026	2027 e.v.
Oost II	6.619	5.811	60	748	0
Totaal	**6.619**	**5.811**	**60**	**748**	**0**

3.6.4

Risico's grondexploitaties

De risico's waarvan de kans van optreden het hoogste (nagenoeg zeker) is, zijn in de prognoses van de resultaten van de grondexploitaties verwerkt en worden afgedekt binnen de (verlies)voorziening. Overige risico's zijn per plan benoemd, financieel vertaald en gekoppeld aan een kans van optreden. Voor die risico's wordt een bedrag in het weerstandsvermogen aangehouden.

In de gemeentelijke grondexploitaties heeft Groote Haar het grootste aandeel in de geraamde risico's in het weerstandsvermogen. De reden daarvoor is de lange looptijd. De grondexploitatie Groote Haar is daarmee zeer gevoelig voor rentefluctuaties en prijsstijgingen. Daarnaast kan netcongestie op het elektriciteitsnet zorgen voor vertraging in gronduitgifte en/of de noodzaak om extra kosten te maken.

De totale projectspecifieke gewogen risico's van alle grondexploitaties zijn begroot op circa € 3,5 mln. en zijn opgenomen in het weerstandsvermogen.

Gewogen projectrisico's	Risicobedrag x € 1.000
Groote Haar	3.493
Oost II	-
Totaal	**3.493**

3.7 Lokale heffingen

3.7.1 Inleiding

Lokale heffingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Bij de gebonden heffingen is de besteding daarvan gerelateerd aan een direct aanwijsbare tegenprestatie, zoals de afvalstoffenheffing, rioolbelasting, leges, begraafrechten en marktgelden. Deze heffingen worden daarom niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen, zoals de onroerendezaakbelasting (OZB), roerendezaakbelasting (RZB), parkeerbelasting en precariobelasting worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. De besteding van deze heffingen is niet gebonden aan een bepaalde taak.

3.7.2 Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, dan kan kwijtschelding worden verleend. De gemeentelijke kwijtscheldingsnormen mogen niet meer dan 100% van de bijstandsnormen bedragen, wel minder. In Gorinchem gelden de maximale normbedragen, wat er op neer komt dat een belastingplichtige met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komt.
De volgende belastingen komen voor kwijtschelding in aanmerking: de afvalstoffenheffing en de rioolbelasting. Met de kwijtschelding is in de begroting een bedrag gemoeid van zo'n € 760.000. De gederfde inkomsten wegens het verlenen van kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en rioolbelasting worden verrekend via de desbetreffende tarieven.

3.7.3 Overzicht lokale heffingen

De drie belangrijkste lokale heffingen zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolbelasting. Hieronder wordt ingegaan op de achtergronden en uitgangspunten voor deze heffingen in 2026. Daarnaast wordt kort ingegaan op de achtergronden en uitgangspunten van de overige belastingen, heffingen en rechten. De verordeningen waarin de tarieven worden vastgelegd, zullen in december aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Baten
In de komende jaren worden de volgende baten uit lokale heffingen geraamd:

Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene dekkingsmiddelen:					
Onroerende zaakbelasting (OZB)	12.000	13.245	13.245	13.245	13.245
Roerende zaakbelasting (RZB)	16	16	16	16	16
Toeristenbelasting	337	380	430	430	430
Parkeerbelastingen	2.699	2.765	2.765	2.765	2.765
Precariobelasting	150	150	150	150	150
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**15.202**	**16.557**	**16.607**	**16.607**	**16.607**
Gebonden heffingen:					
Afvalstoffenheffing	6.628	6.853	6.865	6.919	6.919
Rioolbelasting	3.962	4.025	4.025	4.025	4.025
Leges	1.913	2.068	2.139	2.104	1.874
Begraafrechten	517	417	417	417	417
Marktgelden	25	25	25	25	25
Subtotaal gebonden heffingen	**13.045**	**13.388**	**13.471**	**13.489**	**13.259**
Totaal geraamde inkomsten lokale heffingen	**28.247**	**29.945**	**30.077**	**30.096**	**29.866**

Algemene dekkingsmiddelen
Deze opbrengsten mogen vrij worden besteed. Er gelden geen wettelijke beperkingen voor de mate waarin de tarieven mogen worden verhoogd. Per opbrengstsoort volgt een toelichting op de ontwikkelingen in 2026.

Onroerende zaakbelasting
De OZB is de gemeentelijke belasting met de hoogste opbrengst. De OZB-tarieven worden uitgedrukt in een vast percentage van de economische waarde van de onroerende zaken. Overeenkomstig de perspectiefnota 2026-2029 zijn de OZB-opbrengsten met 3,2% verhoogd. De grote afwijking in de OZB-opbrengsten 2025 en 2026 wordt, naast de indexatie van 3,2%, veroorzaakt door de middelen voor het ondernemersfonds, die via een verhoging van de OZB worden geïnd.
De waarde wordt getaxeerd conform de WOZ en elk jaar opnieuw vastgesteld. In onderstaande tabel worden de concepttarieven getoond. Deze tarieven zijn gebaseerd op de begrote opbrengsten en het nu bekende heffingsareaal. Na de nieuwe herwaardering zullen de definitieve tarieven worden berekend en door de raad worden vastgelegd bij de vaststelling van de verordeningen 2026.

Onroerende zaakbelasting	Heffingsareaal (bedragen x € 1.000.000)	Tarief 2025	Concepttarief 2026	Opbrengst (bedragen x € 1.000)
Woningen				
- Eigenaar	7.257	0,0875%	0,0822%	5.966
Niet woningen				
- Eigenaar	1.079	0,3898%	0,3893%	4.202
- Gebruiker	1.069	0,2938%	0,2880%	3.078

Roerende zaakbelasting
De RZB is qua heffing te vergelijken met de OZB, met dit verschil dat de RZB wordt geheven voor roerende woon- en verblijfsruimten. De tarieven zijn wettelijk gekoppeld aan de OZB-tarieven. Het heffingsareaal van de RZB is beperkt van omvang en omvat alleen de woonarken.

Toeristenbelasting
De toeristenbelasting is per 1 juni 2024 ingevoerd om bezoekers mee te laten betalen aan onze voorzieningen. Stapsgewijs wordt het tarief voor de toeristenbelasting verhoogd zodat deze beter is afgestemd op het landelijke gemiddelde. De toeristenbelasting zal overeenkomstig de uitgangspunten van de perspectiefnota 2025-2028 vanaf 2026 tot en met 2027 jaarlijks met 15% worden verhoogd.

Parkeeropbrengsten
De gemeente heft parkeerbelasting voor het parkeren van een voertuig op een aangewezen plaats en tijdstip, of voor verleende parkeervergunningen. Met de heffing van parkeerbelasting worden algemene inkomsten verkregen. Daarnaast heeft de gemeente parkeergarages waar ook tegen betaling kan worden geparkeerd. De parkeertarieven worden overeenkomstig de uitgangspunten van de perspectiefnota 2026-2029 geïndexeerd met 3,2%.

Precariobelasting
De gemeente heft precariobelasting voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Voor reclame-uitingen en uitstallingen bij winkels wordt momenteel geen precario geheven.

Gebonden heffingen
De opbrengst van deze zogeheten gebonden heffingen dient ter dekking van de kosten die de gemeente voor deze dienstverlening maakt.

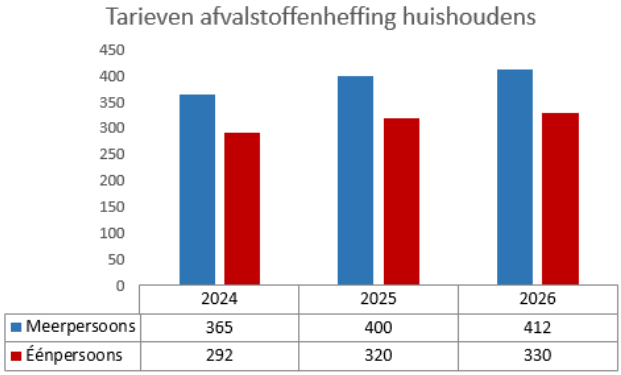
Per heffingssoort wordt de opbouw van de lasten weergegeven, waarbij we een onderscheid maken in de volgende twee categorieën:

- Directe lasten op basis van de taakvelden (alle direct toe te rekenen lasten, exclusief overhead);
- Indirecte lasten bestaande uit overhead en BTW.

Voor het bepalen van het dekkingspercentage worden de lasten inzake overhead en BTW toegerekend. Dit zijn de indirecte lasten. De overhead wordt toegerekend op basis van een overheadtarief en het aantal begrote uren per heffing.

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing is een heffing ter dekking van kosten van beheer van huishoudelijke afvalstoffen. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelverplichting voor huishoudelijk afval heeft. De heffing is afhankelijk van de omvang van het huishouden. Hierbij hanteren we

twee tarieven, namelijk voor één- en meerpersoonshuishoudens. Bij éénpersoonshuishoudens wordt een korting verleend van 20% op het meerpersoonstarief. Het gemeentelijke uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. Ten opzichte van 2025 is het tarief in 2026 gestegen. Dit komt voornamelijk door de verhoging van de bijdrage aan de GR Reinigingsdienst Waardlanden. De verhoogde bijdrage wordt doorberekend in het tarief van de afvalstoffenheffing. Met ingang van 1-1-2024 is Diftar ingevoerd. Zie verdere toelichting bij lokale lastendruk.

	2024	2025	2026
Meerpersoons	365	400	412
Éénpersoons	292	320	330

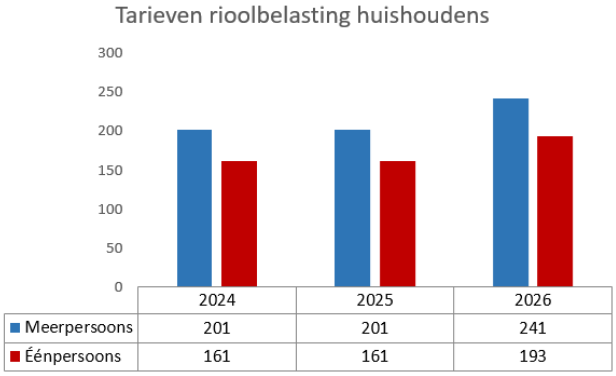
Opbouw tarieven

De begrote kwijtschelding afvalstoffenheffing en 15% van de perceptiekosten voor diverse belastingen worden toegerekend aan de afvalstoffenheffing. Het percentage van 15% is bepaald op basis van ervaringscijfers. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de kostendekkendheid van het tarief.

Afvalstoffenheffing	Bedragen x € 1.000
Lasten taakvelden	6.756
Inkomsten taakvelden, exclusief heffingen	-
Netto lasten taakvelden	**6.756**
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	109
Totale lasten	**6.865**
Opbrengst heffingen	**6.865**
Dekkingspercentage	**100%**

Rioolbelasting

Op grond van de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken hebben de gemeenten de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Om deze zorgplicht te bekostigen kan de gemeente op grond van artikel 228a van de Gemeentewet rioolbelasting heffen. Evenals bij de afvalstoffenheffing wordt bij woningen een onderscheid gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens. Bedrijven betalen per 150 m^3 waterverbruik een vast tarief dat gelijk is aan het meerpersoonstarief. Uitgangspunt voor de vaststelling van de tarieven is 100% kostendekkendheid. Tot de kosten die uit de rioolbelasting worden gedekt, behoren niet alleen de uitgaven voor rioolbeheer en onderhoud, maar ook 50% van de kosten voor straatreiniging en 20% van de kosten voor waterbeheersing. Er is gekozen om de ontwikkeling van de rioolbelastingtarieven over een periode van 60 jaar te bekijken, omdat dit een realistischer beeld geeft van de verwachte tariefontwikkeling. In deze systematiek wordt de egalisatievoorziening ingezet om de kostenschommelingen te vereffenen die zich gedurende deze periode kunnen voordoen. De toekomstige financiële effecten zijn opgenomen in het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2021 - 2025.
In het najaar van 2025 wordt het nieuwe Omgevingsprogramma Riolering 2026–2030 aan de gemeenteraad voorgelegd. In onderstaande afbeelding is het tarief van scenario 1 uit dit nieuwe programma opgenomen voor 2026. Alle overige gegevens zijn nog gebaseerd op het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan 2021–2025.

Opbouw tarieven

De begrote kwijtschelding rioolbelasting en 15% van de perceptiekosten voor diverse belastingen worden toegerekend aan de rioolbelasting. Het percentage van 15% is bepaald op basis van ervaringscijfers. De lasten van straatvegen worden voor 50% meegenomen in het tarief. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de kostendekkendheid van het tarief.

Rioolbelasting	Bedragen x € 1.000
Lasten taakvelden	3.639
Inkomsten taakvelden, exclusief heffingen	-
Netto lasten taakvelden	**3.639**
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	386
Totale lasten	**4.025**
Opbrengst heffingen	**4.025**
Dekkingspercentage	**100%**

Leges

Leges betreffen het recht op grond van het genot van, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Het betreft dan bijvoorbeeld het behandelen van verzoeken om verlening van een vergunning en het verstrekken van een paspoort of rijbewijs. Sommige legestarieven, zoals die van paspoorten en rijbewijzen, zijn gebonden aan wettelijke maxima en kunnen dus alleen worden verhoogd in de mate waarin het Rijk het toestaat. De overige tarieven, voor zover niet aan een maximum gebonden, zullen overeenkomstig de uitgangspunten van de perspectiefnota 2026-2029 worden geïndexeerd met 3,2%.

In de onderstaande tabel zijn de omvang en het dekkingspercentage van de onderdelen weergegeven.

Leges (bedragen x € 1.000)	Omgevingsvergunningen	Publiekszaken	Overige leges	Totaal leges
Lasten taakvelden	**1.312**	**1.307**	**68**	**2.687**
Toe te rekenen lasten (overhead)	699	561	0	1.260
Totale lasten	**2.012**	**1.868**	**68**	**3.947**
Opbrengst heffingen	**1.230**	**769**	**68**	**2.068**
Dekkingspercentage	**61%**	**41%**	**100%**	**52%**

Lijkbezorgingsrechten

Onderzoeksbureau Senze heeft in 2020 een onderzoek uitgevoerd naar de kostendekkendheid van de gemeentelijke heffingen en rechten. Om kostendekkendheid op termijn te bereiken zijn de tarieven voor de lijkbezorgingsrechten conform de perspectiefnota 2022 met 10% verhoogd in 2022 en 2023. Het vergt enige tijd voordat deze verhogingen doorwerken als gevolg van het afkopen van rechten voor bepaalde tijd. Voor nu

zijn daarom de opbrengsten in lijn met de perspectiefnota 2026-2029 bijgesteld. Voor 2026 zullen de tarieven overeenkomstig de uitgangspunten van de perspectiefnota 2026-2029 worden geïndexeerd met 3,2%. Uitgangspunt blijft het streven naar kostendekkendheid.

Lijkbezorgingsrechten	Bedragen x € 1.000
Lasten taakvelden	**500**
Toe te rekenen lasten (overhead)	195
Totale lasten	**694**
Opbrengst heffingen	**417**
Dekkingspercentage	**60%**

Marktgelden

Voor 2026 zullen de tarieven overeenkomstig de uitgangspunten van de perspectiefnota 2026-2029 worden geïndexeerd met 3,2%.

Marktgelden	Bedragen x € 1.000
Lasten taakvelden	**31**
Toe te rekenen lasten (overhead)	16
Totale lasten	**46**
Opbrengst heffingen	**25**
Dekkingspercentage	**54%**

3.7.4 Lokale lastendruk

In onderstaande overzicht wordt duidelijk hoe de woonlasten van één- en meerpersoonshuishoudens in Gorinchem zich volgend jaar ontwikkelen. Voor de waardeontwikkeling van de WOZ wordt uitgegaan van een verwachte stijging van 10%. In onderstaande tabel is voor de rioolbelasting het tarief van scenario 1 uit het nieuwe Omgevingsprogramma Riolering 2026–2030 opgenomen.

Per 1-1-2024 is Diftar ingevoerd. Het variabele deel van het tarief voor een meerpersoonshuishouden is vastgesteld op € 40 en voor een éénpersoonshuishouden op € 32. Het vaste deel in 2026 is voor een meerpersoonshuishouden € 372 en voor een éénpersoonshuishouden € 298. In de verordening zal het tarief per lediging voor 2026 ongewijzigd worden vastgesteld. Voor 2025 was het hoogbouwtarief (binnenstadstarief) € 0,50 per lediging en het laagbouwtarief € 1,50 per lediging. De mogelijkheden voor kwijtschelding worden ook opgenomen in de verordening.

Meerpersoons-huishouden	2025	2026	Verschil
Woonlasten gemiddelde WOZ			
Afvalstoffenheffing	€ 400	€ 412	3,0%
Rioolbelasting	€ 201	€ 241	19,9%
OZB woning	€ 323	€ 334	3,4%
Gemiddelde WOZ	€ 369.000	€ 405.900	10,0%
	€ 924	**€ 987**	**6,8%**

Eenpersoons-huishouden	2025	2026	Verschil
Woonlasten gemiddelde WOZ			
Afvalstoffenheffing	€ 320	€ 330	3,1%
Rioolbelasting	€ 161	€ 193	19,9%
OZB woning	€ 323	€ 334	3,4%
Gemiddelde WOZ	€ 369.000	€ 405.900	10,0%
	€ 804	**€ 857**	**6,6%**

3.8 Verbonden partijen

3.8.1 Inleiding

De gemeente werkt samen met diverse partijen waarin zij zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft, de zogeheten verbonden partijen. Het aangaan van overeenkomsten met verbonden partijen komt voort uit maatschappelijke relevantie en bestuurlijke motieven. Een bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente zeggenschap heeft in de betreffende partij; als een lid van het college zitting heeft in het bestuur of namens de gemeente stemt. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname in een verbonden partij risico kan lopen. Het BBV (art. 15) geeft het wettelijk kader weer en de vereisten voor deze paragraaf.

3.8.2 Lijst van verbonden partijen

De gemeente Gorinchem heeft te maken met diverse verbonden partijen. Deze verbonden partijen zijn in te delen in de volgende categorieën:
A. Gemeenschappelijke Regelingen (GR)
B. Vennootschappen en coöperaties
C. Stichtingen

In onderstaand overzicht wordt per categorie aangegeven welke verbonden partijen hiertoe behoren. Per verbonden partij wordt een nadere detaillering gegeven.

A. Gemeenschappelijke Regelingen
- GR Dienst Gezondheid & Jeugd
- GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- GR GEVUDO
- GR AVRES
- GR Reinigingsdienst Waardlanden
- GR Bureau Openbare Verlichting
- GR Natuur- en Recreatieschap
- GR Belastingsamenwerking Rivierenland

B. Vennootschappen en coöperaties
- Hoog Dalem C.V.
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
- Oasen N.V.
- Stedin Holding N.V.
- Merwede LingeLijn Beheer B.V.
- Gemeente Gorinchem Deelneming B.V.
- Huisvuil Verbranding Centrale (HVC) N.V.
- Coöperatie i_lab

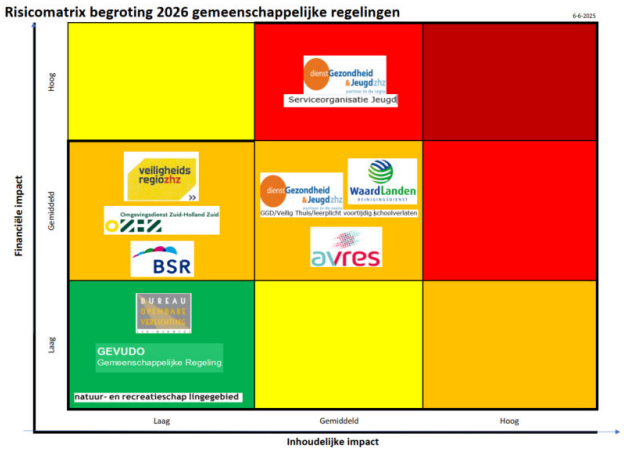
C. Stichtingen
- Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem
- Stichting Vesting3hoek

3.8.3 Risicoprofiel

Het risicoprofiel van de gemeenschappelijke regelingen is op 5 juni 2025 tijdens een I&O met de raad besproken. Dit heeft geleid tot enkele aanpassingen in de onderstaande matrix voor de begroting 2026. Het betreffen aanpassingen ten opzichte van de begroting 2025 ten aanzien van de Veiligheidsregio, Waardlanden en de Dienst Gezondheid en Jeugd onderdelen GGD/ Veilig Thuis/ leerplicht en voortijdig schoolverlaten. De Belasting Samenwerking Rivierenland is nieuw toegevoegd. De regio AV is niet opgenomen vanwege de opheffing van deze regeling. Zoals afgesproken wordt het profiel jaarlijks geactualiseerd en opgenomen in deze paragraaf.

De risicomatrix kent een financiële impact en een bestuurlijke impact. Het totaaloverzicht van de financiële en bestuurlijke impacts is hieronder te vinden. De financiële impacts gaan met name over het weerstandsvermogen en de financiële exploitatie van een regeling. De bestuurlijke, inhoudelijke impacts geven inzicht in de bestuurlijke vertegenwoordiging, de stemverhouding, de mate waarin de doelen van de regelingen en de beleidsdoelen van de gemeente op elkaar zijn afgestemd en het eventuele imagorisico dat zich kan voordoen als gevolg van werkzaamheden van een regeling. In de paragraaf Verbonden partijen en de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is een inhoudelijke toelichting hierop gegeven.

Hoe hoger de score op financiële en inhoudelijke impact (van groen via oranje naar rood), hoe gedetailleerder de sturingsinformatie via de planning en controlcyclus en overige bestuurlijke documenten. Dit betekent uitgebreidere informatie over DGJ, Veiligheidsregio, Waardlanden, Avres en Omgevingsdienst. Dit komt tot uitdrukking bijvoorbeeld raadsvoorstellen met zienswijzenbrieven dan wel bestuursrapportages c.q. begrotingswijzigingen van gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast is er een informatiestroom vanuit de gemeenschappelijke regeling rechtstreeks richting de raad via de lijst van ingekomen stukken.

3.8.4 A. Gemeenschappelijke Regelingen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd

Vestigingsplaats	Dordrecht.
Korte omschrijving	De GR Dienst Gezondheid & Jeugd bestaat uit een viertal organisatieonderdelen. Onderdeel van de Dienst Gezondheid & Jeugd zijn; de GGD Zuid-Holland Zuid, Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Veilig Thuis (VT) en de Service Organisatie Jeugd (SOJ). Het organisatie onderdeel SOJ kent haar eigen begroting. De DG&J helpt inwoners mee te doen aan een gezonde en sociaal veilige samenleving. De interventies en acties van de DG&J zijn daarop gericht, waarbij (veer)kracht, eigen regie en het welbevinden van mensen centraal staat. De DG&J kijkt met een integrale blik naar haar taken, maakt verbinding tussen verschillende beleidsterreinen en bevordert samenwerking tussen verschillende organisaties aan gezamenlijke doelen. De Dienst Gezondheid & Jeugd verzorgt namens de 10 gemeenten in Zuid-Holland Zuid de uitvoering van diverse taken op het gebied van publieke gezondheid, maatschappelijke zorg en leerplicht. Daarnaast is de Dienst verantwoordelijk voor de aansturing van de uitvoering van de integrale jeugdgezondheidszorg. Ook bij rampen en crises, waarin de publieke gezondheid wordt bedreigd, treedt de Dienst Gezondheid & Jeugd op.
Publiek belang	De Dienst Gezondheid & Jeugd bewaakt, beschermt en bevordert activiteiten die gericht zijn op het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen en het vergroten van ontwikkelingskansen ten behoeve van de inwoners van Zuid-Holland Zuid.
Bestuurlijk belang	Een lid van het B&W-college maakt deel uit van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling. Het aantal stemmen dat een lid kan uitbrengen in het algemeen bestuur wordt bepaald door het aantal inwoners van de gemeente. De gemeente Gorinchem heeft twee stemmen. Elk lid van het dagelijks bestuur heeft in de vergadering één stem.
Financieel belang	De totale primaire begroting voor de Dienst Gezondheid & Jeugd 2026 bedraagt € 200 mln., waarvan € 165 mln. voor de Serviceorganisatie Jeugd. De in deze primaire begroting opgenomen bijdragen voor Gorinchem zijn €13,0 mln. (So-jeugd) en € 3,0 mln. overig. Deze bijdragen worden/zijn bijgesteld op basis van de bijstellingsdocumenten.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 3.211.081 Verwachte stand 1 januari 2026: € 1.974.814 Verwachte stand 31 december 2026: € 1.446.906
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 29.356.782 Verwachte stand 1 januari 2026: € 28.000.000 Verwachte stand 31 december 2026: € 28.500.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: € 0
Risico's	De verschillende risico’s staan beschreven in de jaarstukken (verplichte paragraaf) van de GR Dienst Gezondheid & Jeugd. We achten het zeer onwaarschijnlijk dat alle risico's zich in hetzelfde jaar zullen voordoen. Om risico’s op te kunnen vangen wordt ook eerst gezocht naar dekking in de lopende begroting. Als dat niet langer houdbaar is, zal de Dienst gebruik maken van een reserve die gemaximeerd is op € 500.000. Wij achten dit afdoende om de meest voorkomende risico’s op het gebied van Gezondheidszorg af te dekken De Jeugdwet is een open-einderegeling, wat betekent dat gemeenten verplicht zijn om passende hulp te bieden aan jongeren die daar recht op hebben, ongeacht budgettaire beperkingen, omdat de wet geen financieel plafond heeft voor de benodigde zorg. De belangrijkste risico's van een open einde regeling zijn budgetoverschrijding en het gevaar dat de gemeente niet kan voldoen aan wettelijke verplichtingen, wat kan leiden tot juridische conflicten en financiële tekorten. Dit komt doordat de kosten niet vooraf gemaximaliseerd worden, waardoor de gemeente mogelijk moet bijbetalen om aan de zorgvraag te voldoen, zelfs als het budget overschreden is. Gorinchem beschikt over een reserve Sociaal Domein die onder andere is bedoeld om dergelijke financiële risico's binnen het Sociaal Domein op te kunnen vangen.

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Vestigingsplaats	Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) is gevestigd te Dordrecht.
Korte omschrijving	OZHZ voert de wettelijke milieutaken uit voor de tien gemeenten in Zuid-Holland Zuid en de provincie Zuid-Holland. Voor een aantal deelnemers voert de OZHZ ook bouwtaken uit. Voor Gorinchem voert OZHZ op vier onderdelen milieutaken uit: 1. Algemene taken: De OZHZ adviseert voor wettelijke milieutaken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Ook begeleidt OZHZ het hoger beroep en bezwaarprocedures op het gebied van milieu. 2. Vergunnen & melden: De OZHZ neemt de taken waar voor het toetsen en vergunnen van de omgevingsvergunning (milieu). Daarnaast ontvangt en controleert de OZHZ ook alle milieumeldingen. 3. Toezicht & handhaving: De OZHZ controleert de huidige situatie van het milieu en zorgt dat deze niet verslechtert. Dit doet OZHZ door inspecties uit te voeren bij werkzaamheden of bestaande bedrijven. Waar nodig worden wettelijke stappen ondernomen. 4. Expertise & advies: De OZHZ heeft specifieke expertise op het gebied van bijvoorbeeld bodem, geluid, lucht,omgevingsveiligheid en duurzaamheid. Hierover geeft de OZHZ advies bij ruimtelijke ontwikkelingen.
Publiek belang	OZHZ draagt bij aan een veilige, gezonde, duurzame en leefbare omgeving.
Bestuurlijk belang	Een lid van het B&W-college maakt deel uit van het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling. In het bestuur heeft Gorinchem 3 van de 100 stemmen. Dit sluit aan bij de financiële inbreng in de regeling.
Financieel belang	De totale omzet van de OZHZ bedraagt ca. € 30 mln. De bijdrage van Gorinchem bedraagt afgerond € 0,7 mln. Deze bijdrage bestaat uit een inwonerbijdrage en een bijdrage voor de milieutaken.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 988.399 Verwachte stand 1 januari 2026: € 1.098.522 Verwachte stand 31 december 2026: € 1.172.211
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 0 Verwachte stand 1 januari 2026: € 0 Verwachte stand 31 december 2026: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: € 73.689
Risico's	In 2025 werkt OZHZ aan ombuigingen en financiële opgaven. Dit proces wordt in 2026 doorgezet. Men onderzoekt ook verdere samenwerking met andere omgevingsdiensten. Met de verwachte besparingen wordt het weerstandsvermogen versneld opgebouwd. Verder blijft de Omgevingswet een leerproces. De risico's worden als beneden gemiddeld ingeschat.

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Vestigingsplaats	Dordrecht.
Korte omschrijving	Om de risico's op het gebied van de openbare orde en veiligheid te beheersen is de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) opgericht (2009) ter uitvoering van de Wet Veiligheidsregio's (2010). In de VRZHZ werken gemeenten, regionale brandweer, regionale ambulancevoorziening en de geneeskundige hulpverlening (GHOR) bij ongevallen en rampen nauw samen met politie en waterschappen. Daarnaast wordt er samengewerkt met overheidsdiensten en private partners. De VRZHZ wil behalve optimaal voorbereid zijn op een ramp of crisis, ook een belangrijke rol spelen met het voorkomen daarvan. Door de bundeling van krachten zorgt de VRZHZ voor de fysieke veiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Publiek belang	De VRZHZ wil incidenten en rampen voorkomen door risico's te achterhalen en hierover te adviseren om deze zoveel mogelijk te beperken. De VRZHZ organiseert een daadkrachtige respons voor de bestrijding in acute situaties en de VRZHZ zorgt ervoor dat na een incident er zo snel mogelijk kan worden teruggekeerd naar de normale situatie zodat de maatschappelijk continuïteit gewaarborgd blijft.
Bestuurlijk belang	De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks en het algemeen bestuur van de GR. In beide besturen is zij tevens vicevoorzitter. Bij het nemen van besluiten in het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen elk één stem uit. Het algemeen bestuur beslist bij een meerderheid van stemmen. Indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.
Financieel belang	Bijdrage van Gorinchem over 2026 bedraagt € 4.112.329
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 9.673.000 Verwachte stand 1 januari 2026: € 6.216.000 Verwachte stand 31 december 2026: € 6.165.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 89.772.000 Verwachte stand 1 januari 2026: € 100.120.000 Verwachte stand 31 december 2026: € 111.650.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: € 0
Risico's	Er is een aantal risico's waar rekening mee gehouden dient te worden. Zo wordt de VRZHZ 10% gekort op de BDuR-gelden die zij jaarlijks ontvangt. Wel kan vermelden worden dat voor 2026 de korting als taakstelling in de begroting van de VRZHZ is verwerkt. Daarnaast worden de veiligheidsregio's extra taken toebedeeld i.h.k.v. maatschappelijke weerbaarheid. Onduidelijk is nog op welke manier zij financieel gecompenseerd gaan worden. Tot slot wordt van de VRZHZ na 2026 verwacht dat zij binnen de eigen begroting dekking vinden van plusminus een half miljoen per jaar m.b.t. het MJOP.

GR Gevudo

Vestigingsplaats	Dordrecht.
Korte omschrijving	Gevudo beheert het aandelenpakket van twaalf gemeenten in de regio ZHZ in de N.V. Huisvuil Verbranding Centrale (HVC). Het aandelenpakket bestaat uit 529 aandelen. Voor al deze gemeenten verwerkt HVC het huisafval en voor een aantal ook de afvalinzameling. Daarnaast ontwikkelt HVC zich steeds meer als een duurzaam energiebedrijf.
Publiek belang	Gevudo behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten in de aandeelhoudersvergadering van de HVC N.V.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur en heeft zitting in het dagelijks bestuur. Via de GR is er invloed op het beleid van de HVC. De GR levert een lid in de raad van commissarissen van HVC in de vorm van een onafhankelijk externe. De GR levert ook een lid in de aandeelhoudersvergadering van HVC.
Financieel belang	Tegen maatschappelijk verantwoorde kosten verwerken van het afval. Gorinchem is deelnemer in de GR Gevudo welke de aandelen beheert van de NV HVC. Het betreft hier een belang van ruim 18%. Gevudo staat naar rato van haar deelname in HVC garant voor het nakomen van de financiële verplichtingen die HVC aangaat in het kader van de financiering van verbrandingsinstallaties en andere bedrijfsactiviteiten. Hiervoor wordt een garantstellingsprovisie ontvangen. De garantstellingsprovisie wordt aan de deelnemende gemeenten uitgekeerd o.b.v. de inwoneraantallen x tarief. Daarnaast wordt dividend aan de deelnemende gemeenten uitgekeerd.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 30.000 Verwachte stand 1 januari 2026: € 30.000 Verwachte stand 31 december 2026: € 30.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 0 Verwachte stand 1 januari 2026: € 0 Verwachte stand 31 december 2026: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: € 0
Risico's	In navolging van andere jaren worden de risico's als 'beperkt' beoordeeld.

GR AVRES

Vestigingsplaats	Gorinchem / Meerkerk
Korte omschrijving	De uitvoeringsorganisatie Avres voert voor de aangesloten gemeenten de Participatiewet uit. Dit betekent dat zij bijstandsuitkeringen verstrekt, inwoners begeleidt naar werk en de werkgeversrol van de sociale werkvoorziening voert. Ook voert Avres het gemeentelijk minimabeleid uit en is schulddienstverlening bij Avres belegd. Daarnaast voeren zij ook nog extra taken uit, zoals de Leefgeldregeling voor Oekraïense vluchtelingen, herstelregelingen kinderopvangtoeslagaffaire, en uitkering van de Energietoeslag.
Publiek belang	Avres bedient inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt en inwoners met schulden. Een goede en laagdrempelige dienstverlening is voor hen erg belangrijk. Hiervoor werkt Avres samen met andere partners binnen het Sociaal Domein.
Bestuurlijk belang	Twee leden van het college maken deel uit van het algemeen bestuur van de GR. Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering een stem. De besluiten van het algemeen bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
Financieel belang	De financiële middelen voor participatie en schulddienstverlening worden doeltreffend ingezet en komen ten goede aan de inwoners van Gorinchem. Daarnaast hebben we er als gemeente belang bij dat Avres financieel gezond blijft. Bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2025: € 34.847.519
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 15.521.000 Verwachte stand 1 januari 2026: € 10.683.000 Verwachte stand 31 december 2026: € 9.975.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 8.446.000 Verwachte stand 1 januari 2026: € 8.446.000 Verwachte stand 31 december 2026: € 8.446.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: € 50.000
Risico's	Het ontwerp resultaat van de begroting 2026 van Avres is een uitkomst met een aantal onzekerheden. De gehanteerde uitkomsten zijn overeenkomstig de septembercirculaire 2024. In de praktijk, bijvoorbeeld door een nieuwe CAO voor ambtenaren, kan blijken dat de indexering hoger uitvalt ten opzichte van de septembercirculaire 2024. Dit kan leiden tot een hogere gemeentelijke bijdrage. We gaan er van uit dat een hogere gemeentelijke bijdrage als gevolg van loon- en prijsstijgingen via het gemeentefonds worden gecompenseerd. Zowel de participatiewet als de minimaregelingen zijn open einde regelingen. Dat heeft als gevolg dat de kosten niet vooraf gemaximaliseerd kunnen worden en dit kan leiden tot overschrijden van budgetten. Avres beschikt over een weerstandvermogen dat qua omvang ruim voldoende is om deze risico's op te kunnen vangen. Daarnaast beschikt Gorinchem over een reserve Sociaal Domein die onder andere is bedoeld om financiële risico's binnen het Sociaal Domein op te kunnen vangen.

GR Reinigingsdienst Waardlanden

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	Het op milieuverantwoorde wijze ophalen van ons afval en zorg dragen voor verwerking. Daarnaast heeft Waardlanden via dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) taken toegewezen gekregen voor het onderhoud van het openbare gebied.
Publiek belang	Het uitvoeren van gemeentelijke taken op het gebied van de afvalinzameling.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het bestuur van de GR. Bij stemming wordt 75% vereist van het aantal (gewogen) stemmen. Ter bepaling van het totaal aantal stemmen en het aantal stemmen per deelnemende gemeente in het bestuur wordt uitgegaan van 1) het totaal aantal huisaansluitingen van de deelnemende gemeenten, en 2) het aantal huisaansluitingen per deelnemende gemeente. De stemverhoudingen worden voor een periode van vier jaar vastgesteld. Voor het in het bestuur tot stand brengen van een beslissing bij stemming wordt de volstrekte meerderheid vereist van hen die een stem hebben uitgebracht.
Financieel belang	Iedere deelnemende gemeente betaalt jaarlijks een gemeentelijke bijdrage. Deze gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van de door het bestuur vast te stellen verdeelsleutel. De begroting, inclusief het te voeren beleid, wordt door het bestuur vastgesteld. De Reinigingsdienst Waardlanden beschikt over een beperkte algemene reserve en een reserve grondwaardering om eventuele financiële tegenvallers op te vangen. De bijdrage van Gorinchem bedraagt conform de begroting 2026 Waardlanden: € 5.966.000. Dit bestaat uit € 4.888.000 voor afvalinzameling en € 1.079.000 afvalverwerking.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 2.016.000 Verwachte stand 1 januari 2026: € 1.508.000 Verwachte stand 31 december 2026: € 1.954.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 28.541.000 Verwachte stand 1 januari 2026: € 29.475.000 Verwachte stand 31 december 2026: € 29.389.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: € 0
Risico's	Dalende opbrengsten uit grondstoffen kunnen de exploitatie onder druk zetten. Dit kan worden veroorzaakt door marktontwikkelingen of door de kwaliteit van afvalscheiding. Sinds 1 januari 2024 is na de afsluiting van de ondergrondse containers Diftar ingevoerd: voor restafval wordt sindsdien per lediging betaald. In 2025 vindt de evaluatie plaats van zowel Diftar als de oude strategienota.

GR Bureau Openbare Verlichting

Vestigingsplaats	Hardinxveld-Giessendam.
Korte omschrijving	De GR Bureau Openbare Verlichting heeft ten doel een bijdrage te leveren aan het beheer van de Openbare Verlichting in de bij de GR aangesloten gemeenten.
Publiek belang	Onderhoud van openbare verlichting.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college maakt deel uit van het algemeen bestuur van de GR. Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering een stem. De besluiten van het algemeen bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
Financieel belang	Het financieel aandeel van Gorinchem in deze regeling is op basis van het aantal lichtobjecten. Het voorschot per lichtmast is gelijk aan 2026, namelijk € 12,10. De bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2026: € 97.850,80
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 183.388 Verwachte stand 1 januari 2026: € 193.252 Verwachte stand 31 december 2026: € 198.619
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 0 Verwachte stand 1 januari 2026: € 0 Verwachte stand 31 december 2026: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: € 5.367
Risico's	Als deelnemers uitstappen kan dit consequenties hebben voor de continuïteit en/of de gemeenschappelijke bijdrage. De risico's worden als beperkt beoordeeld.

GR Natuur- en Recreatieschap Lingebied

Vestigingsplaats	Kerk-Avezaath
Korte omschrijving	Het Algemeen Bestuur van het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied heeft in december 1998 besloten om samen met een ander recreatieschap per 1 juli 1999 de BV Recreatieschap Rivierengebied op te richten. De maatschappij voert met haar overige vennootschappen een organisatie die gericht is op één kernactiviteit gericht op het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatieve toeristische voorzieningen. De GR'en Natuur- en Recreatieschappen sturen de BV recreatiemaatschappij Rivierengebied aan.
Publiek belang	Het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatieve toeristische infrastructuur. De infrastructuur kan in twee typen voorzieningen worden onderscheiden: de land- en routegebonden voorzieningen zoals paden, routes, veerpontjes en dagrecreatiegebieden.
Bestuurlijk belang	Een afgevaardigde van het college neemt zitting in het Algemeen Bestuur van het Natuur- en Recreatieschap Lingebied.
Financieel belang	De bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2026: € 0, de bijdrage is afgekocht.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 0 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 6.850 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Geen risico's

GR Belastingsamenwerking Rivierenland

Vestigingsplaats	Tiel
Korte omschrijving	Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR) is een samenwerkingsverband op het gebied van lokale belastingen. De BSR zorgt voor het heffen en invorderen van gemeentelijke- en waterschapsbelastingen. Hiernaast voert de BSR ook de wet WOZ en BAG uit. Per 1 januari 2025 is de gemeente Gorinchem deelnemer van de BSR.
Publiek belang	Het uitvoeren van de werkzaamheden op het gebied van heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen. De BSR streeft ernaar om zoveel mogelijk belastingsoorten op één aanslag te zetten, zodat de inwoners van Gorinchem weten hoeveel belasting zij per jaar moeten betalen.
Bestuurlijk belang	Eén afgevaardigde van het college neemt zitting in het Algemeen Bestuur van de BSR.
Financieel belang	De reguliere bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2026: € 664.000. Voor de eerste drie jaar biedt de BSR een korting aan van € 810.000 totaal. In de reguliere bijdrage over 2026 is de korting al verwerkt.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 363.000 Verwachte stand 1 januari 2026: € 93.000 Verwachte stand 31 december 2026: € 42.000
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 817.000 Verwachte stand 1 januari 2026: € 425.000 Verwachte stand 31 december 2026: € 347.000
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: € 0
Risico's	De verschillende risico’s zijn beschreven in de begroting 2026 van de BSR. Het is zeer onwaarschijnlijk dat alle risico's zich in hetzelfde jaar zullen voordoen. Voor de incidentele weerstandscapaciteit is een post onvoorzien opgenomen in de begroting van de BSR. Wanneer er kosten ontstaan uit risico's die niet in de begroting van de BSR zijn opgenomen en niet kunnen worden gedekt uit de post onvoorzien, wordt een beroep gedaan op de deelnemers van de BSR. De risico's worden als beperkt beoordeeld.

3.8.5 B. Vennootschappen en coöperaties

Hoog Dalem C.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	Voor eigen rekening en risico voeren van een grondexploitatie Hoog Dalem samen met de partners verenigd in de C.V. Realiseren van woningen en voorzieningen op het gewenste kwaliteits- en kwantiteitsniveau in Gorinchem Oost conform de vastgestelde ruimtelijke en financiële kaders (grondexploitatie).
Publiek belang	Realiseren woningbouw en voorzieningen in Hoog Dalem.
Bestuurlijk belang	Twee leden van het college treden op als aandeelhouders van Hoog Dalem C.V. Het voorzitterschap in de vergadering van aandeelhouders rouleert per jaar. Besluitvorming van de directie vindt plaats op basis van unanimiteit. In de statuten (artikel 15 lid 7) is geregeld welke directiebesluiten de instemming van de aandeelhouders vragen. Die besluiten vragen een twee derde meerderheid, alle overige besluiten vragen om unanimiteit. De burgemeester treedt op als (stille) vennoot in Hoog Dalem C.V.
Financieel belang	De gemeente staat garant voor de leningen die de CV aangaat. Deze garantstelling bedraagt € 15 mln. De gemeente voert samen met Heijmans en AM de grondexploitatie Hoog Dalem. De gemeente neemt voor ongeveer 50% (€ 100.000) deel in het kapitaal van Hoog Dalem C.V. De gemeente is ook voor 50% beherend vennoot in de C.V.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 1.587.890 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 0 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De ontwikkeling van Hoog Dalem is vergevorderd. Hierdoor nemen de risico's steeds meer af. Marktrisico's zoals de rente kunnen effect hebben op de hoogte van de verkoopprijzen en productiekosten.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag.
Korte omschrijving	De BNG fungeert als intermediair tussen de kapitaalmarkt en decentrale overheden. De BNG kan gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens decentrale overheden. De BNG is een naamloze structuurvennootschap waarvan 50% van de aandelen in handen zijn van de Staat en de overige 50% in handen van decentrale overheden.
Publiek belang	De gunstige prijzen van financieringsmiddelen worden doorgegeven aan decentrale overheden, waaronder gemeente Gorinchem. Hierdoor wordt de kredietwaardigheid van gemeenten versterkt en kunnen zij relatief goedkoop lenen.
Bestuurlijk belang	De wethouder financiën heeft gemandateerde stemrecht in de AVA. Het bestuurlijke belang (stemrecht) wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,173% in het aandelenkapitaal. De boekwaarde van de aandelen is € 240.825. Van de nettowinst is in 2023 50% uitgekeerd aan de aandeelhouders conform het dividendbeleid.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 4.777.000.000 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 123.614.000.000 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De BNG heeft een lage solvabiliteitsratio. De BNG is echter een financiële instelling waardoor gegeven de aard van de activiteiten zij verhoudingsgewijs veel vreemd vermogen heeft en een relatief laag eigen vermogen. BNG wordt desondanks als een van de veiligste banken ter wereld wordt beschouwd. Oplopende rente kan invloed hebben op de leningenportefeuille van BNG en daarmee de stabiliteit van BNG maar voor nu wordt dit risico beoordeeld als beperkt.

Oasen N.V.

Vestigingsplaats	Gouda
Korte omschrijving	Kernactiviteiten zijn het winnen, zuiveren, distribueren en verkopen van drinkwater. Oasen N.V. maakt drinkwater voor 750.000 mensen en 7.200 bedrijven in het oosten van Zuid-Holland.
Publiek belang	Op duurzame wijze zorgdragen voor drinkwater.
Bestuurlijk belang	Een lid van het College heeft stemrecht in de AVA. Het daadwerkelijk bestuurlijk belang (stemrecht) in de AVA wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 4,55% in het aandelenkapitaal van Oasen.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 132.896.000 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 240.389.000 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Oasen N.V. is een solvabel bedrijf met een beperkt dividendregime. Door het droogtevraagstuk en vervuiling neemt de investeringsopgave voor Oasen toe om de toekomstige drinkwatervoorziening te kunnen verzekeren. De risico's worden als beperkt ingeschat.

Stedin Holding N.V.

Vestigingsplaats	Rotterdam.
Korte omschrijving	Stedin bestaat uit verschillende bedrijfsonderdelen: netbeheerder, infrabedrijf en een netwerkbedrijf. Met elkaar zorgen zij ervoor dat klanten kunnen beschikken over (duurzame) energie om te leven, werken en ondernemen. Daarnaast verduurzaamt Stedin het energiesysteem en houdt zij het robuust en betaalbaar.
Publiek belang	Stedin draagt zorg voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de gas- en elektriciteitsnetten. Onderdeel van het beheer is dat uitval of onderbreking van de gas en elektriciteitstoevoer wordt geminimaliseerd.
Bestuurlijk belang	Een lid van het College heeft stemrecht in de AVA. Het bestuurlijk belang (stemrecht) in de AVA wordt bepaald naar rato van het ingebrachte kapitaal.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem heeft een belang van 0,6% in het aandelenkapitaal van Stedin. Daarnaast heeft de gemeente in 2021 een cumulent preferente aandelenpakket verworven ad € 1,36 mln.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 3.370.000.000 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 4.362.000.000 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De energietransitie is een grote opgave waardoor de resultaten onder druk kunnen komen te staan. In 2021 zijn hiervoor cumulatief preferente aandelen uitgegeven. De gemeente Gorinchem heeft ook deelgenomen aan deze uitgifte. Het Rijk heeft € 500 miljoen ter beschikking gesteld in de Miljoenennota 2023. In het traject voor extra middelen zijn in 2024 twee provincies en 21 gemeenten aangesloten als nieuwe aandeelhouders. Het is niet uit te sluiten dat Stedin opnieuw een beroep zal moeten doen op haar aandeelhouders indien er nog meer kapitaal nodig is.

Merwede LingeLijn Beheer B.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	De BV MLL is opgericht voor de aanleg van de MLL tussen Dordrecht en Geldermalsen om onder andere de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de deelnemende gemeenten te vergroten. De BV is nu verantwoordelijk voor het beheer van deze lijn.
Publiek belang	Openbaar vervoer.
Bestuurlijk belang	Een lid van het college treedt op als vertegenwoordiger van de gemeente in de AVA. In deze AVA is elke gemeente vertegenwoordigd door één persoon/één stem. Besluiten in de AVA worden genomen bij volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
Financieel belang	De investering in de Merwede LingeLijn heeft een totale omvang van circa € 55 mln. Hiervan kwam circa € 10 mln. voor rekening van Gorinchem.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 250.000 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 0 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Als gevolg van het schrappen van station Gorinchem Noord heeft deze BV geen expliciete functie meer. Samen met de andere aandeelhouders wordt gekeken of deze BV een “slapende” vorm krijgt of kan worden opgeheven. Zodra hier meer over bekend is, zal de raad hierover worden geïnformeerd. De gemeenten langs de MerwedeLingelijn blijven in een stuurgroep gezamenlijk werken aan de positionering van de MerwedeLingelijn richting provincie en Rijk.

Gemeente Gorinchem Deelneming B.V.

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	De vennootschap heeft ten doel het oprichten van, het deelnemen in, het besturen van en het toezicht houden op ondernemingen en vennootschappen.
Publiek belang	Door de afsluiten van ROM-S C.V. is er nu geen actief belang dat wordt gediend.
Bestuurlijk belang	De vennootschap is eind 2006 opgericht als onderdeel van de juridische structuur van ROM-S C.V.
Financieel belang	Gemeente Gorinchem is 100% aandeelhouder.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: N.N.B. Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De risico's worden als beperkt ingeschat. Op dit moment wordt in overleg met de fiscaal adviseur bekeken naar de fiscale positie en toekomst voor deze deelenming

Huisvuil Verbranding Centrale (HVC) N.V.

Vestigingsplaats	Alkmaar
Korte omschrijving	HVC N.V. verwerkt ons huishoudelijk afval en ontwikkelt zich als een producent van duurzame energie voor haar aandeelhouders. Binnen GEVUDO verband wordt een aandelenpakket HVC van de twaalf deelnemende gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid beheerd. Het gaat om ruim 18% van de gemeentelijke aandelen HVC, waarvoor de GEVUDO gemeenten garant staan. HVC keert hiervoor een jaarlijkse vergoeding uit en zo mogelijk een winstuitkering. Dat laatste is in de afgelopen jaren niet gebeurd, omdat de aandeelhouders er voor gekozen hebben het aandeel vreemd kapitaal in HVC te reduceren.
Publiek belang	De verwerking van onze huishoudelijke afvalstromen en de productie van duurzame energie.
Bestuurlijk belang	De realisatie van een circulaire economie en ondersteuning bij de energietransitie.
Financieel belang	De gemeente Gorinchem staat garant voor € 6,5 mln. van het bedrijfskapitaal van HVC N.V. De jaarlijkse risicogarantie uitkering bedraagt € 850.000 overall, inhoudende € 70.000 voor Gorinchem.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 257.538.000 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 646.857.000 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Omdat HVC steeds meer afhankelijk wordt van de opbrengsten van de geproduceerde duurzame energie, hebben de energieprijzen grote invloed op het bedrijfsresultaat. De vermogenspositie van HVC is nog niet voldoende om zonder garanties van gemeenten te opereren, maar is wel aan het verbeteren. Het risico voor HVC wordt beoordeeld als beperkt. Gevudo is het bestuurlijk vehikel in onze regio Zuid-Holland Zuid, die in HVC verband onze belangen vertegenwoordigt,

Coöperatie i_lab

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	i_lab is een coöperatief platform voor Gorinchem en de regio waar leren, werken en innoveren samenkomen en technologische ontwikkelingen in de verschillende branches uitgangspunt zijn. i_lab is een fysiek centrum op de campus in Gorinchem. Het is bovendien een knooppunt in het netwerk van samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid in de regio Gorinchem, hét netwerk voor onderlinge verbinding en kennisuitwisseling.
Publiek belang	Het i_lab is een plek en een netwerk waar door samenwerking tussen scholen en bedrijven een krachtig innovatief (beroeps)onderwijs (po, vo, mbo, hbo en wo) wordt gerealiseerd en een Leven Lang Ontwikkelen wordt gestimuleerd; voor een groter vernieuwings- en aanpassingsvermogen van stad en regio.
Bestuurlijk belang	Het rapport Samen voor elkaar van Berenschot geeft in haar conclusies aan dat als Gorinchem haar regiofunctie wil behouden en of versterken, ze blijvend moet investeren om een aantrekkelijke onderwijsstad voor de regio te blijven. Het i_lab en de verdere ontwikkeling van de campus zijn complementair. Namens de gemeente zitten twee leden van het college in het algemeen bestuur van het i-lab. Het onderwijsveld en het bedrijfsleven hebben ook elk twee personen die zitting hebben in het algemeen bestuur.
Financieel belang	De gemeente heeft een budget beschikbaar gesteld van € 6,65 mln. voor de uitwerking en realisatie van het i_lab, waarvan € 1,9 mln. gedekt uit de Regiodeal. In 2025 is het i_lab gerealiseerd.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 17.027 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 0 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: N.N.B.
Risico's	De locatie van het i_lab is in 2025 gerealiseerd. Het i_lab is dan ook naar de nieuwe locatie verhuisd. De risico’s zijn beperkt.

3.8.6 C. Stichtingen

Stichting Binnenstadsmanagement Gorinchem

Vestigingsplaats	Gorinchem.
Korte omschrijving	De stichting heeft tot doel de verbetering van: a. de economische positie en uitstraling van de Gorinchemse binnenstad; b. de samenwerking tussen partijen die hierop invloed uitoefenen.
Publiek belang	Een economisch en maatschappelijk goed functionerende en voor bewoners en bezoekers aantrekkelijke binnenstad met voldoende faciliteiten
Bestuurlijk belang	Een afgevaardigde van het college (portefeuille Economie en Toerisme) heeft zitting in het bestuur
Financieel belang	Bijdrage van Gorinchem bedraagt over 2026: N.N.B.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 21.066 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 0 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Geen bijzonderheden.

Stichting Vesting3hoek

Vestigingsplaats	Gorinchem
Korte omschrijving	De Vestingdriehoek is een toeristisch samenwerkingsverband tussen Gorinchem, Woudrichem, Zaltbommel, Slot Loevestein en Fort Vuren met als verbindende factor de veerdienst van Riveer die de bezoeker van de ene naar de andere locatie vervoert.
Publiek belang	Grensoverschrijdende samenwerking tussen partijen om economische spin-off en strategische doelen te realiseren die de locaties afzonderlijk van elkaar niet kunnen bereiken.
Bestuurlijk belang	Een afgevaardigde van het college (portefeuille Toerisme) neemt zitting in het bestuur en treedt hierbij op als voorzitter.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten Gorinchem, Altena, Zaltbommel en West Betuwe investeren naar belang in de samenwerking. Gorinchem draagt jaarlijks € 12.500 bij aan de Stichting.
Eigen vermogen	Stand 1 januari 2025: € 60.672 Verwachte stand 1 januari 2026: N.N.B. Verwachte stand 31 december 2026: N.N.B.
Vreemd vermogen	Stand 1 januari 2025: € 0 Verwachte stand 1 januari 2026: € 0 Verwachte stand 31 december 2026: € 0
Resultaat	Het verwachte resultaat over 2026 bedraagt: N.N.B.
Risico's	Geen bijzonderheden.

Gemeente Gorinchem

Begroting 2026
Financiële begroting

4 Financiële begroting

4.1 Grondslagen begroting en meerjarenraming

De begroting 2026 inclusief de meerjarenraming 2027-2029 is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het BBV hiervoor aan de gemeente stelt. Dit houdt onder andere in dat:
1. Voor de begroting en de meerjarenraming een stelsel van baten en lasten wordt gehanteerd;
2. De baten en lasten worden geraamd tot hun bruto bedrag;
3. De begroting en de meerjarenraming, volgens normen die voor gemeenten als aanvaardbaar worden beschouwd, een zodanig inzicht geeft dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en lasten.
4. De begroting en de meerjarenraming duidelijk en stelselmatig de omvang van alle geraamde baten en lasten, alsmede het saldo ervan, weergeven.

In dit hoofdstuk worden de grondslagen waarop de begroting is gebaseerd nader toegelicht, wordt een toelichting gegeven op totale lasten en baten en daarbij in hoeverre deze incidenteel of structureel van aard zijn en tot slot een verschillenanalyse op hoofdlijnen gegeven van de verschillen tussen de cijfers van 2026 en de begroting 2025 na wijziging (tot en met juli 2025).

De grondslagen voor de begroting
1. CAO-loonstijging: CAO aanhouden, vooralsnog wordt gerekend met een stijging van de loonkosten van 1,13% (1,13% = € 35 is 0,5% van de totale loonsom + 0,63% voor een half jaar);
2. Prijsstijging: 3,2%. Het Centraal Economisch Plan (CEP) is gebruikt om de indexatie te bepalen. We gebruiken hiervoor het percentage van het lopende jaar. Het percentage is van toepassing op diverse grondslagen zoals hieronder weergegeven;
3. Gesubsidieerde instellingen: een index van 2,17% toepassen;
4a. Tarieven voor precariobelasting, leges (voor zover niet aan een maximum verbonden), begrafenisrechten en marktgelden geldt het gemiddeld indexcijfer van 3,2%;
4b. Tarieven voor onroerende- en roerende zaakbelasting worden met 3,2% geindexeerd;
5. Tarieven voor leges (dienstverlening) ten aanzien van:
- evenementenvergunning: het tarief structureel bepalen op € 532 bij evenementen met een commercieel karakter; - evenementenvergunning met een maatschappelijk karakter: geen kosten in rekening brengen;
6. Tarieven rioolbelasting en afvalstoffenheffing: tariefsontwikkeling op basis van kostendekkendheid;
7. Tarieven voor parkeren (straatparkeren, parkeergarages en parkeerverguningen): voor 2026 uitgaan van reguliere indexering 3,2%;
8. Tarieven veerdienst: de tarieven jaarlijks verhogen met het prijsindexcijfer voor gezinsconsumptie van het CPB;
9. Tarief Lingehaven: het tarief jaarlijks verhogen met het prijsindexcijfer voor gezinsconsumptie van het CPB;
10. Tarief riviercruisevaart: de tarieven jaarlijks verhogen met het prijsindexcijfer voor gezinsconsumptie van het CPB;
11. Tarief toeristenbelasting: het tarief stapsgewijs naar het landelijke gemiddelde brengen door het jaarlijks met 15% te verhogen in de periode 2025 tot en met 2028;
12. Tarief naheffingsaanslag parkeerbelasting: het wettelijk maximumtarief aanhouden;
13. Huren niet-woningen: de bepalingen terzake uit de gesloten huurovereenkomsten volgen (wat in de regel neerkomt op een tariefsontwikkeling op basis van de CPI-index alle huishoudens);
14. De rekenrente is bepaald op 1,3%;
15. De rente voor de grondexploitatie is bepaald op 1,3%;
16. Raming aantal inwoners per 1 januari 2026: 38.900;
17. Raming aantal woonruimten per 1 januari 2026: 18.350;

18. Indexatie van investeringen groter dan € 1 mln. met 3,2%;
19. Meerjarenonderhoudsplannen wordt niet geïndexeerd;
20. Reserve Infrastructuur: positieve jaarrekeningsaldi (50% indien weerstandsratio groter is dan 2), positieve saldi op grondexploitaties en onderuitputting op de kapitaallasten toevoegen aan de reserve Infrastructuur;
21. Reserve Onderwijshuisvesting: jaarlijks € 1 mln. reserveren voor investeringen. Daarnaast toevoegen van de gerealiseerde onderuitputting van de kapitaallasten en de netto-opbrengsten van herontwikkellocaties van voormalige schoolgebouwen aan de reserve. Ook 50% van de positieve jaarrekeningsaldi toevoegen aan de reserve Onderwijshuisvesting (indien weerstandsratio groter is dan 2);
22. Reserve Duurzaamheid: besparingen die worden gerealiseerd na realisatie van verduurzamingsprojecten worden jaarlijks toegevoegd aan de reserve Duurzaamheid;
23. Reserve Sociaal Domein: eventuele saldi op het (programma) sociaal domein worden aan het einde van ieder jaar verrekend met deze reserve. Voor de reserve wordt een bandbreedte ingeschat van € 3,5 mln. tot € 5 mln. Voor de afroming in 2026 is als uitgangspunt het gemiddelde van deze bandbreedte genomen (€ 4,25 mln.).

4.2 Overzicht van lasten en baten

In de beleidsbegroting zijn per programma, onder het kopje 'Wat gaat dit kosten', overzichten opgenomen van de raming van lasten en baten inclusief de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Daarnaast worden de investeringen per programma uiteengezet. Tevens is hier een overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen en een overzicht van overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien opgenomen.

Het BBV schrijft echter voor dat deze overzichten per programma in de financiële begroting worden opgenomen in totaaloverzichten. Reden voor het voorschrijven van totaaloverzichten waarin alleen de financiële gegevens van alle programma's inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien zijn opgenomen, is dat het programmaplan veel beleid bevat, waardoor het zicht op de lasten en baten van de totale begroting veelal niet voldoende zal zijn.

Naast het 'totaaloverzicht van lasten en baten' treft u tevens de volgende totaaloverzichten aan:
1. Incidentele lasten en baten;
2. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
3. Recapitulatie van het structurele begrotingsevenwicht;
4. Verschillenanalyse van de begroting 2026 ten opzichte van de begroting 2025 na wijziging.

In deze overzichten worden de cijfers gepresenteerd van de jaren 2026 tot en met 2029, dat zijn de jaarschijven waarover de begroting en de meerjarenraming gaat.

Conform artikel 19 van het BBV dient de toelichting op het overzicht van lasten en baten ook de berekening van het EMU-saldo te bevatten. Dit onderdeel hebben wij meegenomen bij de uiteenzetting van de financiële positie.

4.2.1 Totaaloverzicht van lasten en baten

In onderstaand overzicht treft u voor het begrotingsjaar 2026 de raming van lasten en baten en de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma aan. Het overzicht is inclusief de algemene dekkingsmiddelen en overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien.

Overzicht van lasten en baten (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo	Toevoeging aan reserves	Onttrekking aan reserves	Geraamd resultaat
Programma Bestuur en ondersteuning	5.521	1.384	-4.136	-	-	-4.136
Programma Veiligheid	6.699	216	-6.483	-	4	-6.478
Programma Verkeer en vervoer	15.514	5.724	-9.790	3.905	3.893	-9.802
Programma Economie	14.366	12.412	-1.955	-	50	-1.905
Programma Onderwijs	12.178	2.800	-9.377	254	552	-9.080
Programma Sport, cultuur en recreatie	14.692	2.716	-11.976	420	501	-11.895
Programma Sociaal domein	84.536	28.302	-56.234	4.516	2.813	-57.937
Programma Duurzaamheid	13.382	12.042	-1.340	326	12	-1.654
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.211	2.654	-1.557	-	249	-1.308
Totaal programma's	**171.098**	**68.251**	**-102.847**	**9.421**	**8.073**	**-104.196**
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	882	122.802	121.920	1.835	-	120.084
Overzicht Overhead	15.438	457	-14.982	-	75	-14.907
Bedrag Onvoorzien	100	-	-100	-	-	-100
Totaal primitief	**187.519**	**191.509**	**3.990**	**11.256**	**8.148**	**882**

Hieronder volgt een meerjarenoverzicht van de lasten en baten, inclusief de realisatie uit de jaarrekening 2024. Dit overzicht geeft een integraal beeld van alle incidentele en structurele lasten en baten die zijn opgenomen in het programmaplan.

Toelichting op overzicht van lasten en baten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2024			Begroting 2025 na wijziging			Begroting 2026		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Lasten en baten									
Programma Bestuur en ondersteuning	5.914	1.636	-4.278	5.197	1.416	-3.781	5.521	1.384	-4.136
Programma Veiligheid	5.852	274	-5.578	6.806	293	-6.512	6.699	216	-6.483
Programma Verkeer en vervoer	11.670	5.533	-6.137	14.325	5.031	-9.295	15.514	5.724	-9.790
Programma Economie	9.240	7.365	-1.874	22.270	20.169	-2.100	14.366	12.412	-1.955
Programma Onderwijs	12.280	5.120	-7.160	13.576	3.063	-10.513	12.178	2.800	-9.377
Programma Sport, cultuur en recreatie	14.693	3.097	-11.596	14.107	2.804	-11.303	14.692	2.716	-11.976
Programma Sociaal domein	76.601	30.327	-46.274	79.114	25.459	-53.655	84.536	28.302	-56.234
Programma Duurzaamheid	14.490	12.042	-2.448	14.840	12.267	-2.573	13.382	12.042	-1.340
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.560	5.445	-1.114	4.875	5.267	391	4.211	2.654	-1.557
Totaal programma's	**157.300**	**70.840**	**-86.460**	**175.110**	**75.770**	**-99.341**	**171.098**	**68.251**	**-102.847**
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	1.415	115.409	113.994	1.369	122.027	120.658	882	122.802	121.920
Overzicht Overhead	14.386	664	-13.722	16.687	432	-16.256	15.438	457	-14.982
Bedrag heffing Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrag Onvoorzien	-	-	-	100	-	-100	100	-	-100
Saldo van lasten en baten voor mutaties in de reserves	**173.101**	**186.913**	**13.812**	**193.267**	**198.228**	**4.961**	**187.519**	**191.509**	**3.990**
Mutaties in de reserves	36.128	35.087	-1.042	22.002	18.179	-3.824	11.256	8.148	-3.108
Totaal saldo van lasten en baten	**209.230**	**222.000**	**12.770**	**215.269**	**216.407**	**1.137**	**198.775**	**199.657**	**882**

Toelichting op overzicht van lasten en baten (bedragen x € 1.000)	2027			2028			2029		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Lasten en baten									
Programma Bestuur en ondersteuning	5.628	1.456	-4.172	5.439	1.420	-4.019	5.159	1.190	-3.969
Programma Veiligheid	6.481	216	-6.265	5.981	216	-5.765	5.987	216	-5.771
Programma Verkeer en vervoer	15.257	5.803	-9.453	15.719	5.765	-9.953	16.396	5.763	-10.632
Programma Economie	38.751	36.835	-1.916	29.559	27.701	-1.858	7.796	5.936	-1.860
Programma Onderwijs	12.125	2.793	-9.332	12.468	2.793	-9.675	10.989	2.793	-8.196
Programma Sport, cultuur en recreatie	14.357	2.171	-12.186	14.501	2.171	-12.329	14.597	2.738	-11.859
Programma Sociaal domein	84.442	27.923	-56.519	77.547	23.272	-54.275	77.400	23.280	-54.120
Programma Duurzaamheid	13.253	12.054	-1.199	13.233	12.108	-1.125	12.555	11.406	-1.149
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.003	1.604	-2.399	3.995	1.604	-2.391	3.993	1.604	-2.389
Totaal programma's	**194.296**	**90.855**	**-103.441**	**178.442**	**77.050**	**-101.392**	**154.872**	**54.926**	**-99.945**
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	1.989	122.804	120.816	2.381	119.270	116.889	2.096	118.263	116.166
Overzicht Overhead	15.568	457	-15.112	15.513	457	-15.057	15.568	457	-15.111
Bedrag Onvoorzien	100	-	-100	100	-	-100	100	-	-100
Saldo van lasten en baten voor mutaties in de reserves	**211.953**	**214.116**	**2.163**	**196.436**	**196.776**	**341**	**172.636**	**173.646**	**1.010**
Mutaties in de reserves	4.043	2.419	-1.624	1.210	1.470	260	3.493	3.776	283
Totaal saldo van lasten en baten	**215.996**	**216.535**	**539**	**197.646**	**198.246**	**600**	**176.129**	**177.421**	**1.292**

4.2.2 Totaaloverzicht incidentele lasten en baten

Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat er inzicht is in welke baten en lasten incidenteel zijn en welke lasten en baten structureel. Het grootste gedeelte van de begroting bestaat uit structurele lasten en baten. Dit zijn de zaken/budgetten die jaarlijks terugkomen in de begroting. Bij incidentele lasten en baten gaat het primair om bijzondere, significante en eenmalige zaken. Om een post als incidenteel te kunnen aanmerken moeten de volgende uitgangspunten van toepassing zijn: 1. De aard van de raming, 2. Onvoorwaardelijke einddatum en 3. Materiële beïnvloeding. Daarbij worden toevoegingen aan reserves en onttrekkingen aan reserves in beginsel als incidenteel aangemerkt. De uitzondering hierop vormen afschrijvingsreserves. Deze onttrekkingen dienen ter dekking van structurele kapitaallasten en worden daarmee als ook als structureel aangemerkt.

In het hieronder opgenomen overzicht worden de incidentele lasten en baten gepresenteerd.

Incidentele lasten en baten (bedragen x € 1.000)	2026		2027		2028		2029		
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	
Programma Economie									
Grondexploitaties bedrijventerreinen	11.524	344	9.115	27.126	3.494	23.413	3.515	1.847	1
Mutatie balans/winstneming grondexploitaties	344	11.524	27.126	9.115	23.413	3.494	1.847	3.515	1
Totaal programma Economie	**11.868**	**11.868**	**36.241**	**36.241**	**26.908**	**26.908**	**5.362**	**5.362**	
Programma Onderwijs									
Exploitatiekosten realisatie Innovatie en Afstudeercentrum	91	0	0	0	0	0	0	0	2
Totaal programma Onderwijs	**91**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	
Programma Sport, cultuur en recreatie									
Verkoop gronden en gebouwen	0	350	0	0	0	0	0	0	3
Totaal programma Sport, cultuur en recreatie	**0**	**350**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing									
Stedelijke vernieuwing	240	0	0	0	0	0	0	0	4
Verkoop panden en gronden	0	1.050	0	0	0	0	0	600	3
Totaal programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	**240**	**1.050**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**600**	

	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Mutaties reserves:								
Storting algemene Reserve	2.000							
Storting reserve infrastructuur	655		575		214			
Onttrekking reserve infrastructuur i.v.m. afschrijvingsreserves mobiliteit		3.250						

Incidentele lasten en baten (bedragen x € 1.000)	2026		2027		2028		2029	
Onttrekking reserve infrastructuur i.v.m. opwaardering haltes		50						
Storting afschrijvingsreserve mobiliteit	3.250							
Onttrekking afschrijvingsreserve nieuwbouw zwembad		420						
Onttrekking algemene reserve i.v.m. vorming afschrijvingsreserves onderwijs								2.000
Storting reserve onderwijs	254		218					
Onttrekking reserve onderwijs i.v.m. exploitatie bugdet locatie Retranchement		170						
Vorming Afschrijvingsreserve onderwijs							2.000	
Onttrekking dekkingsreserve I_Lab		91						
Storting reserve energielasten SGS	420							
Onttrekking reserve energielasten SGS		400						
Storting reserve sociaal domein	2.516		1.832		48			
Onttrekking reserve sociaal domein i.v.m. storting algemene reserve		2.000						
Onttrekking reserve sociaal domein		810		920				4
Storting reserve duurzaamheid	322		386		386		386	
Onttrekking reserve duurzaamheid i.v.m. vorming afschrijvingsreserve duurzaamheid				375				
Storting egalisatiereserve afvalstoffenheffing	4		1		17		17	
Storting Afschrijvingsreserve verduurzamen oude stadhuis			375					
Onttrekking reserve stedelijke ontwikkeling		240						
Storting aflossingsreserve	1.811		632		521		1.066	
Totaal mutaties reserves	**11.232**	**7.431**	**4.019**	**1.294**	**1.187**	**0**	**3.469**	**2.004**
Totaal incidentele lasten en baten	**23.431**	**20.699**	**40.259**	**37.535**	**28.094**	**26.908**	**8.831**	**7.967**

Hieronder worden de incidentele lasten en baten van de programma's kort toegelicht. Voor een toelichting op de mutaties van de reserves wordt verwezen naar de bijlage 'Reserves'.

1. Grondexploitaties bedrijventerreinen/Mutatie balans/winstneming
Op het programma Economie worden baten en lasten geraamd die verband houden met de ontwikkeling van de diverse grondposities. Deze baten en lasten worden conform de richtlijnen verwerkt in de balansposities van de diverse grondposities, deze zijn incidenteel.

2. Exploitatiekosten realisatie Innovatie en Afstudeercentrum
Dit betreft het exploitatiebudget voor de aanloop- en implementatiekosten voor het realiseren van het i_lab zoals 10 juni 2021 in de raad is besloten. Deze incidentele lasten worden gedekt uit de hiervoor gevormde dekkingsreserve i_lab.

3. Verkoop panden en gronden
De eventuele lasten en baten van verkochte panden en gronden zijn incidenteel.

4. Stedelijke vernieuwing
Voor de verschillende transformatielocaties (vleugels van de stad, schoollocaties etc.) zijn voorinvesteringen nodig om de businesscase en raadskaders te kunnen uitwerken. Denk aan kosten voor stedenbouwkundig raamwerk, milieuonderzoeken (bodem, geluid, lucht, stikstof, flora en fauna), inhuur projectleider, planeconoom, participatiebijeenkomsten, aanbesteding en juristen. De kosten moeten beschouwd worden als voorinvestering en kunnen later verhaald worden op ontwikkelende partijen. Om dit voortraject te versnellen is uit de reserve Stedelijke Ontwikkeling € 240.000 incidenteel ter beschikking gesteld.

4.2.3 Totaaloverzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht, is het van belang om aan te geven welke mutaties in de reserves structureel van aard zijn. In de begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 is er sprake van enkele structurele onttrekkingen en een structurele storting. Deze zijn opgenomen in het onderstaande overzicht. Het betreft hier onttrekkingen ter dekking van kapitaallasten, die overeenkomstig de BBV-notitie over incidentele en structurele baten en lasten als structureel worden aangemerkt. De storting in de aflossingsreserve betreft het rendement van de aandelen Stedin.

Structurele mutaties reserves (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma Veiligheid								
Onttrekking afschrijvingsreserves programma Veiligheid		4		4		4		4
Programma Verkeer en vervoer								
Onttrekking afschrijvingsreserves programma Verkeer en Vervoer		173		232		288		589
Programma Economie								
Onttrekking afschrijvingsreserve programma Economie		50		50		50		50
Programma Onderwijs								
Onttrekking afschrijvingsreserves programma Onderwijs		291		515		618		618
Programma Sport, Cultuur en Recreatie								
Onttrekking afschrijvingsreserves programma Sport, Cultuur en Recreatie		101		224		435		435
Programma Sociaal Domein								
Onttrekking afschrijvingsreserves programma Sociaal Domein		3		3		3		3
Programma Duurzaamheid								
Onttrekking afschrijvingsreserves programma Duurzaamheid		12		12		12		12
Programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing								
Onttrekking afschrijvingreserves programma VROSV		9		9		9		9
Algemene dekkingsmiddelen								
Storting aflossingsreserve rendement Stedin	24		24		24		24	
Programma Overhead								
Onttrekking afschrijvingsreserves programma Overhead		75		77		52		52
Totaal structurele mutaties reserves	**24**	**718**	**24**	**1.126**	**24**	**1.471**	**24**	**1.772**

Structurele reservemutaties met afschrijvingsverloop investeringen

Omschrijving	Reserve 1-1-26	Reserve 31-12-29	Boekwaarde 1-1-26	Boekwaarde 31-12-29	levensduur	afschrijvings-lasten	dekking	dekking vanaf
Volledig gedekt								
Verbouwing Hoefslag 6 tbv I_lab	811	649	676	541	20	34	41	2026
Inrichting Hoefslag 6 tbv I_lab	150	110	125	100	15	8	10	2026
Openbare ruimte tbv I_lab	540	486	450	405	40	11	13	2026
Bruggen, kunstwerken 2022	233	201	233	201	30	8	8	2025
Twee 360 graden camera's	26	9	26	9	10	4	4	2022
Meekoppelkans Ravelijn	311	280	311	280	40	8	8	2026
Meekoppelkans Woelse Waard	104	94	104	94	40	3	3	2026
Stadsafsluitingen	58	29	58	29	10	7	7	2025
Openbare ruimte Gorcumse martelaren	170	102	170	102	10	17	17	2026
Verbouwing Elzenhof	50	40	50	40	20	3	3	2026
Verduurzamen Schuttersplein	428	314	428	314	15	29	29	2026
Verduurzamen Havendienst	54	40	54	40	15	4	4	2026
Verduurzamen Oosterbliek	130	104	0	104	15	9	9	2027
Verduurzamen Oude Stadhuis	0	325	2	325	15	25	25	2028
Kades Stationsweg	389	327	389	327	25	16	16	2026
Beschoeiing de Wetering	243	194	243	194	20	12	12	2026
Kades Mollenburgseweg / Valkeniersweg	392	329	392	329	25	16	16	2026
Vervangen brug Haagje	140	118	140	118	25	6	6	2026
Verduurzamen openbare verlichting 2024	522	470	522	470	40	13	13	2026
Verduurzamen openbare verlichting 2025	522	470	522	470	40	13	13	2026
Top tien fietsknelpunten 2024	71	64	71	64	40	2	2	2026

Omschrijving	Reserve 1-1-26	Reserve 31-12-29	Boekwaarde 1-1-26	Boekwaarde 31-12-29	levensduur	afschrijvings-lasten	dekking	dekking vanaf
Top tien fietsknelpunten 2025	279	251	279	251	40	7	7	2026
Top tien fietsknelpunten 2026	300	278	0	278	40	8	8	2027
Herinrichting Mollenburgseweg	250	231	0	231	40	6	6	2027
Faciliteren cultuur in museum	150	120	150	120	20	8	8	2026
Gedeeltelijk gedekt								
Avelingen	693	495	870	621	20	62	50	2020
Tracé Oost II	555	490	2.666	2.352	40	78	16	2020
Herinrichting Banneweg	1.795	1.660	1.202	1.744	40	47	45	2027
Herinrichting Banneweg fase 2	1.256	1.193	2.110	11.707	40	308	31	2028
Herinrichting Park 10e Penninglaan	88	72	402	329	25	18	4	2023
Herinrichting Haarsekades	2.350	2.115	2.448	2.203	40	61	59	2026
Inrichting terrein Bullekeslaan 5	79	44	272	214	10	14	9	2025
Fietsvoorziening Nieuwe Hoven	1.000	950	0	1.009	40	27	25	2028
Keerwand Den Uijlstraat	2.825	2.486	392	2.637	25	120	113	2027
Nieuwbouw Caribabad[1]	9.825	9.083	1.123	19.998	40	varieert	varieert	2028
Nieuwe Lingebrug	7.720	7.527	553	16.868	40	433	193	2029
Kwaliteitsimpuls buiten de Waterpoort	40	35	27	123	25	6	2	2027
Vervangen wegen 2025	1.326	1.193	1.721	1.549	40	43	33	2026
Verbouwing Vries Robbeweg	2.609	2.218	270	2.931	20	172	130	2027
VW transporter 2023	36	22	65	39	10	7	4	2026
Vervanging kade Paardenwater 21	355	298	385	323	25	15	14	2026
Warmtenet Stadhuis	997	797	1.192	954	20	60	50	2026
Vervangende nieuwbouw Gilde	2.970	2.732	18.610	17.121	50	372	59	2026
Mobiliteit	1.080	4.222	0	5.034	40	126	108	2029
Gymzaal J. van Egmond	500	400	555	444	20	28	25	2026
Verduurzamen Gildenplein	1.397	1.118	697	1.153	15	96	93	2027

Omschrijving	Reserve 1-1-26	Reserve 31-12-29	Boekwaarde 1-1-26	Boekwaarde 31-12-29	levensduur	afschrijvings-lasten	dekking	dekking vanaf
De Nieuwe Doelen	1.000	950	243	6.647	40	175	25	2028
Huisvesting JP Waale	1.000	800	1.675	1.340	20	84	50	2026
Gymcapaciteit t Gilde	1.847	1.773	274	5.817	50	121	37	2028
Vervangingsplan inventaris 2023	25	20	82	144	15	12	2	2027
Aanpassing Hiemstralaan de Burcht	1.555	1.244	1.570	1.256	20	78	78	2026
Uitbreiding Retranchement	3.332	3.199	527	6.816	50	142	67	2028
Skatepark Gijs van Andelpark	100	80	150	120	20	8	5	2026
IHP jaarschijf 2029	0	2.000	0	2.000	20	100	100	2030
ICT 2023	50	0	246	0	4	123	25	2024
Totaal	**54.728**	**54.851**	**45.723**	**118.928**		**3.213**	**1.740**	

1. Annuitaire investering, dekking en afschrijving zijn dus ieder jaar verschillend

4.3 Recapitulatie structureel begrotingsevenwicht

In het onderdeel 'Overzicht van lasten en baten' zijn diverse overzichten gepresenteerd van de lasten en baten per programma inclusief de algemene dekkingsmiddelen en van overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. Hierin zijn de totale lasten en baten, de incidentele lasten en baten en de structurele mutaties van de reserves weergegeven. Deze gegevens geven een beeld over het structureel begrotingsevenwicht. Op basis van het overzicht op de volgende pagina kan worden geconcludeerd dat de begroting structureel in evenwicht is.

Lasten en baten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
	Totaal	Incidenteel	Structureel	Totaal	Incidenteel	Structureel	Totaal	Incidenteel	Structureel	Totaal	Incidenteel	Structureel
Programma Bestuur en ondersteuning	-4.136	-	-4.136	-4.172	-	-4.172	-4.019	-	-4.019	-3.969	-	-3.969
Programma Veiligheid	-6.483	-	-6.483	-6.265	-	-6.265	-5.765	-	-5.765	-5.771	-	-5.771
Programma Verkeer en vervoer	-9.790	-	-9.790	-9.453	-	-9.453	-9.953	-	-9.953	-10.632	-	-10.632
Programma Economie	-1.955	-	-1.955	-1.916	-	-1.916	-1.858	-	-1.858	-1.860	-	-1.860
Programma Onderwijs	-9.377	-91	-9.286	-9.332	-	-9.332	-9.675	-	-9.675	-8.196	-	-8.196
Programma Sport, cultuur en recreatie	-11.976	350	-12.326	-12.186	-	-12.186	-12.329	-	-12.329	-11.859	-	-11.859
Programma Sociaal domein	-54.004	-	-54.004	-56.519	-	-56.519	-54.275	-	-54.275	-54.120	-	-54.120
Programma Duurzaamheid	-3.569	-	-3.569	-1.199	-	-1.199	-1.125	-	-1.125	-1.149	-	-1.149
Programma VROSV	-1.557	810	-2.367	-2.399	-	-2.399	-2.391	-	-2.391	-2.389	600	-2.989
Totaal programma's	**-102.847**	**1.069**	**-103.916**	**-103.441**	**-**	**-103.441**	**-101.392**	**-**	**-101.392**	**-99.945**	**600**	**-100.545**
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	121.920	-	121.920	120.816	-	120.816	116.889	-	116.889	116.166	-	116.166
Overzicht Overhead	-14.982	-	-14.982	-15.112	-	-15.112	-15.057	-	-15.057	-15.111	-	-15.111
Bedrag Onvoorzien	-100	-	-100	-100	-	-100	-100	-	-100	-100	-	-100
Mutaties reserves	-3.108	-3.802	693	-1.624	-2.725	1.101	260	-1.187	1.446	283	-1.465	1.748
Totaal	**882**	**-2.733**	**3.615**	**539**	**-2.725**	**3.264**	**600**	**-1.187**	**1.787**	**1.292**	**-865**	**2.157**

4.4 Verschillenanalyse

In onderstaand overzicht is aangegeven hoe de resultaten van de begroting 2026 zich verhouden tot de resultaten zoals deze zijn opgenomen in de begroting 2025 na wijziging (tot en met maandwijziging juli 2025).

Resultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025 na wijziging	Begroting 2026	Verschil
Programma Bestuur en ondersteuning	-3.781	-4.136	355
Programma Veiligheid	-6.512	-6.483	-30
Programma Verkeer en vervoer	-9.295	-9.790	495
Programma Economie	-2.100	-1.955	-146
Programma Onderwijs	-10.513	-9.377	-1.135
Programma Sport, cultuur en recreatie	-11.303	-11.976	673
Programma Sociaal domein	-53.655	-56.234	2.579
Programma Duurzaamheid	-2.573	-1.340	-1.233
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	391	-1.557	1.949
Totaal programma's	**-99.341**	**-102.847**	**3.507**
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	120.658	121.920	-1.262
Overzicht Overhead	-16.256	-14.982	-1.274
Bedrag heffing Vennootschapsbelasting	-	-	-
Bedrag Onvoorzien	-100	-100	-
Totaal resultaat	**4.961**	**3.990**	**971**

Hieronder worden de verschillen boven de € 100.000 van enkele programma's nader toegelicht. Het gaat hier vooral om de incidentele bijstellingen voor 2026 die een verschil opleveren ten opzichte van 2025. Structurele bijstellingen zijn in het programmaplan nader toegelicht.

Programma (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
Bestuur en ondersteuning	355 N	157 N	De pensioenvoorziening voor (ex)bestuurders is herzien. Om de voorziening voldoende te laten zijn voor de toekomstige verplichtingen is een extra dotatie gedaan.
		103 N	In 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Omdat er in 2025 aanvankelijk géén verkiezingen stonden gepland levert dit ten opzichte van 2025 een nadeel.
		118 N	In de perspectiefnota 2025 zijn extra huuropbrengsten voor gebouw C opgenomen. Deze huuropbrengsten zijn in de perspectiefnota 2026 afgeraamd, vanwege beperkte interesse in het gebouw.
Verkeer en vervoer	495 N	584 N	In 2026 is er meer budget beschikbaar voor het onderhoud van wegen dan in 2025 (inclusief personele kosten). Dat komt vooral doordat er een piek in het onderhoud aankomt, die we, volgens het wegenbeheerplan, verspreiden over de jaren 2026 tot en met 2029.
		817 N	In tegenstelling tot de begroting 2025 zijn in de begroting 2026 de kosten voor de exploitatie van de verbinding Kop van het Land opgenomen. Deze kosten worden volledig gedekt door bijdragen van de gemeenten Altena en Dordrecht.
		174 N	De lasten voor de parkeergarages nemen € 174.000 toe. Dit komt vooral door de structurele invulling van de taakstelling parkeerregisseur.

Programma (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
			Daarnaast door de lasten van het parkeermanagementsysteem (PPN 2025) en stijgende exploitatiekosten.
		1.065 V	De gevolgen van de toename van de energie- en brandstofkosten, de toerekening van de salariskosten Gorinchem VIII en de bijdrage in de nog te behalen ombuiging in de salariskosten voor elektrisch varen, worden doorberekend aan de deelnemende gemeenten.
Economie	146 V	60 V	In lijn met de perspectiefnota 2025 wordt de dienstverleningsovereenkomst met Stichting Gorinchem Citymarketing gewijzigd. Dit levert een voordeel op ten opzichte van begroting 2025.
		43 V	In lijn met de perspectiefnota 2025 wordt het tarief voor toeristenbelasting beter afgestemd op het landelijke gemiddelde over de periode 2025-2027. De jaarlijkse verhoging levert een voordeel op.
Onderwijs	1.135 V	332 V	In 2026 wordt geen bijdrage voor Aanpak Jeugdwerkloosheid meer ontvangen en is het Impulsbudget Arbeidsmarktregio lager dan in 2025.
		218 V	In tegenstelling tot het budget 2026 bevat het budget 2025 voor laaggeletterdheid € 190.000 aan middelen over voorgaande jaren.
		98 V	Door de herschikking van de middelen voor onderwijsachterstandenbeleid, waaronder de subsidie voor peuteropvang, nemen de lasten vanaf 2026 af.
		261 V	Ten opzichte van 2025 is het saldo van de mutaties in de reserves voor onderwijs € 261.000 positiever.
		87 V	In 2025 zijn middelen voor inclusief onderwijs bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2024 toegevoegd aan de begroting 2025. Het resterende verschil wordt veroorzaakt door diverse budgetten.
Sport, cultuur en recreatie	673 N	400 N	Voor de compensatie van de hoge energielasten voor de accommodaties van de Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties (SGS) wordt voor 2026 € 400.000 extra geraamd.
		391 N	In het kader van de specifieke uitkering Stimulering Sport is voor 2025 € 393.000 aan terug te ontvangen btw over lasten in het kader van sport geraamd. Voor 2026 is het nog niet zeker dat deze restitutie ook zal plaatsvinden.
		150 N	In de perspectiefnota 2025 zijn baten opgenomen uit de verkoop van gronden en panden. Het betreft een incidentele opbrengst in 2025 die in 2026 niet meer van toepassing is.
		350 V	In 2026 is incidenteel een baat opgenomen voor de verkoop van een pand.
Sociaal domein	2.579 N	600 N	Het verschil wordt o.a. veroorzaakt door de (extra) indexeringsbijdrage aan de DGJ (Dienst Gezondheid en Jeugd), Avres en Stichting Jeugdteams.
		1.145 N	Mede als gevolg van de toenemende vergrijzing zien we een stijging van de kosten huishoudelijke ondersteuning, individuele begeleiding en dagbesteding.
		80 N	In november 2024 is de Strategische agenda Wonen, Welzijn en Zorg vastgesteld. Hierbij is ook een uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. Dit budget wordt in 2025 niet volledig benut en is doorgeschoven naar 2026. Zie ook Tussentijdse rapportage 2025.
		750 N	De landelijk commissie van Ark heeft een niet vrijblijvend advies gegeven, met onder andere het advies als Rijk gemeenten financieel te compenseren gezien alle landelijke vertragingen. De meicirculaire 2025 biedt gemeenten op het gebied van jeugdzorg financiële ruimte. De eerder opgelegde landelijke bezuiniging is verschoven tot 2028, wat ruimte geeft om in 2026 en 2027 gericht te investeren in een stevige sociale basis. Van de extra middelen die we van het Rijk hebben

Programma (bedrag x € 1.000)	Verschil tussen 2025 en 2026	Verdeling bedrag	Toelichting
			ontvangen stellen we voor om in 2026 en 2027 € 500.000 te oormerken voor de voortzetting van het bestaande lokale Plan van Aanpak. Het resterende budget wordt toegevoegd aan het budget Meeveren Hervormingsagenda.
Duurzaamheid	1.233 V	798 V	Dit betreft de middelen uit de decembeciculaire 2024 en de meicirculaire 2025 voor Natuur bij Energieprojecten. De lasten hiervan zijn op taakveld 7.4.geadministreerd. De baten staan op het taakveld van de algemene uitkering.
		238 V	Dit betreft de structurele verwerking van de Klimaatgelden die in 2026 hoger zijn dan in 2025..
		198 V	Voor 2026 is nog geen budget voor de energietransitie woningen opgenomen.
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.949 N	2.070 N	In de begroting 2025 zijn meer opbrengsten van verkopen van gronden en panden opgenomen dan in 2026.
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	1.264 V	298 V	Via het gemeentefonds krijgt Gorinchem geld van de rijksoverheid. Deze algemene uitkering is in 2026 hoger dan in de begroting 2025 na wijziging.
		170 V	De begrote rentelasten zijn lager dan dan de lasten in 2025 vanwege een lagere financieringsbehoefte.
		200 V	De dividendopbrengsten worden structureel verhoogd.
		272 V	In 2025 is een bedrag opgenomen naar aanleiding van de meicirculaire en septembercirculaire 2024 om de gevolgen van de cao-onderhandelingen op te vangen. Dit bedrag is in 2026 niet meer in de begroting opgenomen.
		195 V	De belastingopbrengsten uit OZB woningen zijn, conform de perspectiefnota 2026, met 3,2% geïndexeerd.
		199 V	De belastingopbrengsten uit OZB niet-woningen zijn, conform de perspectiefnota 2026, met 3,2% geïndexeerd.
Overhead	1.274 V	667 V	De eenmalige bijdrage om het stadhuis aan de sluiten op het warmtenet in 2025.
		201 V	Er zijn middelen voor het Wet Open Overhead (Woo) beschikbaar gesteld in 2025 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2024.
		160 V	Er zijn middelen voor het E-depot beschikbaar gesteld in 2025 via de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2024.
		124 V	Door het uitstellen van verschillende investeringen m.b.t. informatie en automatisering zijn de kapitaallasten incidenteel lager.

4.5 Uiteenzetting financiële positie

Het BBV bepaalt dat in de uiteenzetting van de financiële positie in de begroting ten minste aandacht wordt besteed aan:

1. De jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume;
2. De financiering;
3. De stand en het gespecificeerde verloop van de reserves;
4. De stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen;
5. Het Europese Monetaire Unie-saldo (EMU-saldo);
6. Een geprognosticeerde balans;
7. De investeringen: onderscheiden in investeringen met een economisch nut en investeringen (in de openbare ruimte) met een maatschappelijk nut.

4.5.1 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Onder de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen worden alle vormen van aan de arbeidsrelatie verbonden rechten op uitkeringen, tijdens of na het dienstverband, verstaan. In de begroting 2026 zijn de posten opgenomen die vallen onder de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Netto werkgeverslasten wethouders en ambtenaren	35.059	35.564	35.592	34.958
Vergoedingen raadsleden	539	539	539	539
Storting in de voorziening pensioentegoeden bestuurders	409	409	409	409
Vergoedingen/wachtgelden voormalige wethouders en ambtenaren van voor 2013 (gecorrigeerd met eventuele baten voormalige personeelsleden)	67	-	-	-
Personeel gerelateerde verzekeringen	123	123	123	123
Totaal	**36.198**	**36.636**	**36.663**	**36.029**

4.5.2 Financiering

In onderstaand overzicht wordt de meerjarige ontwikkeling van de langlopende leningenportefeuille weergegeven. Voor een nadere toelichting en de uit de leningenportefeuille voorvloeiende aflossings- en rentebetalingsverplichtingen, wordt verwezen naar de paragraaf Financiering (zie beleidsbegroting, paragrafen, financiering).

Saldo begin boekjaar (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Langlopende leningen	106.838	148.426	168.216	161.643

4.5.3 Reserves en voorzieningen

Naast de eerder genoemde langlopende geldleningen, dienen ook het eigen vermogen en de voorzieningen als financieringsmiddel voor onder andere de investeringen. Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen van de gemeente. In onderstaand overzicht wordt het geprognotiseerde saldo ultimo 2025 en het verloop van het saldo 2026-2029 weergegeven van zowel de reserves als de voorzieningen. Voor een nadere onderverdeling van

deze reserves en voorzieningen en een specificatie van de mutaties in de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de respectievelijke bijlagen.

Saldo ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve	29.045	31.045	31.045	31.045	29.045
Bestemmingsreserves	-	-	-	-	-
Totaal reserves	29.045	31.045	31.045	31.045	29.045
Algemene voorzieningen	29.080	28.856	28.847	30.299	30.629
Voorzieningen grondexploitaties	8.541	8.712	8.886	9.064	9.246
Totaal voorzieningen	37.620	37.568	37.733	39.363	39.875
Totaal	**66.665**	**68.613**	**68.778**	**70.408**	**68.920**

4.5.4 EMU-saldo

In onderstaande tabel is het EMU-saldo meerjarig berekend.

	Berekening EMU- saldo (bedragen x € 1.000)	2025[1]	2026	2027	2028	2029
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	4.961	3.991	2.163	341	1.010
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	8.089	41.198	42.569	8.825	-4.529
3	Mutatie voorzieningen	65	-223	-10	1.452	330
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	11.451	4.967	-19.051	-20.526	1.098
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	**-14.514**	**-42.397**	**-21.364**	**13.494**	**4.771**

1. Volgens realisatie tot en met sept. 2025, aangevuld met raming resterende periode

(Totstandkoming berekening: 1 - 2 + 3 - 4 - 5 = EMU saldo)

Toelichting op het EMU-saldo

Gemeenten mogen een gemaximeerd aandeel hebben in het totale EMU-tekort van de Nederlandse overheid. In 2016 is afgesproken om voor de komende jaren de EMU-tekortruimte niet nader te verdelen over gemeentes, provincies en waterschappen. Hierdoor zijn er geen individuele referentieswaardes; een doorvertaling van de norm naar afzonderlijke gemeenten. Het EMU-saldo voor de jaren 2025-2027 laat een negatief saldo zien, de jaren daarna is het saldo positief. De oorzaak van het negatieve EMU-saldo komt voornamelijk door nieuwe/ hogere investeringen. Dit vertaalt zich dan ook in een oplopende schuldpositie. Onze financiële maatregelen zijn erop gericht om de schuldpositie en het uitgavenpatroon vanaf 2025 te doen dalen, zodat de financiële positie verder versterkt kan worden. Het negatieve EMU-saldo heeft verder geen nadelige/beperkende gevolgen voor de begroting.

4.5.5 Geprognosticeerde balans

Activa ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vaste activa						
Immateriële Vaste activa	63	32	10	0	0	0
Materiële Vaste activa	183.394	196.995	233.607	271.378	277.580	271.996
Financiële vaste activa	3.709	5.012	5.002	4.992	4.992	4.992
	187.166	202.039	238.619	276.370	282.572	276.988
Vlottende activa						
Voorraad grond (grondexploitatie)	52.020	63.655	70.041	51.838	31.922	33.369
Overige grond- en hulpstoffen	0	0	0	0	0	0
Overige vlottende activa	20.098	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
	72.118	71.655	78.041	59.838	39.922	41.369
Totaal	259.284	273.694	316.660	336.208	322.494	318.357

Passiva ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vaste passiva						
Reserves	121.406	125.071	128.179	129.803	129.543	129.261
Voorzieningen	24.014	23.999	23.852	23.918	25.446	25.852
Vaste schulden	77.534	106.838	148.426	168.216	161.643	160.815
	222.954	255.908	300.457	321.937	316.632	315.928
Vlottende passiva	36.330	17.786	16.203	14.271	5.862	2.429
Totaal	259.284	273.694	316.660	336.208	322.494	318.357

De bovenstaande tabel geeft de netto geprognosticeerde balans weer. Met deze geprognosticeerde balans wordt inzicht geboden in het verloop van de verschillende balansposten over meerdere jaren.

4.5.6 Investeringen

In 2026 tot en met 2029 zijn de volgende investeringsuitgaven begroot. Deze bedragen hebben betrekking op de geplande uitgaven van de huidige lopende investeringen en de nieuwe investeringen vanaf 2026. De investeringen die starten in 2026 worden bij deze begroting vastgesteld en zijn per programma opgenomen in het programmaplan.

Investeringsbedragen (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Investeringen in materiële vaste activa:				
Met een economisch nut	21.600	30.907	5.925	3.638
In de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	27.367	20.061	12.586	2.411
Totaal	**48.967**	**50.968**	**18.511**	**6.049**

4.6 Totaaloverzicht lasten en baten per taakveld

In het onderstaande overzicht zijn de lasten en baten per taakveld opgenomen.

	Lasten en baten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029	
Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0.1	Bestuur	3.014	3	2.962	3	2.990	3	2.990	3
0.2	Burgerzaken	1.789	823	1.956	895	1.739	859	1.459	629
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	717	558	709	558	709	558	709	558
0.4	Overhead	15.438	457	15.568	457	15.513	457	15.568	457
0.5	Treasury	-186	446	824	446	792	441	507	441
0.61	OZB woningen	707	5.966	804	5.966	1.053	5.966	1.053	5.966
0.62	OZB niet-woningen	0	7.280	0	7.280	0	7.280	0	7.280
0.63	Parkeerbelasting	291	2.770	294	2.770	294	2.770	294	2.770
0.64	Belastingen overig	75	217	76	217	76	217	76	217
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	106.112	0	106.115	0	102.585	0	101.578
0.8	Overige baten en lasten	978	11	631	11	866	11	1.559	11
0.10	Mutaties reserves	11.256	8.148	4.043	2.419	1.210	1.470	3.493	3.776
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	4.997	0	4.971	0	4.471	0	4.471	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.702	216	1.510	216	1.510	216	1.516	216
2.1	Verkeer en vervoer	8.783	603	8.454	663	8.953	628	9.644	628
2.2	Parkeren	1.321	950	1.323	950	1.299	950	1.296	950
2.3	Recreatieve havens	828	146	852	146	840	146	838	146
2.4	Economische havens en waterwegen	146	482	148	482	147	482	147	482
2.5	Openbaar vervoer	4.436	3.544	4.480	3.563	4.479	3.560	4.471	3.558
3.1	Economische ontwikkeling	1.535	0	1.543	0	1.543	0	1.543	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	12.132	11.868	36.508	36.241	27.367	27.107	5.605	5.342
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	25	164	26	164	26	164	26	164
3.4	Economische promotie	674	380	675	430	624	430	624	430
4.1	Openbaar basisonderwijs	344	0	344	0	344	0	344	0
4.2	Onderwijshuisvesting	4.592	183	4.328	148	4.625	148	4.735	148
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	7.242	2.617	7.452	2.645	7.500	2.645	5.910	2.645
5.1	Sportbeleid en activering	1.299	268	1.342	30	1.341	30	1.339	30
5.2	Sportaccommodaties	3.803	1.488	3.357	1.488	3.227	1.488	3.206	1.488
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.868	122	1.717	122	2.072	122	2.028	90
5.4	Musea	1.791	482	1.810	132	1.760	132	1.760	132
5.5	Cultureel erfgoed	731	126	701	126	658	126	657	126
5.6	Media	870	111	797	154	797	154	927	754
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.329	119	4.634	119	4.645	119	4.680	119
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	8.675	5.469	8.462	5.215	3.703	334	3.702	334
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	2.149	179	2.500	179	1.841	79	1.841	79

	Lasten en baten (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026		Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029	
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	2.734	151	2.734	151	2.382	0	2.382	0
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.323	70	1.147	70	1.077	0	1.087	0
6.3	Inkomensregelingen	27.284	20.917	27.261	20.917	27.277	20.917	27.277	20.917
6.4	WSW en beschut werk	9.476	0	9.476	0	9.080	0	8.879	0
6.5	Arbeidsparticipatie	3.449	0	3.444	0	3.413	0	3.412	0
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	9.842	489	9.900	534	10.058	539	10.053	544
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	6.463	0	6.464	0	5.659	546	5.710	549
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	254	0	254	0	254	0	254	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	4.290	0	4.290	0	4.290	0	4.290	0
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	212	0	212	0	212	0	212	0
6.791	PGB WMO	291	0	295	0	299	0	299	0
6.792	PGB Jeugd	544	0	544	0	544	0	544	0
6.811	Beschermd wonen (WMO)	806	857	808	857	808	857	808	857
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	522	0	522	0	522	0	522	0
6.821	Jeugdbescherming	1.094	0	1.094	0	1.094	0	1.094	0
6.822	Jeugdreclassering	112	0	112	0	112	0	112	0
6.91	Coördinatie en beleid WMO	1.655	0	1.720	0	1.720	0	1.720	0
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	965	0	971	0	971	0	971	0
7.1	Volksgezondheid	2.399	169	2.232	0	2.232	0	2.232	0
7.2	Riolering	3.422	4.027	3.481	4.027	3.454	4.027	3.478	4.027
7.3	Afval	6.641	6.894	6.641	6.905	6.641	6.959	6.641	6.959
7.4	Milieubeheer	2.760	704	2.567	704	2.566	704	1.865	3
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	559	417	565	417	572	417	571	417
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.416	9	1.204	9	1.222	9	1.222	9
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	133	151	135	151	135	151	135	151
8.3	Wonen en bouwen	2.662	2.494	2.663	1.444	2.637	1.444	2.635	1.444
Totaal Lasten en baten		**199.658**	**199.658**	**216.535**	**216.535**	**198.246**	**198.246**	**177.422**	**177.422**

5 Bijlagen

5.1 Reserves

5.1.1 Meerjarig verloopoverzicht saldo reserves

Verloop reserves (x € 1.000)	1-1-2026	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2027	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2028	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2029	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2030
Algemene reserve	29.045	2.000	-	31.045	-	-	31.045	-	-	31.045	-	2.000	29.045
Bestemmingsreserves:													
Infrastructuur	5.298	655	3.300	2.653	575	-	3.228	214	-	3.442	-	-	3.442
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	-	4	-	4	1	-	5	17	-	22	17	-	39
ISV Stegenproject	28	-	-	28	-	-	28	-	-	28	-	-	28
Sociaal domein	9.779	2.516	2.810	9.485	1.832	920	10.397	48	-	10.445	-	4	10.441
Duurzaamheid	419	322	-	741	386	375	752	386	-	1.138	386	-	1.524
Stimuleringsregeling woningbouw	59	-	-	59	-	-	59	-	-	59	-	-	59
ICT	417	-	-	417	-	-	417	-	-	417	-	-	417
Stedelijke ontwikkeling	995	-	240	755	-	-	755	-	-	755	-	-	755
Aflossingsreserve	19.556	1.835	-	21.391	656	-	22.047	545	-	22.592	1.090	-	23.682
Dekkingsreseve i_lab	285	-	91	194	-	-	194	-	-	194	-	-	194
Perspectief jeugd en jongeren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Energielasten SGS	36	420	400	56	-	-	56	-	-	56	-	-	56
Gorcums warenhuis	30	-	-	30	-	-	30	-	-	30	-	-	30
Onderwijshuisvesting	2.374	254	170	2.458	218	-	2.676	-	-	2.676	-	-	2.676
Landelijke evenementen	75	-	-	75	-	-	75	-	-	75	-	-	75
Opvang vluchtelingen	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000	-	-	1.000
Degeneratie	947	-	-	947	-	-	947	-	-	947	-	-	947
Afschrijvingsreserve	54.728	3.250	1.137	56.841	375	1.124	56.092	-	1.470	54.622	2.000	1.771	54.851
Subtotaal bestemmingsreserves	**96.026**	**9.256**	**8.148**	**97.134**	**4.043**	**2.419**	**98.758**	**1.210**	**1.470**	**98.498**	**3.493**	**1.775**	**100.216**
Totaal reserves	**125.071**	**11.256**	**8.148**	**128.179**	**4.043**	**2.419**	**129.803**	**1.210**	**1.470**	**129.543**	**3.493**	**3.775**	**129.261**

Hieronder worden de reserves kort toegelicht.

Algemene reserve
De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico's (zoals vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing) in de exploitatie in de toekomst te kunnen opvangen.

Infrastructuur
Via de reserve worden middelen gespaard voor toekomstige infrastructurele investeringen, die vooral op het gebied van mobiliteitsverbetering liggen.

Egalisatiereserve afvalstoffenheffing
De reserve dient ter voorkoming van al te grote schommelingen in de afvalstoffenheffing.

Sociaal domein
Inzet voor noodzakelijke/nuttige/incidentele uitgaven voor de transformatie van het Sociaal Domein, die niet uit de reguliere exploitatiebudgetten bekostigd kunnen worden. Eventuele overschotten en tekorten binnen het programma Sociaal domein worden jaarlijks verrekend met deze reserve.

Duurzaamheid
Dekking voor diverse duurzaamheidsprojecten, hoofdzakelijk op basis van de beleidsplannen duurzaamheid.

Stimuleringsregeling woningbouw
Dekking voor diverse projecten, zoals een woonlastenfonds en groenvoorzieningen Lingewijk Zuid.

ICT
Het doorontwikkelen van ICT over de volle breedte (systemen, hardware en software, medewerkers).

Stedelijke ontwikkeling
Dient als startkapitaal voor het thema "stedelijke ontwikkeling". Uit deze reserve wordt verkennend onderzoek gedekt, maar mogelijk ook (een gedeelte van) de kosten van projecten die hieruit voortkomen.

Aflossingsreserve
Reserve die gevormd is als maatregel in de reducering van de gemeentelijke schuldpositie.

Dekkingsreserve i_lab
Reserve gevormd ter dekking van exploitatielasten van het i_lab.

Perspectief Jeugd en Jongeren
Dekking van activiteiten in het kader van het coronasteunpakket Perspectief Jeugd en Jongeren.

Stegen Binnenstad
Opwaardering stegen om zo de kwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad te verbeteren.

Energielasten SGS
Dekking voor de substantieel hogere energielasten voor het Caribabad.

Riolering
Reserve die gevormd is voor het toevoegen van efficiency- en aanbestedingsvoordelen riolering.

Onderwijshuisvesting
De reserve wordt gevormd door toevoegen van onderuitputting kapitaallasten onderwijshuisvesting en (netto) opbrengsten van herontwikkelingslocaties van voormalige schoolgebouwen. Ook wordt jaarlijks vanuit (eventuele) overschotten in de algemene reserve 50% van dit overschot toegevoegd. We sparen hiermee voor de investeringen in de komende jaren.

Opvang vluchtelingen
Dekking voor de kosten van de ontmanteling van de huidige opvanglocatie aan de Kleine Schelluinsekade en de Schelluinsestraat.

Degeneratie
Dekking voor de kosten van het herstel van achteruitgang in kwaliteit van straatwerk bij de vervanging en aanleg van kabels en leidingen.

Stimuleringsregeling woningbouw
Dekking voor diverse projecten, zoals een woonlastenfonds en groenvoorzieningen Lingewijk Zuid.

Landelijke evenementen
De reserve heeft als doel voorbereid te zijn op de (co)financiering van grote evenementen die een positief effect hebben op de stad.

Afschrijvingsreserve
De reserve dient ter dekking van kapitaallasten.

5.1.2 Mutaties reserves 2026 uitgesplitst

Uit het hiervoor gepresenteerde verloopoverzicht saldo reserves blijken voor 2026 de volgende mutaties:

Reserves (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2026	Onttrekking 2026
Algemene reserve	Vrijval reserve Sociaal Domein tgv de algemene reserve	2.000	
Subtotaal algemene reserve		**2.000**	**0**
Bestemmingsreserves:			
Infrastructuur	Vorming afschrijvingsreserves mobiliteitskredieten		3.250
Infrastructuur	Opwaardering haltes		50
Infrastructuur	Voordeel mobiliteit naar reserve Infra	655	
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	Tarieven	4	
Sociaal domein	Financiele ondersteuning natuurcentrum		75
Sociaal domein	Dekking individuele begeleiding		80
Sociaal domein	Dekking Odensehuis		75
Sociaal domein	Dekking automaatje klussendienst		30
Sociaal domein	Vrijval naar algemene reserve conform PPN26		2.000
Sociaal domein	Dekking centrale toegang Wmo		50
Sociaal domein	Voortzetting hervormingsagenda Jeugd (sg turap 25)		500
Sociaal domein	Hervormingsagenda Jeugd PPN26	2.200	
Sociaal domein	Storting saldo sociaal domein sg turap 2025	316	
Duurzaamheid	Storting voordeel energie agv verduurzaming	322	
Stedelijke ontwikkeling	Dekking versnelling kaderstelling projecten		200
Stedelijke ontwikkeling	Ontwikkeling Linge 2 Zuid		40
Aflossingsreserve	Raad 10 juni 2021 lange termijn financiering Stedin: resultaat uitgifte aandelen	24	
Aflossingsreserve	Storting tbv investeringsplafond conform PPN25-28	500	
Aflossingsreserve	Resultaat rente-omslag	1.311	
Dekkingsreserve i_lab	Raad 10 juni 2021 IAC: dekking exploitatiekosten i_lab		91
Energieslasten SGS	Terugontvangst indexering afschrijvingsreserve Caribabad	420	
Energieslasten SGS	Dekking energielasten SGS		400
Onderwijshuisvesting	Storting voordeel afschrijving agv doorschuiven investeringen	254	
Onderwijshuisvesting	Exploitatiebudget Retranchement		170
Afschrijvingsreserve	Revitalisering Avelingen		50
Afschrijvingsreserve	Bruggen, kunstwerken, duikers		8

Reserves (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Storting 2026	Onttrekking 2026
Afschrijvingsreserve	Trace Oost II		16
Afschrijvingsreserve	Vw transporter 2023		4
Afschrijvingsreserve	Vervangen kade Paardewater 21		14
Afschrijvingsreserve	Gorcumse martelaren		17
Afschrijvingsreserve	Hiemstralaan 24/a/ herhuisv de Burcht		78
Afschrijvingsreserve	JP Waaleschool		50
Afschrijvingsreserve	ICT 2023		25
Afschrijvingsreserve	Inrichting Bullekeslaan 5		9
Afschrijvingsreserve	Uitbreiding en verbouwing Elzenhof		3
Afschrijvingsreserve	Verduurzaming Havendienst		4
Afschrijvingsreserve	Kades Stationsweg		15
Afschrijvingsreserve	Beschoeiing de Wetering		12
Afschrijvingsreserve	Kades Mollenburgseweg / Valkeniersweg		15
Afschrijvingsreserve	Brug Haagje		6
Afschrijvingsreserve	Faciliteren cultuur in museum		8
Afschrijvingsreserve	Vervanging wegen 2025		33
Afschrijvingsreserve	Herinrichting park 10e penninglaan		4
Afschrijvingsreserve	Warmtenet Stadhuis		50
Afschrijvingsreserve	Twee 360 graden camera's		4
Afschrijvingsreserve	Top 10 fietsknelpunten		9
Afschrijvingsreserve	Verbouwing hoefslag 6 tbv IAC		40
Afschrijvingsreserve	Inrichting Hoefslag 6 tbv IAC		10
Afschrijvingsreserve	Openbare ruimte tbv IAC		13
Afschrijvingsreserve	Herinrichting Haarse kades		59
Afschrijvingsreserve	t Gilde aanvulling PPN22		59
Afschrijvingsreserve	Stadsafsluitingen		7
Afschrijvingsreserve	Gymzaal J van Egmond		25
Afschrijvingsreserve	Meekoppelkans Ravelijn		8
Afschrijvingsreserve	Meekoppelkans Woelse Waard		3
Afschrijvingsreserve	Verduurzaming OVL 2024		13
Afschrijvingsreserve	Verduurzaming OVL 2025		13
Afschrijvingsreserve	Skatepark Gijs van Andelpark		5
Afschrijvingsreserve	Vorming verduurzamen Schutterslein		28
Afschrijvingsreserve	Caribabad,terugstorting indexering naar reserve SGS		420
Afschrijvingsreserve	Mobiliteit	3.250	
Subtotaal bestemmingsreserves		**9.256**	**8.148**
Totaal mutaties incl. Algemene reserve			**3.108**

Door middel van het vaststellen van de begroting 2026 door de raad worden bovenstaande mutaties in de reserves vastgesteld.

5.2 Voorzieningen

5.2.1 Meerjarig verloopoverzicht saldo voorzieningen

Verloop voorzieningen (x € 1.000)	1-1-2026	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2027	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2028	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2029	stor-tingen	onttrek-kingen	1-1-2030
Algemene voorzieningen													
Pensioenverplichtingen bestuurders	4.873	409	-	5.282	409	-	5.691	409	-	6.100	410	-	6.510
Wachtgelden bestuurders en mdw'ers	67	-	67	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Verlofsaldi	701	-	-	701	-	-	701	-	-	701	-	-	701
Regeling Vervroegd Uittreden	17	-	17	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
Calamiteiten persleiding	59	-	-	59	-	-	59	-	-	59	-	-	59
Dubieuze debiteuren	246	-	-	246	-	-	246	-	-	246	-	-	246
Rioolheffing	4.619	346	-	4.965	329	-	5.294	299	-	5.593	307	-	5.900
Vervanging riolering	1.960	1.130	1.130	1.960	1.130	1.130	1.960	1.130	1.130	1.960	1.130	1.130	1.960
Afwaardering (bedrijfsgebouwen, woningen, gronden en voorraden)	4.835	-	76	4.759	-	76	4.683	-	76	4.607	-	76	4.531
Afkoopsommen grafrechten	2.329	182	173	2.339	182	173	2.348	182	173	2.357	182	173	2.367
Meerjaren onderhoudsplannen	9.374	4.884	5.711	8.547	4.884	5.565	7.865	4.909	4.099	8.675	4.909	5.229	8.356
Subtotaal algemene voorzieningen	**29.080**	**6.951**	**7.174**	**28.856**	**6.934**	**6.944**	**28.847**	**6.930**	**5.477**	**30.299**	**6.937**	**6.608**	**30.629**
Voorzieningen grondexploitatie													
Bedr.ter. Gorinchem Noord/Groote Haar	8.541	171	-	8.712	174	-	8.886	178	-	9.064	182	-	9.246
Subtotaal vrz grexen	**8.541**	**171**	**-**	**8.712**	**174**	**-**	**8.886**	**178**	**-**	**9.064**	**182**	**-**	**9.246**
Totaal voorzieningen	**37.620**	**7.122**	**7.174**	**37.568**	**7.109**	**6.944**	**37.733**	**7.108**	**5.477**	**39.363**	**7.119**	**6.608**	**39.875**

5.2.2 Mutaties voorzieningen 2026 uitgesplitst

Uit het hierboven gepresenteerde verloopoverzicht saldo voorzieningen blijken voor 2026 de volgende mutaties:

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Soort mutatie	Dotatie 2026	Onttrekking 2026
Mutaties algemene voorzieningen:			
Pensioenverplichtingen bestuurders	Rentetoevoeging	97	
Pensioenverplichtingen bestuurders	Dotatie	312	
Wachtgelden bestuurders en medewerkers	Wachtgeld voormalig personeel		67
Regeling vervroegd uittreden	verhoging besteding RVU		
Reparatie WW	Storting premie reparatie WW		17
Rioolheffing	Resultaat tarieven riolering	346	
Vervanging riolering	Spaarcomponent vervangen riolering/bijdrage investering	1.130	1.130
Afwaardering bedrijfsgebouwen	Vrijval gebouw C		76
Afkoopsommen grafrechten	Vooruitontvangen afkoopsommen	182	
Afkoopsommen grafrechten	Vrijval vooruitontvangen afkoopsommen		173
Meerjarenonderhoudsplannen	Conform vastgestelde MOP's en geraamde vrijvallen	4.884	5.711
Subtotaal mutaties voorzieningen algemeen		**6.951**	**7.174**
Mutaties voorzieningen grondexploitaties:			
Bedrijventerrein Gorinchem Noord/Groote Haar	Rentetoevoeging	171	
Subtotaal mutaties voorzieningen grondexploitaties		**171**	**0**
Totaal		**7.122**	**7.174**
Totaal mutaties			**-52**

Door middel van het vaststellen van de begroting 2026 door de raad worden de mutaties in de voorzieningen vastgesteld.

5.3 Investeringsoverzicht

Hieronder ziet u het totaaloverzicht van alle investeringsbudgetten en een totaaloverzicht van de kapitaallasten die in de begroting 2026-2029 zijn opgenomen.

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Nissan Leaf 1 toezicht en handhaving 28			30	
Nissan Leaf 2 toezicht en handhaving 28			30	
Totaal Veiligheid	**0**	**0**	**60**	**0**
Openbare verlichting	59	56	58	58
Verduurzaming openbare verlichting	522	522		
Vervangen straatmeubilair	95	95	98	100
Vervangen verkeersborden	43	43	45	55
Top 10 fietsknelpunten	300			
Verbeteren fietsvoorzieningen langs Nieuwe Hoven	531	531		
Vervanging wegen	1.776	1.776	1.776	
Indexering mobiliteit	157			
Indexering herinrichting Banneweg 2019	48			
Indexering herinrichting Banneweg fase 2	373			
Herinrichting Mollenburgseweg	250			
Indexering nieuwe Lingebrug	680			
Indexering herinrichting Arkelsedijk	85			
Diverse auto's buitendienst		48		65
Vervangen houten fietsbruggen	111	518	432	
E-hyundai Riveer		42		
Remmingswerken Petersbrug en Lingesluis	371			
Investering Woningbouwimpuls				1.000
Totaal Verkeer en vervoer	**5.401**	**3.631**	**2.409**	**1.278**
Spaaropgave IHP	1.062	1.062	4.032	2.000
Indexering IHP 2017 uitbreiding Retranchement	219			
Indexering gymzaal t Gilde	179			
Indexering verbouwing Vr Robbeweg tbv Yulius en ISK	107			
Indexering verduurzaming Gildenplein	44			
Totaal Onderwijs	**1.611**	**1.062**	**4.032**	**2.000**
Nieuwbouw Caribabad	7.518	7.633		
Indexering Nieuwe Doelen	256			
Verduurzaming oude Stadhuis		375		
Speelruimteplan	183	200	200	200
Indexering vervangen kade Stationsweg	79			
Indexering keerwand Den Uylstraat	90			
Voertuigen en materieel	195	159	158	62
Totaal Sport, cultuur en recreatie	**8.321**	**8.367**	**358**	**262**
GRP				
Lasten	1.130	1.130	1.130	1.130
Baten	-1.130	-1.130	-1.130	-1.130

Investeringen (bedrag x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Opel movano begraafplaats				65
Vervangen beschoeiingen	387	234	664	998
Totaal Duurzaamheid	**387**	**234**	**664**	**1.063**
Vervangingsplan inventaris	103	103	106	106
Hard- en software	361	361	371	210
Centrale hal	300			
Totaal Overhead	**764**	**464**	**477**	**316**
Totaal Investeringen	**16.484**	**13.758**	**8.000**	**4.919**

Kapitaallasten investeringen (bedrag x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Rente	2.689	3.164	3.654	3.733
Afschrijving	7.791	8.410	9.685	10.578
Totaal	**10.480**	**11.574**	**13.339**	**14.311**

Hieronder volgt een totaaloverzicht van alle lopende en nieuwe investeringen die in de begrotingsperiode 2026-2029 gepland staan, inclusief de fasering, de afschrijvingstermijnen en bijbehorende bedragen. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de doelstelling van de motie "realistisch investeren" zoals aangenomen bij de perspectiefnota 2021-2024.

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investerings-bedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvings-termijn	Afschrijvings-bedrag	afschrijven per
nissan leaf 1 toezicht en handhaving 28	30	2028	Nee	2028	10	3	2029
nissan leaf 2 toezicht en handhaving 28	30	2028	Nee	2028	10	3	2029
Totaal programma Veiligheid	**60**						
Openbare verlichting 2026	59	2026	Nee	2026	20	3	2027
Openbare verlichting 2027	56	2027	Nee	2027	20	3	2028
Openbare verlichting 2028	58	2028	Nee	2028	20	3	2029
Openbare verlichting 2029	58	2029	Nee	2029	20	3	2030
Verduurzaming openbare verlichting 2026	522	2026	Nee	2026	40	13	2027
Verduurzaming openbare verlichting 2027	522	2027	Nee	2027	40	13	2028
Vervangen brug Dreesstraat	113	2025	Ja	tm 2026	30	4	2027
Vervangen brug De Uylstraat	149	2025	Ja	tm 2026	30	5	2027
Fietsparkeren binnenstad 2019	200	2019	Ja	tm 2026	15	13	2027
Herinrichting banneweg 2019 1)	2.438	2019	Ja	tm 2026	40	61	2027
Herinrichting banneweg fase 2 infra 1)	13.009	2023	Ja	tm 2027	40	325	2028
Mobiliteit 2024	5.034	2024	Nee	2028	40	126	2029
Vervanging wegen 2026	1.776	2026	Nee	2026	40	44	2027
Vervanging wegen 2027	1.776	2027	Nee	2027	40	44	2028
Vervanging wegen 2028	1.776	2028	Nee	2028	40	44	2029
straatmeubilair 2026	95	2026	Nee	2026	15	6	2027
straatmeubilair 2027	95	2027	Nee	2027	15	6	2028
straatmeubilair 2028	98	2028	Nee	2028	15	7	2029

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investeringsbedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvingstermijn	Afschrijvingsbedrag	afschrijven per
Straatmeubilair 2029	100	2029	Nee	2029	15	7	2030
verkeersborden 2026	43	2026	Nee	2026	12	4	2027
verkeersborden 2027	43	2027	Nee	2027	12	4	2028
verkeersborden 2028	45	2028	Nee	2028	12	4	2029
Verkeersborden 2029	55	2029	Nee	2029	12	5	2030
Top tien fietsknelpunten 2026	300	2026	Nee	2026	40	8	2027
Verbeteren fietsvoorzoorzieningen langs Nieuwe Hoven	1.062	2026	Nee	2026 en 2027	40	27	2028
Herinrichting Mollenburgseweg	250	2026	Nee	2026	40	6	2027
Nieuwe Lingebrug 1)	22.020	2023	Ja	tm 2028	40	551	2029
Herinrichting Arkelse dijk 1)	2.769	2023	Ja	tm 2028	40	69	2029
Herinrichting schoolomgeving Hiemstralaan	475	2025	Nee	2027	40	12	2028
Vervangen houten fietsbruggen 2026	111	2026	Nee	2026	30	4	2027
Vervangen houten fietsbruggen 2027	518	2027	Nee	2027	30	17	2028
Vervangen houten fietsbruggen 2028	432	2028	Nee	2028	30	14	2029
Woningbouwimpuls, brug Schelluinsestraat	1.000	2029	Nee	2029	40	25	2030
Remmingswerken Lingesluis en Petersbrug	371	2026	Nee	2026	30	12	2027
Infra aanpassingen ivm OV concessie	100	2019	Ja	tm 2026	10	10	2027
Openbare ruimte infra t Gilde	560	2025	Nee	2027	40	14	2028
Opel combo buitendienst	48	2027	Nee	2027	10	5	2028
Opel movona buitendienst	65	2029	Nee	2029	10	7	2030
E hyundai riveer	42	2027	Nee	2027	10	4	2028
Totaal programma Verkeer en Vervoer	**58.243**						
IHP jaarschijf 2026	979	2026	Nee	2026 en 2027	20	49	2028
IHP jaarschijf 2027	1.062	2027	Nee	2027	20	53	2028
IHP jaarschijf 2028	4.032	2028	Nee	2028	20	202	2029
IHP jaarschijf 2029	2.000	2029	Nee	2029	20	100	2030
IHP 2017 uitbreiding Retranchement	7.100	2017	Ja	tm 2027	50	142	2028
Gymzaal t Gilde	6.059	2024	Nee	2026 en 2027	50	121	2028
Verbouwing Vr Robbeweg 27 tbv Yulius en ISK	3.448	2024	Nee	tm 2026	20	172	2027
Verduurzaming Gildenplein	1.441	2024	Ja	tm 2026	15	96	2027
Totaal programma Onderwijs	**26.121**						
Verduurzaming Oosterbliek	130	2025	Ja	tm 2026	15	9	2027

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investerings-bedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvings-termijn	Afschrijvings-bedrag	afschrijven per
Nieuwbouw zwembad 2)	20.803	2023	Ja	tm 2027	40	400	2028
New holland tractor sportvelden 2027	46	2027	Nee	2027	10	5	2028
Cultuurhuis 2019	6.997	2019	Ja	tm 2027	40	175	2028
Cultuurhuis inrichting 2019	1.487	2019	Nee	2027	20	74	2028
Verduurzaming Oude Stadhuis	375	2027	Ja	2027	15	25	2028
Kwaliteitsimpuls recreatiegebied Buiten de Waterpoort 1)	284	2023	Ja	tm 2026	25	11	2027
Speelruimteplan 2026	183	2026	Nee	2026	17	11	2027
Speelruimteplan 2027	200	2027	Nee	2027	17	12	2028
Speelruimteplan 2028	200	2028	Nee	2028	17	12	2029
Speelruimteplan 2029	200	2029	Nee	2029	17	12	2030
Vervangen kade Stationsweg	2.558	2025	Ja	tm 2026	25	102	2027
Keerwand den Uylstraat	2.997	2024	Ja	tm 2026	25	120	2027
VW transporter 2023	65	2023	Nee	2026	10	7	2027
Ontstopper 2023	59	2023	Nee	2026	10	6	2027
John deere motormaaier 2024	68	2024	Nee	2028	8	9	2029
Opel combo 2026	48	2026	Nee	2027	10	5	2028
John deere 1514 maaier 2026	62	2026	Nee	2029	8	8	2030
Opel combo buitendienst 2028	48	2028	Nee	2028	10	5	2029
VW transporter buitendienst onderhoud groen 2028	65	2028	Nee	2028	10	7	2029
Jensen snippermachine 2028	45	2028	Nee	2028	8	6	2029
Transporter1 buitendienst 2026	65	2026	Nee	2026	10	7	2027
Transporter buitendienst 2027	65	2027	Nee	2027	10	7	2028
VW transporter2 buitendienst 2026	65	2026	Nee	2026	10	7	2027
Totaal programma Sport, Cultuur en Recreatie	**37.115**						
GRP 2024 1)	1.000	2024	Nee	tm 2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2025 1)	1.045	2025	Ja	tm 2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2026 1)	1.130	2026	Nee	2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2027 1)	1.130	2027	Nee	2027	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2028 1)	1.130	2028	Nee	2028	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
GRP 2029 1)	1.130	2029	Nee	2029	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Beschoeiing begraafplaats Lingewijk	280	2025	Ja	tm 2026	20	14	2027
Beschoeiing Vestdijkplein en Du Perronplein	270	2025	Nee	tm 2026	20	14	2027
Vervangen beschoeiing Andel Spruijtlaan	389	2025	Nee	tm 2026	20	19	2027
Vervangen houten beschoeiingen 2026	387	2026	Nee	2026	20	19	2027
Vervangen houten beschoeiingen 2027	234	2027	Nee	2027	20	12	2028

Omschrijving (bedragen x € 1000)	Investerings-bedrag	Loopt vanaf	Reeds uitgaven	fasering uitgaven	Afschrijvings-termijn	Afschrijvings-bedrag	afschrijven per
Vervangen houten beschoeiingen 2028	664	2028	Nee	2028	20	33	2029
Vervangen houten beschoeiingen 2029	998	2029	Nee	2029	20	50	2030
John Deere begraafplaats 2025	61	2025	Nee	2027	10	6	2028
Opel movano begraafplaats 2029	65	2029	Nee	2029	10	7	2030
Totaal programma Duurzaamheid	**9.913**						
Groote Haar windmolens, bouwrijp maken 1)	60	2021	Nee	2026	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal programma VROSV	**60**						
Hard en software 2025	397	2025	Ja	tm 2026	4	99	2027
Hard en software 2026	361	2026	Nee	2026 en 2027	4	90	2028
Hard en software 2027	361	2027	Nee	2027	4	90	2028
Hard en software 2028	371	2028	Nee	2028	4	93	2029
Hard en software 2029	210	2029	Nee	2029	4	53	2030
Vervangingsplan inventaris 2023	179	2023	Nee	tm 2026	15	12	2027
Vervangingsplan inventaris 2024	34	2024	Nee	2026	15	2	2027
Vervangingsplan inventaris 2025	150	2025	Nee	tm 2026	15	10	2027
Vervangingsplan inventaris 2026	103	2026	Nee	2026 en 2027	15	7	2028
Vervangingsplan inventaris 2027	103	2027	Nee	2027	15	7	2028
Vervangingsplan inventaris 2028	106	2028	Nee	2028	15	7	2029
Vervangingsplan inventaris 2029	106	2029	Nee	2029	15	7	2030
Centrale hal 2026	300	2026	Nee	2026	15	20	2027
Totaal programma Overhead, vpb en onvoorzien	**2.781**						
TOTAAL INVESTERINGEN	**134.293**						

1) De gemelde bedragen zijn bruto-investeringen.

2) Annuitaire investering, afschrijving varieert dus ieder jaar.

5.4 Vastgesteld beleid

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Programma 1 Bestuur en ondersteuning	
Burgerinitiatieven	2016
Inwoners aan zet	2016
Informatiebeleid	2017
Participatiebeleid Gorcums samenspel 2022-2026	2021
Programma 2 Veiligheid	
Vergunningen Toezicht en Handhaving (VTH)	2019
Algemene Plaatselijke Verordening (APV)	2023
Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026	2023
Programma 3 Verkeer en Vervoer	
Parkeerverordening Gemeente Gorinchem	2019
Mobiliteitsvisie Gorinchem 2040	2020
Uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan 2020-2023	2020
Omgevingsvisie Gorinchem 2050 "Stad in Balans"	2023
Programma 4 Economie	
Strategie citymarketing	2017
Verordening winkeltijden gemeente Gorinchem 2021	2021
Economische visie	2021
Verordening BI-zone binnenstad Gorinchem 2023-2027	2022
Programma 5 Onderwijs	
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	2015
Beleidsnota Brede Scholen	2019
IHP 1e fase RBIC Gilde en i_lab	2020
Gelijke kansen beleid Gorinchem	2020
Versneld uitvoeringsprogramma IHP	2021
Leerlingenvervoer	2022
Integraal Huisvestingsplan onderwijs 2023-2038	2023
Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie	
Vestingplan	2017
Speelruimteplan Een leven lang plezier 2018-2027	2018
Cultuurvisie Ambities Cultuur 2019-2023	2019
Tarievennota binnen- en buitensport	2019
Subsidieverordening	2020
Beleidsregel aanleg buitensportvelden	2020
Beleid Openbare ruimte Buitengewoon Groen 2021-2025	2020
De Kracht van Sport 2022-2025	2022
Archeologiebeleid	2023

Beleidskader	Vastgesteld door de raad in
Programma 7 Sociaal Domein	
Uitvoeringsdocument transities sociaal domein	2014
Beleidsvoornemens Participatiewet	2014
Beleidskader Beschermd wonen en opvang 2015-2018	2014
Lokaal maatwerk Jeugdhulp	2016
Emancipatie- en diversiteitsbeleid 2018-2023	2018
Ontmoetingsplek van de Toekomst	2022
Integraal Sociaal Beleid Gorinchem 2025-2030	2024
Programma 8 Duurzaamheid	
Beleidsplan Duurzaamheid	2017
Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025	2020
Afval- en Grondstoffenbeleid	2021
RES 1.0	2021
Transitievisie Warmte	2021
Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	
Welstandsnota gemeente Gorinchem	2018
Woon- en Transformatievisie	2019
VTH-beleid 2019-2022	2019
Nota Vastgoedbeleid 2020-2023	2020
Nota Grondbeleid 2020-2023	2020
Huisvestingsverordening Gorinchem 2024 Regionale voorrangsregeling uitstroom uit een (opvang) instelling	2025
Meerjarenprogramma Grondexploitaties	2025
Programma Algemene dekkingsmiddelen	
Notitie schuldpositie	2017
Treasurystatuut	2020
Treasurybeleid	2023
Financiële verordening	2024
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	
Reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen	2023
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	
Meerjarenonderhoudsplannen gemeentelijke kapitaalgoederen	2021

5.5 Afkortingenlijst

A

- **APV:** Algemene Plaatselijke Verordening
- **AV:** Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
- **AVA:** Algemene Vergadering van Aandeelhouders
- **AVG:** Algemene Verordening Gegevensbescherming

B

- **BADO:** Besluit acountantscontroledecentrale overheden
- **BBV:** Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeente
- **BIO:** Baseline Informatiebeveiliging Overheid
- **BLVS:** Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten
- **BNG:** Bank Nederlandse Gemeenten
- **BOA:** Buitengewoon Opsporingsambtenaar
- **BRP:** Basisregistratie Personen
- **BSO:** Buitenschoolse Opvang
- **BSR:** Belastingsamenwerking
- **BV:** Besloten Vennootschap
- **B&W:** Burgemeester en Wethouders

C

- **CAO:** Collectieve Arbeidsovereenkomst
- **CB:** Collegebesluit
- **CBS:** Centraal Bureau voor de Statistiek
- **CBW:** Cyberbeveiligingswet
- **COA** Centraal Orgaan opvang asielzoeker
- **CPI:** Consumenten Prijs Index
- **CPB:** Centraal Plan Bureau

D

- **DG&J:** Dienst Gezondheid & Jeugd
- **Diftar:** Gedifferentieerd tarief
- **DSO:** Digitaal Stelsel Omgevingswet
- **DUMAVA:** Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed
- **DVO:** Dienstverleningsovereenkomst

E

- **EMU:** Europese Monetaire Unie

G

- **GALA:** Gezond en Actief leven Akkoord
- **GCM:** Gorinchem Citymarketing
- **Gevudo:** Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken

- **GGD:** Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
- **GHOR:** Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
- **GR:** Gemeenschappelijke Regeling
- **GRP:** Gemeentelijk Rioleringsplan
- **GGZ:** Geestelijke Gezondheidszorg

H

- **HBO:** Hoger beroepsonderwijs
- **HRM:** Human resource management
- **HVC:** Huisvuil Verbranding Centrale

I

- **ICT:** Informatie- en Communicatietechnologie
- **IFFG:** Internationaal Film Festival Gorinchem
- **IHP:** Integrale Huisvestingsplan
- **I&O:** Informatie en Ontmoeting
- **ISB:** Integraal Sociaal Beleid
- **IVP:** Integraal Veiligheidsplan
- **IV3:** Informatie voor derden
- **IZA:** Integraal Zorg Akkoord

L

- **LTA:** Landelijke Transitiearrangement

M

- **MBO:** Middelbaar Beroepsonderwijs
- **MLL:** Merwede LingeLijn
- **MOP:** Meerjaren Onderhoudsplan
- **MPG:** Meerjaren Programma Grondbedrijf
- **MVA:** Materiële vaste activa

N

- **NDS:** Nederlandse digitaliseringsstrategie
- **NNB:** Nog Niet Bekend
- **NV:** Naamloze Vennootschap
- **NVRR:** Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies

O

- **OGGZ:** Openbare geestelijke gezondheidszorg
- **OVL:** Openbare Verlichting
- **OZB:** Onroerende zaak belasting
- **OZHZ:** Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

P

- **PI:** Prestatie indicator
- **PPN:** Perspectiefnota

R

- **RB:** Raadsbesluit
- **PCOB:** Protestantse christelijke ouderenbond
- **ROM-S:** Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen
- **RWS:** Rijkswaterstaat
- **RZB:** Roerende zaak belasting

S

- **SGS:** Stichting Gorinchemse Sportaccommodaties
- **SOJ:** Service Organisatie Jeugd
- **SPV:** Strategisch plan verkeersveiligheid
- **SPUK:** Specifieke Uitkering

T

- **TV:** Taakveld

V

- **VNG:** Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- **VPB:** Vennootschapsbelasting
- **VRZHZ:** Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- **VTH:** Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

W

- **Wmo:** Wet maatschappelijke ondersteuning
- **WOO:** Wet open overhead
- **WOZ:** Wet waardering onroerende zaken
- **WSW:** Wet Sociale Werkvoorziening

Z

- **ZHZ:** Zuid-Holland Zuid

Gemeente Gorinchem
Stadhuisplein 1
Postbus 108 / 4200 AC Gorinchem
Telefoon: 14 0183
gemeente@gorinchem.nl

gorinchem.nl